

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ НАУКОВЦІВ ТА ФАХІВЦІВ У СФЕРІ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

С.В. Албул, Р.В. Мукоїда, Д.О. Ноздрін

РОЛЬ ОПЕРУПОВНОВАЖЕНОГО КАРНОГО РОЗШУКУ В
ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

навчальний посібник

за загальною редакцією С. В. Албула

Серія: Теорія і практика ОРД

Одеса - 2017

УДК 343.985(075)
ББК 67.99(4Укр)Я73
А-454

**Рекомендовано до друку Навчально-методичною радою
Одеського державного університету внутрішніх справ
Протокол від 23. 02. 2017 р. № 7.**

Рецензенти:

Саакян М.Б., доктор юридичних наук, професор. Професор кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету № 1 Одеського державного університету внутрішніх справ.

Цехан Д.М., кандидат юридичних наук. Доцент кафедри криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія».

Авторський колектив:

Албул Сергій Володимирович – Перший проректор Одеського державного університету внутрішніх справ. Кандидат юридичних наук, доцент. Полковник поліції. Заступник голови Всеукраїнської асоціації науковців та фахівців у сфері оперативно-розшукової діяльності;

Мукоїда Руслан Вікторович – професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ. Кандидат юридичних наук, доцент. Член Всеукраїнської асоціації науковців та фахівців у сфері оперативно-розшукової діяльності;

Ноздрін Дмитро Олександрович – доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ. Кандидат юридичних наук. Майор поліції. Член Всеукраїнської асоціації науковців та фахівців у сфері оперативно-розшукової діяльності.

Роль оперуповноваженого карного розшуку в досудовому розслідуванні: навчальний посібник / С.В. Албул, Р.В. Мукоїда, Д.О. Ноздрін; За заг. ред. С.В. Албула. – Одеса : ОДУВС, 2017. – 150 с. (Серія: Теорія і практика ОРД).

Навчальний посібник містить матеріали з одноіменної навчальної дисципліни для слухачів центрів первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію на посади оперуповноважених карного розшуку. Навчальний посібник буде також корисним для практичних працівників правоохоронних органів України, а також курсантів, студентів та викладачів юридичних навчальних закладів.

**ББК 67.99(4Укр)Я73
А-454**

© Албул С.В., Мукоїда Р.В., Ноздрін Д.О., 2017.
© ОДУВС, 2017.

З М І С Т

Вступ.....	4
Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	6
Структура навчальної дисципліни.....	8
Тема 1. Загальні положення взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції України з органами досудового розслідування.....	9
<i>Контрольні питання.....</i>	<i>23</i>
Тема 2. Організація взаємодії підрозділів карного розшуку з органами досудового розслідування при надходженні заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення	24
<i>Контрольні питання.....</i>	<i>35</i>
Тема 3. Організація взаємодії при направленні підрозділом карного розшуку матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу.....	36
<i>Контрольні питання.....</i>	<i>44</i>
Тема 4. Організація роботи слідчо-оперативної групи під час досудового розслідування кримінальних правопорушень.....	45
<i>Контрольні питання.....</i>	<i>66</i>
Тема 5. Виконання працівниками карного розшуку письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування.....	67
<i>Контрольні питання.....</i>	<i>76</i>
Матеріали до семінарських та практичних занять.....	77
Питання для підсумкового контролю.....	89
Післямова.....	92
Додатки.....	94
<u>Література.....</u>	<u>140</u>

В С Т У П

Правоохоронна діяльність полягає у захисті прав і свобод людини та громадянина, забезпеченню правопорядку і законності, захисту прав і законних інтересів державних та недержавних організацій, боротьбі зі злочинністю та іншими правопорушеннями. У свою чергу, оперативно-розшукова діяльність – це особливий вид державної діяльності, яка здійснюється як гласно, так і негласно оперативними підрозділами спеціальних державних органів, що наділені такими повноваженнями законодавчими актами.

Протидія злочинності потребує, перш за все, сучасного та досконалого нормативно-правового забезпечення. В сучасних умовах реформування системи правоохоронних органів гостро постає питання підготовки фахівців нової формації, здатних забезпечувати права та свободи громадян, протидіяти кримінальним правопорушенням, усувати причини та умови, які їм сприяли.

Підготовка працівників оперативних підрозділів Національної поліції є одним з головних завдань вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання МВС України. Для слухачів центрів первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію на посади оперуповноважених карного розшуку, навчальна дисципліна «Роль оперуповноваженого карного розшуку в досудовому розслідуванні» є однією з фахових, на якій базується практична діяльність майбутніх працівників карного розшуку. Тому головною метою при розробці навчального посібника було прагнення авторського колективу у доступній для читача формі відобразити основні положення з урахуванням вимог сьогодення.

Роботу виконано відповідно до Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015-2019 років, затвердженого Наказом МВС України від 16.03.2015 року № 275, теми наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ – «Пріоритетні напрямки розвитку та реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний № 0116U006773), теми наукової роботи кафедри оперативно-

розшукової діяльності ОДУВС «Проблеми оперативно-розшукової протидії організований злочинній діяльності» (державний реєстраційний номер – 0114U004019).

В навчальному посібнику розглянуті питання щодо взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції України з органами досудового розслідування, організації взаємодії підрозділів карного розшуку з органами досудового розслідування при надходженні заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, організації взаємодії при направленні підрозділом карного розшуку матеріалів за результати оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу, організації роботи слідчо-оперативної групи під час досудового розслідування кримінальних правопорушень та виконання оперативними працівниками карного розшуку письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування.

Навчальний посібник підготовлено колективом авторів – науковцями Одеського державного університету внутрішніх справ, які мають значний практичний досвід роботи в оперативних підрозділах ОВС України.

Автори сподіваються, що навчальний посібник буде корисним для слухачів центрів первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію на посади оперуповноважених карного розшуку, працівників практичних підрозділів Національної поліції України, а також курсантів, студентів та викладачів навчальних закладів, що здійснюють підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників поліції.

Тема № 1. Загальні положення взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції України з органами досудового розслідування.

Поняття та сутність взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції України з органами досудового розслідування. Форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування. Законодавче забезпечення взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування. Відомче нормативно-правове регулювання взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування. Процесуальні форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування. Організаційні форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування. Роль оперуповноваженого карного розшуку в процесі взаємодії під час досудового розслідування.

Тема № 2. Організація взаємодії підрозділів карного розшуку з органами досудового розслідування при надходженні заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення.

Поняття та сутність організації взаємодії при надходженні до органу Національної поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення. Роль суб'єктів взаємодії в процесі реагування на заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення. Обов'язки оперативного чергового при надходженні до органу Національної поліції заяви або повідомлення про кримінальне правопорушення. Порядок внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Порядок створення СОГ при чергових частинах територіального органу Національної поліції. Склад СОГ. Роль начальника територіального органу Національної поліції в організації своєчасного реагування на заяви або повідомлення про кримінальне правопорушення. Завдання СОГ під час виїзду на місце події. Обов'язки слідчого у складі СОГ. Обов'язки працівника карного розшуку у складі СОГ. Обов'язки спеціаліста

криміналіста у складі СОГ. Особливості реагування на заяви та повідомлення у разі вчинення кримінальних правопорушень, які викликають значний суспільний резонанс.

Тема № 3. Організація взаємодії при направленні підрозділом карного розшуку матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу.

Організація взаємодії при направленні матеріалів за результати оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу. Форми взаємодії при направленні матеріалів за результати оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу.

Тема № 4. Організація роботи слідчо-оперативної групи під час досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Слідчо-оперативна група як специфічна форма взаємодії слідчого і оперативних підрозділів при розслідуванні злочинів. Завдання слідчо-оперативних груп. Види слідчо-оперативних груп. Основні принципи діяльності слідчо-оперативних груп.

Тема № 5. Виконання працівниками карного розшуку письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування.

Правові засади виконання оперативними працівниками письмових доручень слідчого. Порядок надання письмових доручень слідчого. Організація виконання письмових доручень слідчого під час досудового розслідування.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва теми	Заплановано годин	Кредити ECTS	У т.ч. лекції	практичні заняття у т.ч.
1	Загальні положення взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції України з органами досудового розслідування	4		4	2
2	Організація взаємодії підрозділів карного розшуку з органами досудового розслідування при надходженні заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення	4		2	2
3	Організація взаємодії при направленні підрозділом карного розшуку матеріалів за результати оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу	4		2	2
4	Організація роботи слідчо-оперативної групи під час досудового розслідування кримінальних правопорушень	8		4	2
5	Виконання працівниками карного розшуку письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування	4		2	2
6	Загалом годин	24		14	10

ТЕМА 1.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ОРГАНАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

1.1. Поняття та сутність взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування

Взаємодія слідчих і оперативних підрозділів полягає в їхній погодженій діяльності із забезпечення успішного розкриття і розслідування злочинів, здійснюваній кожною зі сторін у рамках своєї компетенції властивими їй силами і методами. Добре налагоджена і раціональна взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції є однією з важливих умов, що забезпечують успішне розкриття і розслідування кримінальних правопорушень. Відомо, що слідчі та оперативні підрозділи мають специфічні, тільки їм властиві сили і методи розкриття злочинів, тому надзвичайно важливо, щоб ці можливості були використані не розрізнено, а в комплексі.

Під *взаємодією* органів, покликаних протидіяти злочинності, треба розуміти такий *взаємозв'язок у діяльності цих органів, який забезпечує розумне поєднання і найбільш ефективне використання повноважень, методів і засобів, властивих кожному із органів, які взаємодіють, спрямований на запобігання, розкриття і розслідування злочинів.*

Зміст взаємодії в розслідуванні кримінальних правопорушень між працівниками оперативних підрозділів та слідчим повинен полягати в наступному:

- своєчасній передачі один одному письмової та усної інформації, що має суттєве й важливе значення для використання її під час здійснення запланованих заходів;
- взаємній допомозі у здійсненні як першочергових, передбачених планом, так і подальших оперативно-розшукових та слідчих заходів;
- взаємному орієнтуванні щодо результатів виконання отриманих доручень.

Для *взаємодії між співробітниками карного розшуку та слідчими* характерні **такі ознаки**:

1) нормативність, що означає виникнення, зміну та припинення таких правовідносин лише на основі норм законодавства. Ця ознака ґрунтується на регулюванні правовідносин між співробітниками оперативних підрозділів та

слідчими відповідними нормативно-правовими актами, виданими компетентними державними органами;

2) вольовий характер, який полягає у тому, що навіть за наявності юридичної норми вона не реалізується, тобто правовідносини не можуть виникнути і потім функціонувати без волевиявлення його учасників, принаймні, одного з них. Отже, правовідносини перед тим як виникнути, формуються у свідомості та волі людини;

3) державно-владний характер, що означає наявність у нормах законодавства та діяльності співробітників оперативних та слідчих підрозділів владних приписів, що регламентують діяльність з розкриття та розслідування злочинів;

4) взаємозв'язок суб'єктів даних правовідносин за допомогою наділення їх суб'єктивними правами і юридичними обов'язками. Співробітник оперативного підрозділу або слідчий реалізує свою компетенцію через владні повноваження, тоді як інша сторона наділяється певним обов'язком. Наприклад, ч. 3 ст. 41 КПК України регламентує обов'язок співробітників оперативного підрозділу виконувати доручення слідчого, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій. Тобто, у слідчого є право доручити проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, а у співробітника оперативного підрозділу виникає відповідний обов'язок виконати дане доручення;

5) охорона від правопорушень засобами державного примусу. Особи, винні у скоєнні правопорушень, притягаються до адміністративної, фінансової, цивільної та кримінальної відповідальності.

До взаємодії слідчого та оперативного працівника, що бере участь у розслідуванні в кримінальному провадженні, висувається ряд вимог, сутність яких зводиться до таких положень:

а) взаємодія має бути активною, ефективною та здійснюватися доти, доки не буде досягнуто основної мети – розкриття й розслідування злочину;

б) під час взаємодії кожен із учасників розслідування кримінального правопорушення має повною мірою використовувати всі наявні можливості;

в) кожен працівник, що бере участь у розслідуванні кримінального правопорушення, несе конкретну й повну відповідальність за свої дії в зазначеному напрямку роботи, за їх відповідність загальному плану проведення слідчих (розшукових) дій.

Відповідно до п. 1.3 Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень, основними принципами взаємодії є:

- відповідальність слідчого за швидке, повне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень, його самостійність у процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється;

- активне використання методик, наукових і технічних досягнень у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень;

- оптимальне використання наявних можливостей слідчих і оперативних підрозділів у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень;

- дотримання загальних засад кримінального провадження;
- забезпечення нерозголошення даних досудового розслідування;
- відповідальність за належну організацію взаємодії слідчих підрозділів з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ при попередженні, виявленні й розслідуванні кримінальних правопорушень покладається на начальників територіальних органів Національної поліції та органів досудового розслідування.

Взаємодія слідчого з оперативним працівником визначається наступними положеннями:

1) взаємодія являє собою спільну діяльність слідчого та оперативного працівника на різних етапах провадження щодо кримінальних правопорушень;

2) у своїй діяльності оперативний працівник може користуватися правами слідчого, але тільки за дорученням слідчого;

3) рішення за матеріалами оперативної розробки приймається спільною нарадою начальника оперативного підрозділу і слідчого відділу;

4) оперативне супроводження досудового розслідування забезпечується з моменту створення СОГ і до ухвалення судом вироку або постановлення ухвали, які набрали законної сили, а також у разі закриття кримінального провадження;

5) термін виконання доручень слідчих не повинен перевищувати встановленого у них строку. У разі неможливості своєчасного виконання доручення продовження строку його виконання письмово погоджується начальником оперативного підрозділу з начальником слідчого підрозділу;

6) доручення, які даються оперативному підрозділу, повинні бути зареєстрованими в канцелярії територіального органу внутрішніх справ та передаватися в порядку, передбаченому Інструкцією про організацію діловодства в системі МВС України, затвердженою наказом МВС України від 23 серпня 2012 року № 747;

7) контроль за виконанням співробітниками оперативних підрозділів доручень слідчих покладається на начальника територіального органу Національної поліції, який визначає конкретних осіб, які ведуть облік цих доручень; щотижня перевіряє стан виконання доручень; вживає заходів щодо усунення недоліків та застосовує до винних заходів дисциплінарного впливу в разі формального виконання чи невиконання доручень;

8) слідчий, ураховуючи наявну інформацію про можливе знаходження в місці проведення обшуку осіб, які причетні до вчинення кримінального правопорушення, особливо небезпечних та вилучених з обігу предметів і речовин, а також обставин, що можуть перешкодити або ускладнити проведення обшуку, на підставі доручення має право залучити співробітників оперативних підрозділів, інших органів та підрозділів Національної поліції для участі в проведенні цієї слідчої дії (крім випадків вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів).

Серед основних причин, які впливають на ефективність взаємодії під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, варто виокремити: несвоєчасне і неповне інформування слідчого про результати проведення оперативно-розшукових заходів, проведення слідчих дій оперативним працівником без доручення слідчого, у провадженні якого знаходиться матеріали кримінального провадження, тривалий термін досудового розслідування та ін.

Правильно організована взаємодія слідчого з працівниками оперативних підрозділів Національної поліції дозволяє забезпечити досягнення оптимального результату розслідування, попередження злочинів, виявлення і усунення причин і умов, що сприяли їх вчиненню.

Значну роль у кримінальному провадженні відіграє взаємодія слідчих з оперативними підрозділами. Так, згідно з п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України слідчий уповноважений доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам, що має на меті, з одного боку, прискорення розслідування в кримінальному провадженні: слідчий не відволікається на проведення нескладних слідчих дій, а з іншого, – залучення до проведення негласних слідчих (розшукових) дій фахівців з оперативних підрозділів, які мають певний досвід і спеціальну техніку для проведення оперативно-розшукових заходів.

Згідно з положеннями Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень, слідчий під час досудового розслідування кримінальних правопорушень надає відповідним оперативним підрозділам внутрішніх справ, а в разі створення слідчо-оперативної групи – конкретним співробітникам оперативного підрозділу, включеним до її складу, письмові доручення про проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, які є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

1.2. **Форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування**

Форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції можуть бути різними, але вони мають відповідати ряду таких загальних вимог:

- усі слідчі та оперативні підрозділи мають єдину мету;
- кожний слідчий і оперативний підрозділ діє в межах своєї компетенції, кожний слідчий і оперативний підрозділ керується своїми відомчими нормативними актами, а працівники – функціональними обов'язками (посадовими інструкціями);
- взаємодія супроводжується взаємним інформуванням слідчих і оперативних підрозділів; слідчі та оперативні підрозділи проводять взаємні інструктажі, службові наради, засідання, конференції, аналізи й підбиття підсумків.

Усі підрозділи взаємодіють у межах законів і підзаконних нормативних актів.

Під формами взаємодії розуміють способи узгодженої діяльності оперативних і слідчих підрозділів, які забезпечують доцільне поєднання властивих для них можливостей у виконанні завдань, що виникають під час розслідування.

Форми взаємодії слідчих й оперативних працівників зазвичай класифікують:

- **на процесуальні**, які врегульовані кримінальним процесуальним законом,
- **не процесуальні**, які врегульовані відомчими нормативними актами (наказами, інструкціями, вказівками), а також нормами службової етики, що вироблені практикою.

Необхідно *відрізнати взаємодію процесуальну й організаційну.*

Перша передбачена кримінальним процесуальним законодавством і обумовлюється наявністю чітко визначених кримінальним процесуальним законом правовідносин, а друга – відомчими нормативними актами.

Процесуальна форма взаємодії слідчого з оперативним підрозділом реалізується шляхом здійснення наступних дій:

а) надання оперативним підрозділам письмового доручення щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, які відповідно до ч. 3 ст. 41 КПК України є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом. При цьому, слід зазначити, що під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого, а саме: він повинен виконувати будь-яку слідчу дію відповідно до процесуальної форми, встановленої кримінальним процесуальним законом, і може застосувати примус при виконанні певної слідчої дії, якщо застосування його передбачено відповідною нормою КПК України;

б) безпосередньої участі працівників оперативних підрозділів у слідчій (розшуковій) дії, наприклад, огляді, обшуку, слідчому експерименті та ін.;

в) безпосередньої участі працівників оперативних підрозділів у негласних слідчих (розшукових) діях, передбачених главою 21 КПК України;

г) виконання оперативним підрозділом ухвали слідчого судді, винесеної за клопотанням слідчого (ч. 2 ст. 140 КПК України), про привід учасників кримінального провадження (підозрюваного, обвинуваченого або свідка), які ухиляються від явки за викликом (ч. 1 ст. 143 КПК України);

д) проведення працівниками оперативних підрозділів затримання з метою приводу підозрюваного, обвинуваченого на підставі ухвали слідчого судді (ст. 191 КПК України), винесеної за клопотанням слідчого (ч. 1 ст. 188 КПК України);

е) застосування електронних засобів контролю, що полягає в закріпленні на тілі підозрюваного, обвинуваченого пристрою, який дає змогу відслідковувати та фіксувати його місцезнаходження (ч. 2 ст. 195 КПК України);

є) забезпечення проведення допиту та впізнання, що проводяться в режимі відеоконференції під час досудового розслідування: вручити особі, яка бере участь у слідчій (розшуковій) дії, пам'ятку про її процесуальні права, перевірити документи, що посвідчують особу, та перебувати поряд з нею до закінчення слідчої (розшукової) дії (ст. 232 КПК України);

ж) здійснення на підставі окремої постанови слідчого розшуку підозрюваного, якщо під час досудового розслідування місцезнаходження його невідоме (ч. 2 ст. 281 КПК України).

Наголошуємо, що згідно з ч. 6 ст. 246 КПК України право на проведення негласних слідчих (розшукових) дій має слідчий, який здійснює досудове розслідування злочину, або за його дорученням – уповноважені оперативні підрозділи органів Національної поліції, проте повноваження працівників оперативних підрозділів при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій ґрунтуються на Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» і відрізняються від повноважень, якими наділені слідчі при проведенні слідчих (розшукових) дій. Відрізняються також й тактичні прийоми підготовки і проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які розробляються в межах теорії оперативно-розшукової діяльності, у той час як тактичні прийоми проведення слідчих (розшукових) дій – категорія криміналістики.

Таким чином, процесуальна форма взаємодії органів досудового розслідування з оперативними підрозділами органів Національної поліції буде більш обґрунтованою і такою, що виключала б у практиці розслідування злочинів підміни сил, засобів і методів роботи оперативного працівника слідчим.

До непроцесуальних (організаційних) форм взаємодії належать:

- погоджене планування;
- спільний аналіз і оцінка слідчими результатів діяльності оперативного працівника; взаємний обмін інформацією;
- спільна діяльність у складі слідчо-оперативної групи.

Основною формою взаємодії під час досудового розслідування кримінальних правопорушень за новим КПК України є надання слідчим

доручень відповідним оперативним підрозділам Національної поліції (п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України).

При такій формі взаємодії не допускається надання неконкретизованих доручень оперативному підрозділу (співробітнику оперативного підрозділу – члену слідчо-оперативної групи) та без встановленого строку їх виконання.

Доручення, які даються оперативному підрозділу, повинні бути зареєстрованими в канцелярії територіального органу Національної поліції та передаватися в порядку, передбаченому Інструкцією про організацію діловодства в системі МВС України.

У дорученнях зазначається найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення; перелік слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій, які потрібно виконати; інші відомості, які необхідні для виконання цих дій.

Термін виконання доручень слідчих не повинен перевищувати встановленого у них строку. У разі неможливості своєчасного виконання доручення продовження строку його виконання письмово погоджується начальником оперативного підрозділу з начальником слідчого підрозділу.

Матеріали про виконання доручень слідчих направляються до слідчого підрозділу разом із супровідним листом за підписом начальника територіального органу Національної поліції, який реєструється в канцелярії.

Також відмітимо, що контроль за виконанням співробітниками оперативних підрозділів доручень слідчих покладається на начальника територіального органу Національної поліції, який зобов'язаний:

- 1) визначати конкретних осіб з числа співробітників оперативних підрозділів, на яких покладати обов'язки з виконання доручень слідчих (за винятком доручень, які надаються співробітникам оперативного підрозділу, включеним до складу СОГ);

2) визначати шляхом видання наказу конкретних осіб з числа співробітників оперативних підрозділів, на яких покладати обов'язки щодо ведення обліку доручень слідчих для їх своєчасного виконання;

3) щотижня під час оперативних нарад керівництва територіального органу Національної поліції інформувати про стан виконання доручень слідчих.

Стосовно повноважень начальника слідчого підрозділу зазначимо, що він особисто розглядає матеріали виконання доручення слідчого, які надійшли від оперативного підрозділу. У разі його формального виконання повертає матеріали відповідно до вимог діловодства начальнику територіального органу внутрішніх справ для усунення недоліків та вжиття до винних заходів дисциплінарного впливу в установленому порядку.

Таким чином, підсумовуючи все вищевикладене, відмітимо, що правовідносини між співробітниками оперативних підрозділів та слідчими можна визначити, як зв'язок між співробітниками оперативних підрозділів та слідчими з приводу вчинення злочину або достатньої вірогідності його вчинення та необхідності його розкриття та розслідування. Найпоширенішою формою реалізації цих правовідносин є взаємодія між співробітниками оперативних підрозділів та слідчими, яка під час досудового розслідування кримінальних правопорушень найчастіше виявляється в наданні слідчим доручень відповідним оперативним підрозділам Національної поліції. Такі доручення є обов'язковими для виконання. У разі їх невиконання або несвоєчасного виконання оперативний співробітник може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності.

Серед форм взаємодії можна також назвати погодженість планування слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. У ході розслідування завдання та зміст взаємодії уточнюється і доповнюється, може виникнути потреба змінити коло суб'єктів, які взаємодіють, залучити нові сили і засоби. Спільне планування полягає в тому, що спочатку слідчий аналізує наявні в кримінальному провадженні відомості, визначає завдання, які вимагають спільної діяльності, конкретних виконавців, після цього відбувається обмін інформацією слідчого зі співробітниками оперативних служб. Далі корегується

робота учасників взаємодії, уточнюються їхні завдання, що зумовлено результатами виконаного обсягу роботи, зміною ситуації. Погоджений план, на основі якого будується взаємодія, повинен містити:

- перелік слідчих і пошукових версій;
- обставини, що підлягають встановленню і з'ясуванню за кожною з висунутих версій;
- перелік необхідних дій, за допомогою яких повинні бути встановлені та досліджені ці обставини, і порядок таких дій;
- обставини, що підлягають встановленню оперативно-розшуковим шляхом (самі оперативно-розшукові заходи, шляхи встановлення цих обставин у плані не вказуються);
- строки виконання, у тому числі проміжні: обміну інформацією, корегування плану (за необхідності);
- виконавці за кожним пунктом плану.

Після складення плану взаємодія слідчих і оперативних підрозділів повинна ґрунтуватися на таких основних принципах:

1. Дотримання вимог закону. Слідчі та оперативні підрозділи діють тільки у рамках закону, вони не маю права виходити за межі, допустимі законодавством, тобто діяльність слідчих та оперативних підрозділів регламентується тільки законами України та підзаконними нормативно-правовими актами України.

2. Виявлення ініціативи усіма учасниками з метою забезпечення швидкого та повного розслідування. Із законодавчих положень, які регламентують взаємодію слідчого з оперативними підрозділами, випливає, що ініціатива в такій взаємодії повинна виходити від слідчого. Саме йому надається право з урахуванням конкретних обставин кримінального провадження визначати, працівників яких саме служб (підрозділів) необхідно залучити для допомоги, коли і з якою метою. Оперативні підрозділи повинні виконувати доручення слідчого. Разом з тим було б неправильно відводити зазначеним підрозділам роль пасивних виконавців рішень слідчого. Інтереси боротьби зі злочинністю

потребують від усіх правоохоронних органів, їх служб і підрозділів виявлення ініціативи в розв'язанні покладених на них завдань, реалізації в повному обсязі всіх можливостей для швидкого та повного розкриття злочину і встановлення винних, тому якщо працівники оперативних підрозділів вважають, що можуть допомогти слідчому в розслідуванні кримінального провадження, вони зобов'язані йти з ним на контакт, пропонуючи допомогу. Так, якщо оперативні працівники мають інформацію про зв'язки підозрюваного з можливими співучасниками злочину, про місце схову викраденого майна, місцезнаходження підозрюваного та інші обставини, які мають суттєве значення для швидкого й повного розслідування злочину, вони з власної ініціативи повинні надати цю інформацію слідчому і разом вирішити питання про використання отриманих даних.

3. Тривалість взаємодії, якої потребують інтереси справи. Ініціатива для здійснення взаємодії не повинна бути одноразовою, мати епізодичний характер. Як правило, взаємодія повинна розпочинатися з моменту початку кримінального провадження й тривати до повного його завершення. Ця вимога є неодмінним принципом взаємодії.

4. Знання всіма учасниками взаємодії можливостей кожної зі сторін. Слідчий не зможе повною мірою використати можливості оперативних підрозділів, якщо не матиме про них достатнього уявлення. Те саме можна сказати про оперативних працівників. Можливості оперативних підрозділів у боротьбі зі злочинністю постійно вдосконалюються, коло їх розширюється і тому важливо, щоб слідчий був своєчасно поінформований про них для того, щоб він міг передбачити можливість їх використання.

Також серед основних форм взаємодії слідчого зі співробітниками оперативних підрозділів є діяльність у складі СОГ, яка утворюється за наказом начальника територіального органу Національної поліції, погодженим з начальником слідчого підрозділу. Керівником СОГ є слідчий, визначений начальником слідчого підрозділу здійснювати досудове розслідування кримінального правопорушення.

Ефективність діяльності з розслідування злочинів у складі СОГ забезпечується, перш за все, тим, що кожен учасник групи повинен знати результати не тільки своєї роботи, але й інших її членів, щоб мати ясне і цілісне уявлення про стан розслідування. Зазначене зумовлюється спільністю завдань, обов'язковою участю оперативних підрозділів у боротьбі зі злочинністю, наявністю в розпорядженні цих служб специфічних, властивих тільки їм сил, засобів і методів. Знання кожним членом групи ходу розслідування в кримінальному провадженні в цілому полегшує систематизацію матеріалів, забезпечує можливість прогнозування слідчої ситуації, дозволяє доповнювати план розслідування новими слідчими (розшуковими) діями та негласними слідчими (розшуковими) діями.

Характерними ознаками СОГ є організованість, спільність мети і завдань, тимчасовий характер діяльності, участь представників різних служб і відомств, пріоритет процесуального керівництва, поєднання в межах одного процесуального формування засобів і методів роботи, притаманних суб'єктам із різним процесуальним статусом, сталість її складу.

До загальних завдань СОГ, зазвичай, відносять виявлення, фіксацію, кваліфіковане вилучення та пакування слідів кримінального правопорушення, речових доказів, встановлення свідків та потерпілих, з'ясування обставин кримінального правопорушення, що мають значення для всебічного, повного і неупередженого їх дослідження та встановлення осіб, причетних до його вчинення.

На місці події члени СОГ повинні спрямовувати зусилля на з'ясування обставин вчинення кримінального правопорушення, встановлення свідків, прикмет осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, та ймовірні шляхи їх відходу. У разі необхідності вжити заходів для переслідування транспортних засобів, якими заволоділи особи, що вчинили кримінальне правопорушення, або тих, що використовувалися при його вчиненні. Разом з цим вони беруть участь у розшуку та затриманні осіб, які підозрюються в учиненні цих кримінальних правопорушень.

До складу СОГ в обов'язковому порядку повинні включатися слідчий (старший СОГ), співробітник оперативного підрозділу та спеціаліст-криміналіст. Між тим, як показує практика, до її складу можуть бути також включені й спеціалісти, які підпорядковуються керівнику групи (слідчому) та виконують окремі завдання відповідно до норм кримінального процесуального законодавства.

На стадії досудового розслідування кримінальних правопорушень найефективнішою формою взаємодії слідчого зі співробітниками оперативних підрозділів є СОГ. Таке організаційне формування повинно створюватися лише при наявності законних підстав, що дозволить попереджувати відволікання посадових осіб від виконання не притаманних їм функцій у ході розслідування. Взаємодія між членами СОГ повинна мати не випадковий чи епізодичний характер, а являти собою форму співробітництва, засновану на найбільш оптимальному поєднанні методів, прийомів та засобів, що властиві, з одного боку, слідчому, а з іншого, - співробітникам оперативного підрозділу, і супроводжуватись постійним обміном інформацією, що забезпечить найбільш якісне та швидке розслідування злочинів.

Контрольні питання:

1. Поняття взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
2. Види взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
3. Принципи взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
4. Законодавче забезпечення взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.

5. Відомче нормативно-правове регулювання взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
6. Процесуальні форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
7. Організаційні форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
8. Роль оперуповноваженого карного розшуку в процесі взаємодії під час досудового розслідування.
9. Роль начальника підрозділу карного розшуку в процесі взаємодії під час досудового розслідування.
10. Роль начальника територіального органу Національної поліції в організації взаємодії під час досудового розслідування.

ТЕМА 2.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ КАРНОГО РОЗШУКУ З ОРГАНАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИ НАДХОДЖЕННІ ЗАЯВ І ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

2.1. Поняття та сутність організації взаємодії при надходженні до органу Національної поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення

При надходженні до органу поліції заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення оперативний черговий територіального органу поліції (далі – оперативний черговий) зобов'язаний негайно надати її начальнику слідчого підрозділу, який визначає слідчого, що здійснюватиме досудове розслідування, а також поінформувати начальника територіального органу поліції.

Відповідно до Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах Національної поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, затвердженої наказом МВС України від 06.11.2015 № 1377 «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події», оперативний черговий НП після реєстрації заяви чи повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення в журналі ЄО негайно передає їх під підпис працівнику підрозділу, визначеного відповідальним за їх розгляд, для направлення до відповідного слідчого органу, уповноваженого здійснювати досудове розслідування згідно зі статтею 216 КПК України, або до територіального органу досудового розслідування, під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення, для організації здійснення досудового розслідування відповідно до п. 1 статті 218 КПК України.

Прийняття заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події незалежно від місця і часу їх учинення, повноти отриманих даних, особи заявника здійснюється цілодобово і невідкладно тим органом поліції, до якого надійшла заява чи повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію, або слідчим, або іншою посадовою особою органу поліції, якою самостійно виявлено з будь-якого джерела обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення.

Облік таких заяв та повідомлень проводиться уповноваженими працівниками чергових частин органів поліції, працівниками інших структурних підрозділів цих органів, яких призначено підмінними черговими в

установленому порядку, оператором телефонної лінії «102» або іншою посадовою особою.

При особистому зверненні заявника до органу поліції із заявою чи повідомленням про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію уповноважений працівник чергової частини або інша службова особа в кімнаті для приймання громадян цілодобово оформляють протоколи усних заяв і відразу реєструють заяви в журналі єдиного обліку заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події (далі - журнал ЄО), форма якого наведена в додатку 2 до цієї Інструкції. Форма журналу ЄО є єдиною для всіх органів поліції. За правильність ведення журналу ЄО відповідає уповноважений працівник чергової частини органу поліції.

Повідомлення про кримінальні правопорушення та інші події, отримані оператором телефонної лінії «102», вносяться до робочого зошита, в якому зазначаються відомості про дату та час надходження повідомлення, хто повідомив (П.І.Б., місце проживання/місцезнаходження, телефон), стислий зміст заяви. Уся отримана інформація про кримінальні правопорушення та інші події після її внесення до робочого зошита відразу передається до органів поліції для реагування, про що робиться відмітка в робочому зошиті (кому передано повідомлення, номер реєстрації в журналі ЄО органу Національної поліції).

Уповноважений працівник чергової частини органу Національної поліції, отримавши заяву (повідомлення) про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію, відразу реєструє її (його) в журналі ЄО та направляє на місце події слідчо-оперативну групу чи групу реагування.

Інформацію, яка надійшла до чергової частини органу Національної поліції, про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію на території обслуговування іншого органу поліції уповноважений працівник чергової частини відразу реєструє в журналі ЄО та невідкладно інформує про це той орган, на території оперативного обслуговування якого мала місце така подія.

Матеріали про вчинення правопорушення, що містить ознаки кримінального, заборонено передавати до іншого органу Національної поліції

без реєстрації в журналі ЄО та внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Посадова особа органу Національної поліції в разі перебування поза межами органу, в якому вона призначена, на території України в разі звернення до неї громадян або службових осіб із заявою чи повідомленням про події, які загрожують особистій чи громадській безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких зобов'язана вжити заходів щодо запобігання правопорушенням і їх припинення, рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, установлення і затримання осіб, які вчинили правопорушення, та охорони місця події і повідомити про це найближчий орган поліції.

Посадова особа органу Національної поліції при виявленні чи отриманні інформації про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію негайно повідомляє про це чергову частину органу Національної поліції.

Заяви або повідомлення фізичних або юридичних осіб про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію можуть бути усними або письмовими. Усні заяви про вчинення кримінального правопорушення заносяться до протоколу прийняття заяви про вчинене кримінальне правопорушення або таке, що готується, форма якого наведена в додатку 3 до цієї Інструкції, який підписують заявник та посадова особа, яка прийняла заяву.

Особа, яка подає заяву чи повідомляє про кримінальне правопорушення, під підпис попереджається про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину, передбачену статтею 383 Кримінального кодексу України, крім випадків надходження заяви або повідомлення поштою чи зв'язком іншого виду.

Відмова у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається.

Отриману заяву (повідомлення) надати керівнику органу досудового розслідування, який визначає слідчого, що здійснюватиме досудове розслідування, при цьому з'ясувати у керівника органу досудового

розслідування або слідчого попередню правову кваліфікацію правопорушення та поінформувати начальника і відповідального по ВП.

Негайно направити на місце події СОГ чи ОГ, ГШР, інші наряди або окремих працівників поліції.

Ужити всіх необхідних заходів щодо припинення кримінального правопорушення, забезпечити затримання правопорушників, надання допомоги потерпілим, ліквідації негативних наслідків правопорушення чи події або надзвичайної ситуації, керуючись при цьому Картотекою невідкладних дій та іншими нормативно-правовими актами.

Про кримінальні правопорушення та інші події, інформація про які подається до МВС України, ГУНП повідомити черговій частині, в оперативному підпорядкуванні якої перебуває, про що зробити відмітку в спецповідомленні із зазначенням часу доповіді та прізвища особи, яка її прийняла.

При отриманні інформації про кримінальне правопорушення або іншу подію, які вчинені на території обслуговування іншого відділу Національної поліції, черговий повинен негайно повідомити чергову частину міськрайліноргану, на території обслуговування якого вчинене кримінальне правопорушення або інша подія, для відповідного реагування.

При отриманні одночасно двох і більше повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події черговий повинен задіяти для реагування на них додаткові СОГ, ГШР, ОГ, інші наряди або окремих працівників Національної поліції. У разі неможливості негайного реагування на ці повідомлення наявними силами доповісти про це відповідальному по ВП, начальнику або особі, яка виконує його обов'язки, та за їх дорученням зібрати, екіпірувати та направити на місця подій додаткові сили і засоби.

Інформацію про кримінальні правопорушення, підслідні органам прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань або органам, що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства, черговий зобов'язаний зареєструвати та негайно повідомити чергового відповідного органу, ужити необхідних заходів для припинення кримінального

правопорушення, організувати проведення невідкладних дій щодо виявлення та затримання осіб, які його вчинили.

Якщо повідомлення про кримінальне правопорушення та іншу подію надійшло до чергової частини МВС, ГУНП, черговий зобов'язаний:

- негайно повідомити про отриману інформацію чергову частину міськрайліноргану, на території обслуговування якого вчинене кримінальне правопорушення або інша подія, для відповідного реагування.
- організувати проведення невідкладних дій щодо припинення кримінального чи іншого правопорушення або події, встановлення та затримання підозрюваних у їх вчиненні осіб, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (у межах компетенції), надання допомоги потерпілим, забезпечення схоронності матеріальних цінностей (залежно від змісту інформації), а у необхідних випадках виїзд на місце події СОГ, інших нарядів та отримання від них інформації про проведення невідкладних заходів щодо встановлення обставин кримінального чи іншого правопорушення або події.
- витребувати інформацію з міськрайліноргану щодо реагування СОГ, добовими нарядами на кримінальні правопорушення та інші події (чи підтвердилась інформація, які саме заходи вжито для припинення правопорушення, виявлення та затримання осіб, які його вчинили, тощо).

2.2. Роль суб'єктів взаємодії в процесі реагування на заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення

Слідчий невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення за наявності підстав, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) та розпочати розслідування.

Начальник територіального органу Національної поліції організовує своєчасне направлення на місце події слідчо-оперативної групи (далі –

СОГ) у повному складі та в залежності від обставин та характеру вчиненого діяння інших працівників органу поліції, а також забезпечує прибуття відповідного співробітника оперативного підрозділу, дільничного офіцера поліції залежно від зони обслуговування та лінії роботи.

Після надходження до органу Національної поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення та внесення інформації до ЄРДР під керівництвом начальника територіального органу здійснюється комплекс першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій, у тому числі за дорученням слідчого, спрямованих на встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та з'ясування всіх обставин події.

Першочергові заходи та невідкладні слідчі (розшукові) дії передбачають:

- проведення огляду місця події з метою отримання первинної інформації про кримінальне правопорушення і осіб, які до нього причетні, та визначення напрямків пошуку правопорушників;
- переслідування і затримання правопорушників за наявними слідами або напрямками, указаними потерпілими і очевидцями, організація загороджувальних заходів, у тому числі в місцях можливого перебування або появи правопорушників;
- проведення оперативних заходів у місцях скупчення осіб, схильних до вчинення правопорушень і збуту викраденого майна;
- виявлення свідків та очевидців події, опитування з цією метою громадян, які мешкають або працюють поблизу місця вчиненого діяння, а також осіб, які могли перебувати на шляхах можливого переміщення правопорушника до місця події та від нього;
- проведення поквартирного чи подвірного обходу для збирання відомостей про подію та обстеження місцевості в районі вчинення кримінального правопорушення з метою виявлення загублених, викинутих

правопорушником знарядь учиненого діяння, інших предметів і додаткових джерел інформації про подію і осіб, які вчинили кримінальне правопорушення;

- орієнтування особового складу органів поліції на території обслуговування, на якій учинено кримінальне правопорушення, та суміжних територіях, військових нарядів Національної гвардії, що залучаються до охорони громадського порядку, а за необхідності - представників громадськості про характер, час, місце і спосіб учинення кримінального правопорушення, кількість осіб, які його вчинили, їх зовнішність, прикмети викрадених речей і цінностей та про інші відомості, що мають значення для встановлення і розшуку правопорушників;

- використання можливостей інформаційно-пошукових систем, а також засобів масової інформації;

- перевірку осіб, які перебувають на обліках органів поліції: раніше судимих, насамперед за кримінальні правопорушення, аналогічні вчиненому, або стосовно яких здійснюється досудове розслідування за вчинення інших кримінальних правопорушень, аналогічних вчиненому, і щодо яких не обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою; осіб, які перебувають під адміністративним наглядом або формально під нього підпадають; звільнених від кримінальної відповідальності або стосовно яких застосовано покарання, не пов'язані з позбавленням волі; осіб, які вживають наркотичні засоби, неповнолітніх, злісних порушників громадського порядку, а також інших осіб, про яких є інформація про причетність до вчинення схожих кримінальних правопорушень або про висловлювання намірів їх учинити.

Якщо в результаті проведених першочергових заходів і невідкладних слідчих дій не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, начальник територіального органу поліції організовує і забезпечує подальшу роботу з розкриття цього кримінального правопорушення.

СОГ створюються при чергових частинах територіальних органів поліції. Склад цих груп формується з працівників поліції відповідно до графіку чергування, затвердженого начальником територіального органу поліції та погодженого з начальником слідчого підрозділу.

До СОГ в обов'язковому порядку входять слідчий (старший СОГ), співробітник оперативного підрозділу та інспектор-криміналіст (технік-криміналіст).

Завданням СОГ є виявлення, фіксація, кваліфіковане вилучення та пакування слідів кримінального правопорушення, речових доказів, встановлення свідків та потерпілих, з'ясування обставин кримінального правопорушення, що мають значення для всебічного, повного і неупередженого їх дослідження та встановлення осіб, причетних до його вчинення.

Після прибуття на місце події члени СОГ з'ясовують обставини вчинення кримінального правопорушення, встановлюють свідків, прикмети осіб, які вчинили кримінальне правопорушення та ймовірні шляхи їх відходу. У разі необхідності вживають заходів для переслідування транспортних засобів, якими заволоділи особи, що вчинили кримінальне правопорушення, або тих, що використовувалися при його вчиненні. Беруть участь у розшуку та затриманні осіб, які підозрюються в учиненні цих кримінальних правопорушень.

Слідчий:

1) керує діями інших членів СОГ та несе персональну відповідальність за якість проведення огляду місця події;

2) разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілим, свідками та іншими учасниками кримінального провадження проводить огляд місця події, у ході якого в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення, вилучає речі і документи, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому

числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню; забезпечує їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення експертного дослідження; має право заборонити будь-якій особі перебувати на місці огляду або залишати його до закінчення огляду та вчинювати будь-які дії, що заважають проведенню огляду;

3) за наявності підстав інформує оперативного чергового про залучення додаткових сил і засобів для документування всіх обставин учиненого кримінального правопорушення;

4) при необхідності допитує про обставини вчиненого кримінального правопорушення заявника, потерпілого, свідків та інших учасників кримінального провадження; надає письмові доручення співробітникам оперативних підрозділів про проведення процесуальних дій у кримінальному провадженні.

Співробітник оперативного підрозділу:

1) здійснює поквартирний чи подвірний обхід з метою виявлення свідків учиненого кримінального правопорушення, збирання відомостей, що можуть бути використані як докази;

2) установлює час, місце і обставини вчинення кримінального правопорушення; кількість причетних до його вчинення осіб, їх прикмети; наявність у них зброї, транспортних засобів, слідів на одязі чи тілі, які могли залишитися через опір потерпілих або при подоланні перешкод; індивідуальні ознаки викрадених речей; напрямок, в якому вони зникли, інші відомості, необхідні для встановлення осіб, які вчинили кримінальне правопорушення; використовує наявні джерела оперативної інформації з метою розкриття кримінального правопорушення;

3) негайно інформує слідчого про одержані дані щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та причетних до нього осіб, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій;

4) виконує письмові доручення слідчого про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Під час їх виконання користується повноваженнями слідчого.

Інспектор-криміналіст (технік-криміналіст):

1) надає консультації слідчому з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок;

2) з використанням спеціальних знань та навичок, науково-технічних засобів і спеціального обладнання проводить вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складає плани і схеми, виготовляє графічні зображення оглянутого місця чи окремих речей;

3) виявляє, фіксує, здійснює вилучення та пакування матеріальних об'єктів, які несуть на собі слідову інформацію вчиненого правопорушення;

4) проводить експрес-аналіз за зовнішніми характеристиками вилучених об'єктів (без надання письмового висновку), звертає увагу слідчого на фактичні дані, що мають значення для розслідування обставин кримінального правопорушення;

5) несе персональну відповідальність за якісну фіксацію всієї слідової інформації, повноту відображених даних у протоколі огляду та схемі (плані) до нього.

Дільничний офіцер поліції, поліцейський патрульної поліції:

1) до прибуття СОГ забезпечує охорону місця події, збереження слідів учиненого кримінального правопорушення та в разі необхідності організовує надання невідкладної медичної допомоги потерпілим особам;

2) з'ясовує обставини вчиненого кримінального правопорушення, установлює свідків, очевидців події, прикмети правопорушників, збирає інші відомості, що можуть бути використані як докази;

3) інформує оперативного чергового відповідного територіального органу поліції про обставини учинення кримінального правопорушення та

причетних до нього осіб для вжиття невідкладних заходів щодо їх затримання;

4) негайно інформує слідчого про одержані дані щодо обставин учинення кримінального правопорушення та причетних до нього осіб для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Кінолог:

1) забезпечує застосування службово-розшукової собаки для розшуку та затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, виявлення втрачених нею речей, предметів чи залишених слідів;

2) бере участь у блокуванні місця вчинення кримінального правопорушення, його огляді, виявленні, фіксації, вилученні і зберіганні предметів і слідів, які можуть бути використані для розшуку особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, із застосуванням службово-розшукової собаки;

3) при відсутності можливостей застосування службово-розшукової собаки або втрати нею сліду діє за вказівкою керівника СОГ.

У разі вчинення особливо тяжких злочинів, а також кримінальних правопорушень, які викликають значний суспільний резонанс, огляд місця події проводиться за участю начальників територіального органу Національної поліції та слідчого підрозділу.

Контрольні питання:

1. Обов'язки оперативного чергового при надходженні до органу Національної поліції заяви або повідомлення про кримінальне правопорушення.

2. Порядок внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР.

3. Порядок створення СОГ при чергових частинах територіального органу Національної поліції.

4. Склад СОГ.
5. Роль начальника територіального органу Національної поліції в організації своєчасного реагування на заяви або повідомлення про кримінальне правопорушення.
 6. Завдання СОГ під час виїзду на місце події.
 7. Обов'язки слідчого у складі СОГ.
 8. Обов'язки оперативного працівника карного розшуку у складі СОГ.
 9. Обов'язки спеціаліста-криміналіста у складі СОГ.
10. Особливості реагування на заяви та повідомлення у разі вчинення кримінальних правопорушень, які викликають значний суспільний резонанс.

ТЕМА 3.
ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРИ НАПРАВЛЕННІ ПІДРОЗДІЛОМ
КАРНОГО РОЗШУКУ МАТЕРІАЛІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДО СЛІДЧОГО
ПІДРОЗДІЛУ

Реалізація матеріалів оперативно-розшукової діяльності займає особливе місце у видах та формах взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування. Взаємодія при реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності – один із найефективніших способів боротьби із злочинністю у світлі виконання завдань правоохоронної функції держави. Нехтування основними постулатами такої взаємодії у практичній діяльності міліції призводить до втрати переваги державних сил, засобів та методів у боротьби із злочинністю.

Стаття 1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначає, що завданням такої є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави.

Стаття 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» передбачає, що підставами для проведення оперативно-розшукової діяльності є:

1) наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про:

- злочини, що готуються;
- осіб, які готують вчинення злочину;
- осіб, які переходять від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання;

- осіб безвісно відсутніх;
- розвідувально-підривну діяльність спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб проти України;
- реальну загрозу життю, здоров'ю, житлу, майну працівників суду і правоохоронних органів у зв'язку з їх службовою діяльністю, а також осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, з метою створення необхідних умов для належного відправлення правосуддя; співробітників розвідувальних органів України у зв'язку із службовою діяльністю цих осіб, їх близьких родичів, а також осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей з метою належного здійснення розвідувальної діяльності.

2) запити повноважних державних органів, установ та організацій про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці і дороботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках;

3) потреба в отриманні розвідувальної інформації в інтересах безпеки суспільства і держави;

4) наявність узагальнених матеріалів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, отриманих в установленому законом порядку.

Зазначені підстави можуть міститися в заявах, повідомленнях громадян, посадових осіб, громадських організацій, засобів масової інформації, у письмових дорученнях і постановках слідчого, вказівках прокурора, ухвалах слідчого судді, суду, матеріалах правоохоронних органів, у запитах і повідомленнях правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій, а також запитах повноважних державних органів, установ та організацій, визначених Кабінетом Міністрів України, про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці, до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках.

Забороняється приймати рішення про проведення оперативно-розшукових заходів при відсутності зазначених підстав.

Пункт 5 статті 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» вказує на один із обов'язків підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність щодо взаємодії,- здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, у тому числі відповідними органами іноземних держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення злочинів.

Також ч. 2 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначає, що у разі виявлення ознак злочину оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України.

Необхідно також зазначити, що законодавець у ст. 10 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» чітко визначає спосіб використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в кримінальному судочинстві для його початку, таким є п. 1 указаної норми - як приводи і підстави для початку досудового розслідування.

Для полегшення виконання оперативно-службових завдань уповноваженої особи оперативного підрозділу при передачі матеріалів за результатами ОРД до органу досудового розслідування для початку кримінального провадження, а також налагодження ефективної взаємодії вказаних підрозділів у правовому полі необхідно правильно підходити до розуміння основних положень такої взаємодії, зокрема це стосується наступного.

1. Ефективність взаємодії на початку кримінального провадження, тобто при направленні чи передачі матеріалів ОРД органу досудового розслідування починається з правильного розуміння процесу оперативного розшукового документування дій осіб з підготовки до вчинення кримінального

правопорушення. Необхідно пам'ятати, що таке документування являє собою *збір, збереження та оцінку* даних у ході оперативно-службової діяльності уповноважених осіб оперативного підрозділу. Збір включає в себе *виявлення та фіксацію* даних, які підтверджують чи спростовують інформацію про факт підготовки вчинення кримінального правопорушення чи про причетність особи (осіб) до таких неправомірних дій. Збереження – це формування згідно з відомчими підзаконними нормативними документами масиву оперативно-розшукових справ (матеріалів). Оцінка змісту матеріалів – логічно-оціночна діяльність уповноваженого працівника оперативного підрозділу щодо з'ясування питання про наявність достатніх даних, які б указували на вчинене кримінальне правопорушення.

2. Матеріали оперативно-розшукової діяльності повинні мати чіткий документальний вияв. Вся інформація, яка накопичується в матеріалах ОРС, повинна бути зафіксована у формі: пояснень, рапортів, довідок, протоколів, листів-відповідей на запити, постанов, протоколів. Крім того, у матеріалах ОРС можуть міститися і матеріальні носії інформації за результатами оперативно-технічних заходів (диски, касети, фотознімки, дискети, зліпки тощо).

3. Реалізація – сукупність прийомів і методів кримінального процесуального і оперативно-розшукового характеру із забезпечення можливості використання отриманих під час оперативно-розшукової діяльності фактичних даних, які містять інформацію про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим Національної поліції.

4. Аналіз норм Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та положень наказу МВС від 14.08.2012 № 700 «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень», наводить на думку що взаємодія при реалізації матеріалів ОРС має особливу форму. Таку форму взаємодії можна визначити, як *спільну узгоджену діяльність, що передбачає ознайомлення з оперативно-розшуковими*

матеріалами з метою вирішення питання про можливість внесення відомостей до ЄРДР.

Така форма взаємодії повинна містити два етапи:

- взаємодія в рамках активного документування;
- реалізація зібраного масиву матеріалів (матеріалів, що містяться в ОРС).

Взаємодія під час активного документування уповноваженою особою, яка веде ОРС полягає у зверненні такої особи до слідчого за допомогою щодо:

1. Правової оцінки отриманої інформації.
2. Узгодження форми викладу отриманої інформації у відповідних документах ОРС.
3. Уточнення необхідності отримання додаткової інформації, яка матиме значення для кваліфікації діяння, встановлення обставин, що входять до предмета доказування тощо.

Форма такої взаємодії матиме не процесуальний характер. Такі узгоджені консультації (непроцесуальна взаємодія в ході ведення ОРС) повинні проводитись за участю слідчого, який у подальшому буде розслідувати дані факти, і є можливою лише з дозволу начальника слідчого підрозділу (за останнім зберігається прерогатива призначення слідчого для розслідування конкретного кримінального провадження).

Необхідно звернути увагу на унеможливлення активних дій слідчого під час оперативного документування, наприклад, щоб слідчий не брав участі в самій роботі уповноваженої особи оперативного підрозділу: не мітив купюри, не складав описів купюр тощо, – оскільки в такому разі в подальшому він не зможе проводити розслідування в кримінальному провадженні за даним фактом чи щодо конкретних осіб, тому що набуде статусу свідка.

Реалізація зібраного масиву матеріалів передбачає собою поєднання як процесуальних форм взаємодії, так і непроцесуальних. За своїм змістом такий етап являє собою *спільний аналіз і передачу* відповідних матеріалів від оперативного працівника до слідчого.

Спільний аналіз має являти собою повне ознайомлення з усіма матеріалами ОРС з метою:

- встановлення достатності зібраних матеріалів для початку кримінального провадження;
- належної об'єктивної оцінки слідчим правової кваліфікації задокументованого діяння;
- розроблення тактики і стратегії розслідування (особливо на початковому його етапі). Наприклад, це стосується проваджень щодо злочинів економічної спрямованості, яким передували документування в матеріалах ОРС з великим обсягом документів.

Спільний аналіз проводиться в межах робочої групи: уповноважений працівник оперативного підрозділу – слідчий – начальник органу досудового розслідування – начальник оперативного підрозділу (у необхідних випадках в т.ч. прокурор) – або у форматі: уповноважений працівник оперативного підрозділу – слідчий з подальшим інформуванням зазначених вище осіб.

Такий аналіз слід проводити за всіма без винятку наявними матеріалами ОРС, що дозволить під час досудового розслідування уникнути слідчих помилок, порушень чи необґрунтованих обмежень прав і законних інтересів осіб у кримінальному провадженні чи проведенні необґрунтованого розслідування.

Передача матеріалів оперативно-розшукової діяльності проводиться з ініціативи оперативного підрозділу (фактично таким ініціатором є уповноважений працівник оперативного підрозділу або начальник оперативного підрозділу). Передача повинна включати в себе інформування про ознаки виявленого кримінального правопорушення – складення уповноваженим працівником оперативного підрозділу рапорту про факт виявлення кримінального правопорушення під час його оперативно-службової діяльності. Такий рапорт є документальною підставою для внесення відповідних відомостей до ЄРДР. Цей факт зумовлює і зміст такого рапорту. В ньому повинні міститися всі необхідні дані для повноти відображення інформації про виявлене кримінальне правопорушення у ЄРДР, за винятком визначених особливостей

тактичного характеру реалізації оперативної інформації, що було обумовлено на етапі спільного ознайомлення з матеріалами ОРС.

Обсяг матеріалів, які направляються до органу досудового розслідування після реєстрації в ЄРДР інформації оперативного підрозділу повинен відповідати наступним умовам:

- бути таким, щоб слідчий мав можливість прийняти правильне рішення щодо кваліфікації, побудови версій на початковому етапі розслідування, прийнятті правильних процесуальних рішень тощо;
- повнота матеріалів, що направлятимуться, матиме вплив на неупередженість слідчого при розслідуванні;
- дати можливість слідчому безпомилково визначити коло причетних, дії яких були задокументовані під час оперативно-розшукового документування;
- підтверджувати достовірність і об'єктивність відомостей і порядку отримання відповідних матеріалів;
- відображати повноту джерел отриманої інформації;
- розкривати потенціал можливостей для швидкого, неупередженого та об'єктивного розслідування;
- визначати коло процесуальних рішень, які можуть бути прийняті слідчим на їх основі;
- чи є наявне якісне і ефективне зашифровування сил та засобів ОРД і чи можуть бути позитивно вирішені дані питання.

При оцінці отриманий матеріалів слідчий повинен пам'ятати, що дані, отримані із порушенням законодавства, не можуть бути використані в кримінальній процесуальній діяльності.

Начальник оперативного підрозділу з дотриманням режиму таємності надає слідчому необхідні матеріали ОРС для вивчення та надання в разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак злочину.

У подальшому матеріали ОРС розглядаються під час оперативної наради за участю начальників оперативного, слідчого підрозділів та працівників, які

брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР. Одночасно розробляється план заходів з реалізації матеріалів ОРС, який затверджується начальниками слідчого та оперативного підрозділів.

У разі встановлення під час проведення оперативно-розшукових заходів фактичних даних, що свідчать про ознаки злочину в діяннях окремих осіб та груп, але якщо їх припинення може негативно вплинути на результати кримінального провадження, начальник оперативного підрозділу інформує про це начальника слідчого підрозділу і лише після закінчення їх проведення матеріали ОРС виносяться на розгляд оперативної наради для розроблення спільних заходів з їх реалізації.

Слід наголосити, що якісний стан, результативність оперативно-розшукової діяльності, цілеспрямованість й обґрунтованість проведення конкретних заходів ОРД повинна відповідати положенням наказу Генеральної прокуратури України від 03.12.2012 № 4/1гн «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність». Зокрема:

- відповідність оперативно-розшукових заходів цілям і завданням оперативно-розшукової діяльності, дотримання встановлених законодавством умов і порядку проведення оперативно-розшукових заходів, а також залучення громадян до їх здійснення на конфіденційній основі на засадах добровільності;
- застосування окремих обмежень прав і свобод людини, обґрунтованість клопотань до суду про надання дозволу на проведення оперативно-розшукових заходів, зокрема пов'язаних із втручанням у приватне спілкування;
- своєчасність направлення відомостей про злочинну діяльність окремих осіб, які здобуті в ході оперативно-розшукової діяльності, органам досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування.

Контрольні питання:

1. Підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності.
2. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в кримінальному судочинстві.
3. Оцінка змісту матеріалів оперативно-розшукової діяльності.
4. Порядок передача матеріалів оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу.
5. Умови, яким має відповідати обсяг матеріалів, які направляються до органу досудового розслідування після реєстрації в ЄРДР інформації оперативного підрозділу.

ТЕМА 4.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СЛІДЧО-ОПЕРАТИВНОЇ ГРУПИ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

4.1. Слідчо-оперативна група як специфічна форма взаємодії слідчого і оперативних підрозділів при розслідуванні злочинів

Слідчо-оперативна група (далі – СОГ), це організаційно-процесуальна форма взаємодії слідчого і оперативних підрозділів виникла і вдосконалювалася на базі трансформації групового методу розслідування в його нову якість – особливий колективний тип функціональної організації діяльності по розкриттю та розслідуванню злочинів.

Простежуючи історію виникнення групового методу розкриття та розслідування злочинів, варто відмітити, що створення груп слідчих мало місце ще наприкінці XIX століття. Так, під час розслідування катастрофи Імператорського поїзда у 1888 році було створено групу з декількох слідчих Харківського окружного суду, яку очолив відомий на той час юрист – А.Ф. Коні. Визнання необхідності розслідування злочинів групою слідчих згадується в прийнятому Радою Народних Комісарів РРФСР Декреті «Про суд» від 7 березня 1918 року № 2, в якому вказувалося, що при судах утворюються слідчі комісії в складі трьох членів для провадження попереднього слідства. До початку 1950-х років, цей спосіб розслідування, який широко застосовувався на практиці, взагалі не мав нормативної бази. Вперше про необхідність створення слідчих груп згадується в Наказі Генерального Прокурора СРСР від 19 березня 1952 року № 63 «Про усунення фактів тяганини в розслідуванні кримінальних справ», в якому з метою скорочення термінів слідства, забезпечення його повноти і всебічності, пропонувалося провадити розслідування силами декількох слідчих. На необхідності провадження досудового слідства декількома слідчими також наголошувалося в Наказі Генерального прокурора СРСР від 30 червня 1962 року

№ 53. Він зобов'язував органи прокуратури намічати разом з органами міліції відповідні заходи, організовувати групи слідчих під керівництвом досвідчених і кваліфікованих слідчих і прокурорів. Значущість своєчасного створення слідчих груп із розслідування розкрадань в особливо великих розмірах і вимогання підкреслювалася в п. 4 листа Генерального Прокурора СРСР від 8 жовтня 1963 року № 3/94. У Наказі Генерального прокурора СРСР від 30 грудня 1965 року № 125 «Про поліпшення роботи органів прокуратури та посилення прокурорського нагляду за слідством і дізнанням» було запропоновано спеціалізувати по окремих видах злочинів найбільш досвідчених слідчих й в необхідних випадках створювати з них групи з розслідування кримінальних справ. Законодавче ж регламентування діяльності слідчих груп з'явилося у 1960 році з прийняттям КПК. Однак закон не вказував на можливість створення спільних (об'єднаних, змішаних, міжвідомчих) груп.

У зв'язку зі створенням декількох слідчих апаратів закономірно виникло питання про можливість організації об'єднаних (міжвідомчих) груп для спільного розслідування злочинів. На Всесоюзній нараді слідчих працівників органів прокуратури й охорони громадського порядку, яка відбулася в липні 1964 року, створення об'єднаних груп було визнано доцільним у справах змішаної підслідності. Окремі заходи щодо упорядкування формування діяльності слідчих груп було передбачено в Наказі Генерального Прокурора СРСР від 22 листопада 1989 року № 25 «Про організаційні заходи для забезпечення розслідування злочинів групою слідчих органів прокуратури», але ці міри відносилися тільки до слідчих прокуратури і мали суцільно адміністративний характер. Як ми знаємо, КПК і дотепер не містить жодних вказівок, які б регламентували діяльність міжвідомчих слідчих груп.

Такі групи отримали досить широке поширення в діяльності не тільки правоохоронних органів України, а й за кордоном. Так, наприклад, в США органи розслідування створюють «зведені» слідчі формування, до складу яких включаються й співробітники, які здійснюють оперативні функції. До їх складу входять співробітники ФБР, Служби внутрішніх доходів (СВД) та інших

федеральних органів. Крім того, є приклади створення СОГ по розслідуванню транснаціональних злочинів.

В літературі зустрічаються різні визначення поняття «слідчо-оперативна група». Слідчо-оперативна група представляє собою організаційне формування (постійного чи тимчасового характеру), яке складається зі слідчого (слідчих), оперативних співробітників та інших спеціалістів і яке створюється для кращої організації роботи по розслідуванню злочинів.

Практика показує, що в правоохоронних органах можливо створення різних формувань, призначенням яких є вирішення завдань, пов'язаних з розслідуванням злочинів. У відомчих документах та в юридичній літературі можна зустріти різні назви цих формувань: слідчі бригади, оперативні групи, оперативно-слідчі групи і, нарешті, слідчо-оперативні групи.

Насамперед, розглянемо особливості такої кримінально-процесуальної категорії, як «слідча група (бригада)» – це процесуальна форма розслідування який допускає участь в його провадженні декількох слідчих. Можливо визначити основні процесуальні моменти діяльності СОГ:

- розслідування групою допускається у випадку складності та великого обсягу справи;
- створення групи оформлюється спеціальною постановою;
- з метою забезпечення прав учасників кримінального судочинства, зокрема права на відвід будь-якого члена групи, постанова оголошується підозрюваному та іншим учасникам процесу (наприклад, потерпілому);
- справу до свого провадження приймає один із слідчих, який призначений керівником групи.

На підставі порівняльного аналізу категорій «слідча бригада» та «слідчо-оперативна група», можна виділити основні відмінності між ними та зробити певні висновки, які мають теоретичний і практичний інтерес.

- 1) На відміну від слідчих бригад, СОГ в КПК не згадуються. Питання їх організації та діяльності регламентуються відомчими нормативними актами.
- 2) Слідча бригада формується тільки зі слідчих, а СОГ завжди

складається з слідчих, співробітників оперативних підрозділів, а інколи й інших спеціалістів.

3) За характером своєї діяльності слідча бригада представляє собою кооперацію осіб, які здійснюють одну функцію, і які використовують однакові засоби і методи роботи, тобто характеризується функціональною єдністю та однорідністю дій або їх комплексів. СОГ якісно відрізняється від слідчої бригади. Це кооперація для якої притаманна більш висока ступінь організації праці.

4) Мають місце й інші відмінності в функціонуванні слідчої бригади та слідчо-оперативної групи. Наприклад, слідча бригада створюється, як правило, з початку кримінального провадження і діє до закінчення розслідування. СОГ можуть створюватися не тільки в розпочатих кримінальних провадженнях, а й для огляду місця події, розкриття злочинів минулих років тощо.

5) Найбільш істотною ознакою, яка відрізняє СОГ від слідчої бригади, є їх функціонально-цільове призначення та зміст їх діяльності. Слідча бригада створюється для розслідування. Її діяльність носить дослідницький характер, оскільки члени бригади в основному досліджують уже відомі обставини справи. Діяльності ж СОГ в будь-якій ситуації властива пошукова, розшукова направленість. В деяких випадках до СОГ включаються й інші фахівці (співробітники експертно-криміналістичних підрозділів, судово-медичні експерти та ін.), що має свою специфіку в роботі групи.

Не є СОГ і об'єднання іншого характеру, наприклад, коли до складу групи входять тільки оперативні співробітники. Таке формування йменується – оперативною групою.

На практиці створюються й такі групи, до складу якої входить слідчий, але її керівником є оперативний співробітник. Такі групи створюються до початку кримінального провадження, наприклад, для проведення заходів по реалізації оперативних матеріалів, і не вирішують завдань розслідування. Слідчий при цьому не виконує своїх процесуальних функцій, а лише допомагає оперативним співробітникам в підготовці та оформленні матеріалів, які в майбутньому

можуть бути використані як докази. Тому таке формування слід називати оперативно-слідчою групою.

Необхідно насамперед встановити характерні ознаки СОГ:

1. *Організованість* СОГ – це формування, яке створено не стихійно, а на підставі рішення компетентної посадової особи чи відповідного органу, що має свою систему і структуру, діяльність якого організується (направляється) визначеним суб'єктом. За цієї умови діяльність співробітників, які входять до СОГ, буде не тільки спільною, але й узгодженою, а отже і більш продуктивною, бо це виключає паралельну роботу декількох співробітників групи.

2. *Тимчасовий характер діяльності*. Діяльність будь-якої СОГ, в тому числі й постійної, завжди буде обмеженою в часі на відміну від інших (штатних) формувань, наприклад, слідчого підрозділу. Це пов'язано з тим, що СОГ не передбачені штатним розкладом в структурі правоохоронних органів і створюються, як правило, для розслідування конкретного злочину.

3. *Участь представників різних служб і відомств*. В роботі формування, яке розглядається, можуть брати участь як слідчі різних відомств (Національної поліції, прокуратури, СБУ), так і різні співробітники будь-якого оперативного підрозділу, в тому числі й ті, які не є співробітниками цих підрозділів. Причому слідчі та оперативні співробітники, а інколи й інші спеціалісти, які включені до СОГ, продовжують входити в різні галузеві служби, і їх діяльність в якійсь мірі, як і раніше, координується керівниками цих служб.

4. *Пріоритет процесуального керівництва*. Керівником СОГ завжди є особа, відповідальна за результати проведеного розслідування, і яка володіє процесуальними повноваженнями.

5. *Спільність мети і завдань*. Слідчі та оперативні співробітники, які включені до складу СОГ, і, таким чином, знаходяться в єдиному організаційно-управлінському об'єднанні, спрямовані на досягнення єдиної мети, виконують загальні завдання, хоча і діють з допомогою різних засобів і методів, які властиві їх діяльності.

6. *Стійкість складу групи, тобто його стабільність*, що багато в чому

визначає ефективність діяльності групи в цілому. Часті зміни в складі групи на практиці призводять до тяганини в розслідуванні, втрати часу у зв'язку із необхідністю вивчення новими членами СОГ обставин справи, напрацьованих результатів, і як наслідок, – злочин найчастіше залишається нерозкритим.

У практичній діяльності правоохоронних органів зустрічаються наступні види СОГ, а саме:

- такі, що створюються для розслідування конкретного злочину (складного; з великою кількістю осіб; такого, що має великий суспільний резонанс тощо);
- такі, що створюються для роботи у багатоепізодних кримінальних провадженнях;
- такі, що спеціалізуються на розкритті злочинів одного виду (навмисних вбивств, статевих злочинів, незаконного заволодіння транспортними засобами, злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків тощо);
- такі, що спеціалізуються за суб'єктом кримінального правопорушення (неповнолітні, наркомани, раніше засуджені тощо);
- такі, що спеціалізуються за місцем кримінального правопорушення (місця позбавлення волі, навчальні заклади закритого типу тощо);
- такі, що спеціалізуються на розкритті злочинів «по горячих слідах»;
- такі, що спеціалізуються на розкритті злочинів минулих років.

Вчені й практики вже досить довго дискутують питання про *можливість створення міжвідомчих (об'єднаних, спільних, змішаних) груп (бригад)* з слідчих різних правоохоронних відомств, тому в літературі щодо цього висловлені протилежні, розбіжні судження. Оскільки слідчі наділені законом рівними процесуальними правами, то на питання про можливість створення об'єднаних груп, які складаються із слідчих прокуратури і Національної поліції, для розслідування злочинів, слід відповісти ствердно. В групу можуть бути включені слідчі незалежно від їх відомчої належності, оскільки всі вони мають однаковий обсяг процесуальних прав та обов'язків, передбачених законом.

Процесуальною підставою для створення міжвідомчої слідчої групи є, насамперед, особлива складність справи. Особлива складність залежить не тільки від необхідності проведення великого обсягу слідчої роботи, паралельної перевірки багатьох версій, дослідження епізодів злочинної діяльності, притягнення великої кількості осіб, а й від категорії злочинів, що розслідуються. Це особливо складні злочини проти особи, у сфері економіки, зокрема в кредитно-фінансовій та банківській системах, у сфері зовнішньоекономічної діяльності, торгівлі на транспорті, а також вчинених посадовими особами у складі ОЗГ, тобто злочини, які потребують в їх розслідуванні знань і навичок слідчих різної компетенції. Звичайно, рівність слідчих у складі міжвідомчої слідчої групи не може бути абсолютною, хтось із них має більший чи менший досвід, більше чи менше звання і таке інше, але при розслідуванні кримінальної справи кожен із них рівний у своїх процесуальних можливостях, бо КПК наділяє їх рівними процесуальними повноваженнями, незважаючи на відомчу їх належність.

Правові засади розслідування слідчою та слідчо-оперативною групою умовно можна поділити на три взаємопов'язані між собою групи.

Перша – законність створення і припинення діяльності групи. До неї можна віднести:

1) *створення СОГ, внесення змін до її складу, припинення діяльності та розформування групи, можливі тільки при наявності законних підстав і з відповідним процесуальним оформленням;*

2) *обов'язкове повідомлення слідчих групи про прийняте рішення щодо створення СОГ, припинення діяльності та її розформування;*

3) *обов'язкове повідомлення залучених до справи учасників кримінального процесу про створення, СОГ, його заміни та розформування групи.*

Друга група – процесуальні повноваження під час групового провадження. До неї можна віднести:

1) часткова обмеженість процесуальної самостійності слідчого групи;

2) з моменту призначення слідчого керівником слідчої групи він автоматично наділяється і процесуальними повноваженнями, що відповідають повноваженням начальника слідчого підрозділу.

Третя група – Поєднання колегіальності розслідування з особистою відповідальністю. До неї можна віднести:

1) колегіальне розслідування, поєднане з особистою відповідальністю керівника слідчої групи за хід розслідування та прийняття стосовно неї рішення в цілому;

2) обов'язкове виконання слідчими групи письмових вказівок, доручень керівника цієї СОГ.

4.2. Завдання слідчо-оперативних груп

Звернувшись до тлумачних словників, можливо визначити, що «завдання – це те, що потребує виконання». Завдання, які стоять перед СОГ окремо в законі не визначені. Однак, вони зумовлені наявністю мети кримінального судочинства; функціональною роллю СОГ, що визначається залежно від функціонального призначення посадових осіб, які входять до її складу; впливають із завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК України) і специфічних завдань стадії досудового розслідування.

Службові особи підрозділів Національної поліції, які включаються до складу СОГ, по суті займаються досить схожою за своїм змістом, а інколи і абсолютно тотожною процесуальною діяльністю. Тому, можливо вирішити й питання про функціональну роль СОГ в цілому.

Завдання СОГ можна поділити на дві групи: загальні та безпосередні (конкретні). До загальних завдань слід віднести:

- швидке, повне та неупереджене розслідування кримінальних проваджень з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був

притягнутий до відповідальності і жоден невинний не був покараний (ст. 2 КПК України);

- забезпечення відшкодування шкоди, завданої злочином, і виконання вироку в частині конфіскації майна;
- виявлення причин та умов, які сприяли вчиненню злочину, та їх усунення;
- забезпечення захисту свободи особи, її майна, честі, гідності, інших прав і законних інтересів, а також державних інтересів і прав юридичних осіб.

Розглянемо докладніше *загальні завдання СОГ*.

Повне і швидке виявлення і розслідування злочину означає, що у кримінальному провадженні повинні бути встановлені всі обставини, які входять до предмета доказування у строки, максимально наближені до моменту вчинення злочину. Вимога швидкого розслідування означає, що проміжок часу з моменту внесення відомостей до ЄРДР до встановлення всіх істотних обставин події злочину і осіб, які його вчинили, повинен бути максимально стислим і наближеним до моменту одержання відповідних джерел інформації про кримінальне правопорушення.

Правильне застосування закону, що означає суворе дотримання норм кримінального, кримінального процесуального та іншого законодавства в ході розслідування, застосування справедливого заходу впливу стосовно осіб причетних до злочину, і не притягнення до відповідальності невинного.

Забезпечення відшкодування шкоди, завданої злочином, і виконання вироку в частині конфіскації майна. Закон висуває завдання встановлення характеру і розміру завданої злочином шкоди. З'ясування цих обставин викликається необхідністю встановлення причинного зв'язку між наявною шкодою і вчиненням злочину, що має значення для належної кваліфікації діяння, визнання осіб потерпілими, цивільними позивачами і цивільними відповідачами, а також забезпечення цивільного позову.

Під час розслідування члени СОГ повинні вживати всіх передбачених законом заходів для виявлення причин вчинення злочину та умов, які цьому

сприяли. Причинами злочину вважаються соціальні явища, які викликали його вчинення. До них належать обставини:

а) під впливом яких виникли й розвинулись антисуспільні погляди та звички у особи, яка вчинила злочин;

б) які сприяли перетворенню антисуспільних поглядів та звичок у злочинний намір, задум вчинити суспільно небезпечне діяння.

Умовами, які сприяли вчиненню злочину, є обставини, в тому числі й недоліки в діяльності посадових осіб, підприємств, установ, організацій, завдяки яким особі було легше здійснити свій злочинний намір і вдалося підготувати та вчинити суспільно небезпечне діяння.

Дії по виявленню причин та умов вчинення злочину є процесуальними і повинні відображатися в матеріалах кримінального провадження у вигляді протоколів слідчих дій (огляду, впізнання), матеріалів експертиз (висновку експерта), інших документів, в яких містяться відомості про недоліки в діяльності певних фізичних або юридичних осіб, що зумовили вчинення злочину (довідки посадових осіб, акти документальних ревізій тощо).

При провадженні необхідно вживати всіх можливих заходів для забезпечення захисту прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у справі при виконанні всіх сформульованих нами завдань, а також вживати певних заходів для поновлення цих прав при порушенні їх злочинними діями. Це положення безпосередньо пов'язане з реалізацією права на захист законних інтересів учасників кримінального провадження. З цією метою закон визначає певні підстави, умови та порядок прийняття рішень слідчим про проведення слідчих (розшукових) дій, що пов'язані з будь-яким обмеженням прав людини та ретельно регламентує процедуру проведення таких дій.

Особа, яка провадить розслідування, зобов'язана роз'яснити особі, якій під час провадження була завдана шкода внаслідок незаконного затримання чи взяття під варту, її право на відшкодування як матеріальної, так і моральної

шкоди, порядок відшкодування збитків та відновлення прав, а також вжити передбачених законодавством заходів щодо реального відшкодування шкоди.

Для захисту життя, житла, здоров'я та майна осіб, які беруть участь в кримінальному провадженні, орган розслідування зобов'язаний у випадках, коли шляхом погроз або інших протиправних дій робляться спроби вплинути на цих осіб або їх близьких родичів і перешкодити виконанню завдань судочинства, прийняти рішення про застосування заходів безпеки.

Безпосередні (конкретні) завдання СОГ визначаються залежно від виду злочину, що розслідується, етапу розслідування тощо. Наприклад, робота групи, яка обмежена часовими рамками (діяльність слідчо-оперативних груп по огляду місця події обмежена однією добою, а по «гарячих слідах»), вирішуються в основному завдання виявлення, збирання, накопичення доказової інформації, з допомогою яких, в найкоротші строки, встановлюються особи, які вчинили злочин і втекли з місця події». Завдання окремих видів СОГ сформульовані у відомих нормативних актах.

4.3. Види слідчо-оперативних груп

У порівнянні з групою слідчих СОГ має такі [переваги](#):

- вона дає найкращі результати у розкритті злочинів за «гарячими слідами», а також неочевидних, найбільш замаскованих економічних злочинів і нерозкритих злочинів минулих років;
- забезпечує систематичне і ефективну взаємодію слідчих і працівників оперативних підрозділів;
- СОГ, на відміну від групи слідчих, може створюватися для проведення тільки одної слідчої дії, наприклад, огляду місця події.

Створення СОГ стало можливим в умовах організованого об'єднання слідчих та оперативних апаратів Національної поліції. У слідчій практиці склалося кілька видів СОГ, що розрізняються між собою за завданнями (для огляду місця події, розкриття злочину за «гарячими слідами», розслідування справ минулих років), складу (слідчі органи та працівники оперативних

підрозділів), періоду діяльності (для роботи в одному провадженні і постійно діючі). При цьому кожна з них має окрему специфіку в їх організації. Разом з тим всі СОГ, незалежно від етапу та періоду діяльності, мають багато спільного як за складом, так і по порядку їх організації.

Розглянемо деякі з них.

СОГ з огляду місць події (чергова). Для швидкого розкриття злочинів за «гарячими слідами» велике значення має огляд місця події. Це пов'язано з розширенням можливостей використання в розшукових і процесуальних цілях матеріальних слідів злочину та інших об'єктів огляду, а також з впровадженням в практику експертно-криміналістичних, слідчих та оперативних підрозділів, нових видів науково-технічних засобів та приладів. СОГ по огляду місця події створюються начальником органом Національної поліції шляхом видання відповідного наказу, затвердження графіків чергування слідчих, оперативних працівників, експертів-криміналістів, та представників інших підрозділів. Він же визначає кількість чергових СОГ, графік їх роботи та відпочинку виходячи з штатної чисельності та оперативної обстановки. Особовий склад зазначених СОГ надається черговій частині відділу Національної поліції і підпорядкований оперативному черговому. Він дає вказівки про збір членів СОГ для виїзду на місце події, забезпечує їх [транспорт](#)ом і відправляє на місце події. У завдання СОГ входить і розкриття злочину, тобто розшук і затримання злочинця. Для цього паралельно з оглядом місця події проводяться пошукові та оперативно-розшукові заходи на території, що є прилеглою до місця події.

Спеціалізовані СОГ. Дані СОГ створюються для розслідування і розкриття певної категорії злочинів, у тому числі за якими особи, які їх здійснили, не встановлені. Така СОГ є постійнодіючим формуванням, створюваним у областях, великих містах. Кількість створених СОГ і межі забезпечуваних ними територій визначаються з урахуванням ситуації, оперативної обстановки. [Спеціалізована](#) СОГ формується з найбільш кваліфікованих слідчих і працівників карного розшуку, які мають достатній досвід розслідування

злочинів даної категорії. Основним завданням цих груп є розкриття умисних вбивств, у тому числі вбивств минулих років.

СОГ, що створюється для розкриття конкретного [злочину](#) (цільова). Відомчими нормативними актами передбачено створення цільової (тимчасової) СОГ для розслідування конкретних злочинів. Така СОГ створюється через деякий час після виявлення факту злочину, якщо до цього часу воно не було розкрито і припиняє свою діяльність після встановлення особи, яка вчинила злочин.

Спільна слідчо-оперативна група, що створюється для розслідування тяжких злочинів, в тому числі вчинених ОЗГ, або для розслідування складного кримінального провадження з великим обсягом роботи. До складу групи можуть включатися за узгодженням співробітники органів прокуратури, Національної поліції, СБУ.

В слідчій практиці використовуються слідчо-оперативні групи різних видів, які відрізняються: 1) за структурою; 2) за складом учасників (якісною і кількісною ознакою); 3) за відомчою належністю; 4) за часом функціонування; 5) за рівнем організації роботи; 6) за функціонально-цільовим призначенням (тобто, залежно від безпосередніх функцій, конкретних завдань і змісту діяльності).

По структурі СОГ можна поділити на: а) єдину групу, яка не має ніяких підрозділів; б) СОГ, яка включає в себе дві підгрупи (слідчу і оперативну); в) СОГ, яка включає в себе більше двох підгруп. Кожна така підгрупа, виконуючи свої конкретні завдання, сприяє вирішенню й загальних. Наприклад, у випадку, коли СОГ складається з великої кількості співробітників, в її структурі, крім слідчої і оперативної підгруп, може бути створений штаб з аналітичними і управлінськими функціями, підгрупа для забезпечення безпеки розслідування тощо.

Незважаючи на наявність чи відсутність підгруп в структурі СОГ, керівництво всією діяльністю (а отже і всіма підгрупами) покладається на керівника всієї СОГ, в тому числі й у випадках, коли на чолі таких підгруп

призначені окремі керівники. В таких випадках, повинен бути розроблений механізм прийняття кінцевих рішень у випадку виникнення спору між керівниками підгруп. Склад СОГ визначається залежно від категорії злочину, що розслідується, ступеня складності і обсягу майбутньої роботи.

За кількістю співробітників СОГ можуть бути: малого складу (до 5 співробітників), середнього (від 6 до 8 співробітників) і великого складу (більше 9 співробітників). Чисельність СОГ, як правило, визначається при її створенні, але в ході її роботи у випадку необхідності може істотно змінитися. Відомі випадки створення СОГ, які складаються як з двох чоловік, так і з декількох сотень співробітників.

За відомчою належністю можна виділити наступні види СОГ:

- відомчі (або прості), тобто які створюються в органах Національної поліції, прокуратурі, СБУ, а також в інших органах, які, згідно наділені повноваженнями по провадженню досудового розслідування. Однією з ознак СОГ є пріоритет процесуального керівництва, тому відомча приналежність всієї групи визначається, насамперед тим, в якому відомстві працює її керівник – слідчий. Прості відомчі СОГ можуть розрізнятися між собою за рівнем їх формування: однорівневі (створенні зі слідчих і оперативних співробітників районного, обласного або центрального апарату) і багаторівневі – із співробітників різних ланок однієї системи;

- міжвідомчі, тобто які створюються спільно вказаними вище органами, з урахуванням підслідності та необхідності оперативного супроводу процесу розслідування. Діяльність міжвідомчих СОГ регламентується підзаконними нормативними актами, які видаються спільно декількома відомствами. Представники кожного правоохоронного органу, які входять до складу міжвідомчої СОГ, можуть вирішувати завдання, поставлені законодавчими актами перед їх відомствами.

В юридичній літературі СОГ поділяються й *за часом функціонування*, зокрема, на постійні, тимчасові та змінні. Останні – це групи, які працюють на протязі певного часу (позмінно). На нашу думку, така класифікація є спірною,

оскільки СОГ, як відзначалося вище, завжди є тимчасовими формуваннями, які не передбачені штатним розписом правоохоронних органів, навіть якщо вони і діють на постійній основі або позмінно.

За рівнем організації СОГ можуть бути: а) районними; б) міжрайонними; в) міськими; г) обласними (регіональними); г) міжобласними (міжрегіональними); д) загальнодержавного рівня; е) міждержавного рівня (які діють на території прикордонних районів України та інших сусідніх держав у випадку, коли є відповідні міждержавні угоди з цими країнами). Якщо ж співробітники, які направляються для надання допомоги, виконують конкретні слідчі дії або ОРЗ, то вони повинні мати відповідні процесуальні або організаційні повноваження і в такому випадку стають членами СОГ.

Спільна міждержавна слідчо-оперативна група, створюється для розслідування злочинів, вчинених на територіях декількох держав. Необхідність створення таких СОГ обумовлюється складністю розслідування злочинів, притягненням до кримінальної відповідальності членів ОЗГ, які досить часто є громадянами різних держав.

СОГ по здійсненню тактичних операцій. Їх структурна побудова і склад визначається видом та завданням тактичної операції. Найчастіше СОГ проводять тактичні операції по розшуку і затриманню злочинця, який втік, виявленню очевидців злочину, переслідуванню злочинця «по гарячих слідах», розшуку вкраденого майна, виявленню і перевірці зв'язків злочинця та потерпілого, складанню та використанню суб'єктивного портрета особи, яка підозрюється у вчиненні злочину, перевірці алібі підозрюваного, затриманню на місці вчинення злочину або з поличним тощо;

СОГ для розслідування конкретного злочину. Такі СОГ створюються в обов'язковому порядку при розслідуванні тяжких, особливо тяжких злочинів, серійних злочинів, що відзначаються особливою складністю, багатоепізодністю або мають неабиякий суспільний резонанс, а також злочинів, учинених організованими злочинними групами та злочинними організаціями. На практиці вони створюються за спільним рішенням керівництва органу Національної

поліції та слідчого підрозділу на будь-якому етапі розслідування, якщо в цьому виникає необхідність, і діє на протязі всього процесуального строку розслідування. Безпосереднім завданням такої СОГ є встановлення осіб, які вчинили злочин, та всіх епізодів злочинної діяльності. Склад СОГ визначається залежно від особливостей злочину, що розслідується та слідчої ситуації. У окремих провадженнях виникає необхідність в продовженні строків розслідування, внесенні змін в плани роботи, зменшенні або збільшенні складу групи, об'єднанні кримінальних проваджень і прийняття їх до провадження найбільш досвідченим слідчим.

Спеціалізовані СОГ створюються для розслідування певної категорії злочинів: крадіжок, грабежів, нерозкритих злочинів минулих років тощо. Специфіка СОГ даного виду обумовлена не тільки їх цільовим призначенням, але й особливостями діяльності. Їх безпосередніми завданнями на початковому етапі розслідування є виконання всіх невідкладних слідчих дій і ОРЗ. Наприклад, в окремих регіонах створені постійно діючі СОГ по розкриттю умисних вбивств за «гарячими слідами». Строк їх діяльності обмежений 10-15 днями роботи, в основі якої лежать принципи оперативності, безперервності та комплексності слідчих дій і ОРЗ.

СОГ з розкриття і розслідування злочинів минулих років організовуються для розслідування злочинів, провадження по яких було зупинено.

Зональні СОГ створюються для виявлення і розслідування злочинів, що вчиняються на певній території або на певному об'єкті. Такі СОГ створюються, коли окремі епізоди злочинної діяльності вчинені в іншому регіоні країни, іншій області й відносно відокремлені.

4.4. Основні принципи діяльності слідчо-оперативних груп

Діяльність СОГ як внутрішньо-упорядкованого тимчасового формування, що створюється з метою проведення розслідування за кримінальним провадженням ґрунтується на підставі загальних засад кримінального процесу. Такі підстави (засади), з якими необхідно рахуватися і якими потрібно

керуватися в процесі діяльності, притаманні їй СОГ, які в своїй роботі в першу чергу керуються принципами взаємодії органів досудового слідства та оперативних підрозділів. До таких засад, відносяться: керівна роль слідчого, який очолює групу; спільне (узгоджене) планування слідчих дій і оперативно-розшукових заходів; розмежування функцій і компетенції членів групи; раціональний обмін інформацією, що здійснюється залежно від конкретних умов або через керівника СОГ, або по іншій схемі.

Керівна роль слідчого, який очолює групу. Прийнято вважати, що хоча слідчий і не вправі наперед вирішувати питання про те, які конкретні дії повинен провести оперативний підрозділ для виконання поставленого перед ним завдання, КПК надав йому право давати оперативному підрозділу певні доручення і вказівки. Тому, тільки слідчий в силу свого процесуального становища може здійснювати керівництво розслідуванням. Завдання, які вирішують всі члени групи, можуть бути досягнуті не тільки шляхом провадження процесуальних дій, але й системою заходів непроцесуального характеру. Слідчий-керівник несе особисту відповідальність за результати розслідування і повинен мати реальну можливість, щоб забезпечити здійснення всіх дій для виконання завдань, які стоять перед групою.

Спільне (узгоджене) планування слідчих дій і ОРЗ. Дана засада передбачає, що робота СОГ повинна вестися не хаотично, а певним чином впорядковано. Спільним плануванням забезпечується послідовність проведення слідчих дій і ОРЗ, синхронність роботи членів групи, контроль за виконанням завдань тощо. Виступаючи певним організуючим началом діяльності всіх членів групи, план є й моделлю їх майбутньої діяльності та вирішення загального завдання. Узгоджене планування слідчих дій і ОРЗ є однією з умов успішної взаємодії членів СОГ, забезпечує організованість їх роботи, дозволяє найбільш повно і оптимально використати можливості процесуальних засобів і ОРЗ, допомагає ухилитися від дублювання, паралелізму в роботі, роз'єднаності, розпорошення сил і засобів. Тому на початку діяльності СОГ її керівник завжди складає загальний план розслідування, а окремі слідчі дії чи ОРЗ, планує безпосередній

виконавець. План звільняє слідчого, а тим більше керівника від стомливої необхідності зосереджуватися на окремих деталях, постійно пам'ятати багато фактів, дрібних обставин. Він дозволяє контролювати весь хід розслідування і його перспективи. Формуючи оптимальні способи досягнення намічених цілей, процес майбутньої діяльності, керівник повинен прагнути до раціонального використання сил, засобів і часу, що є в його розпорядженні, і у випадку необхідності невідкладно зажадати додаткових ресурсів.

Розмежування функцій і компетенції членів групи. Ця засада полягає в тому, що слідчі повинні займатися процесуальною діяльністю, і не перекладати свій обов'язок на інших членів групи, насамперед на оперативних працівників, а також не вмішуватися в порядок проведення ОРД. Слідчі та оперативні працівники самостійно визначають тактику проведення слідчих дій і ОРЗ, лише узгоджуючи свою діяльність один з одним. Цим досягається узгодженість роботи групи, здійснюється творчий підхід до вирішення певних завдань, розумна ініціатива і певна самостійність кожного члена групи. Розмежування компетенції членів групи, їх прав і обов'язків забезпечить дотримання законності в діяльності групи. Проведення ОРЗ закон відносить до виключної компетенції оперативних підрозділів. Кожен учасник СОГ повинен діяти виключно в межах своєї компетенції. Це означає, що за загальним правилом, слідчий не повинен перекладати на оперативних працівників, виконання процесуальних дій. Коли ж така необхідність все таки виникає, то це можливе лише на підставі відповідного доручення слідчого-керівника СОГ.

Раціональний обмін інформацією, що здійснюється залежно від конкретних умов або через керівника СОГ, або по іншій схемі. Обмін інформацією – своєрідна форма спілкування всіх членів групи, яка завжди носить безпосередній характер. Такий обмін інформацією може мати різний характер. Так, в одному випадку керівник групи безпосередньо зосереджує у себе і аналізує весь потік інформації та доводить її до відома всіх членів. На підставі всієї інформації керівник корегує щоденні плани роботи, встановлює строки і конкретних виконавців заходів. В другому, вся оперативна інформація

зосереджується у старшого оперативної групи, який її аналізує і доповідає керівнику всієї групи. В третьому випадку слідчі – члени групи, які працюють «в парі» з оперативними співробітниками, інформують керівника групи про результати опрацювання отриманої ними інформації.

Взаємний обмін інформацією відіграє важливу роль при груповому методі розслідування, оскільки ні слідчий, ні оперативник не мають можливості швидко сприймати всі докази і оперативно-розшукові матеріали. Обмін інформацією здійснюється різними способами, які найбільше підходять в тій чи іншій ситуації. Матеріали, як правило, концентруються по певній системі: по особах, об'єктах, епізодах, містах і т.п. це полегшує пошук необхідних документів, оформлення матеріалів провадження, а також забезпечує збереження матеріалів.

4.5. Організація роботи СОГ під час досудового розслідування кримінальних правопорушень

Для швидкого та повного розслідування тяжких, особливо тяжких злочинів, а також кримінальних правопорушень, які викликали значний суспільний резонанс, утворюються СОГ. Утворення СОГ здійснюється за наказом начальника територіального органу поліції, погодженого з начальником слідчого підрозділу. При цьому керівником СОГ є слідчий, який визначений начальником слідчого підрозділу здійснювати досудове розслідування кримінального правопорушення.

До складу СОГ включаються співробітники оперативних підрозділів, дільничні офіцери поліції, на території обслуговування яких (закріплений за дільничним офіцером поліції адміністративній дільниці) учинено кримінальне правопорушення, або співробітники оперативних підрозділів, які документували злочинну діяльність. У разі потреби залучаються співробітники інших органів поліції.

Забороняється здійснювати заміну оперативних працівників, що включені до складу слідчо-оперативної групи, без узгодження зі слідчим (керівником групи) або керівником органу досудового розслідування.

Контроль за роботою СОГ покладається на начальника слідчого підрозділу, який за погодженням з начальником територіального органу поліції вправі організовувати проведення оперативних нарад за участю слідчих та працівників інших органів поліції з питань виявлення та розслідування кримінальних правопорушень, у тому числі стану виконання доручень слідчих та взаємодії служб.

Для організації розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, учинених у минулі роки, наказом начальника територіального органу поліції, погодженого з начальником слідчого підрозділу створюються спеціалізовані постійно діючі СОГ.

Для досудового розслідування кримінальних правопорушень, учинених на території декількох районів регіону, наказом начальника ГУНП, погодженим з начальником слідчого управління ГУНП може створюватися СОГ ГУНП. Контроль за її роботою покладається на слідче управління ГУНП.

Для досудового розслідування кримінальних правопорушень, учинених на території декількох областей (регіонів), наказом Голови Національної поліції України може створюватися міжрегіональна СОГ. Контроль за її роботою покладається на Головне слідче управління Національної поліції України або слідче управління ГУНП, на території обслуговування якого вчинено найбільшу кількість кримінальних правопорушень.

Діяльність СОГ здійснюється на підставі спільного плану проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, який розробляється з урахуванням наданих обґрунтованих пропозицій співробітників оперативних підрозділів, уключених до складу СОГ. У зазначеному плані відображаються версії вчинення кримінального правопорушення, заходи, спрямовані на їх перевірку, у тому числі оперативного характеру, а також зазначаються конкретні виконавці та терміни виконання. Указаний план погоджується керівниками слідчого і

оперативного підрозділу та затверджується начальником територіального органу поліції. Якщо план проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій виконано повністю, а кримінальне правопорушення залишається нерозкритим, розроблюється план додаткових заходів. Виконання зазначених планів контролюється керівниками слідчого підрозділу та відповідних оперативних підрозділів за напрямками роботи.

При цьому оперативне супроводження досудового розслідування забезпечується з моменту створення СОГ і до ухвалення судом вироку або постановлення ухвали, які набрали законної сили, а також у разі закриття кримінального провадження.

Співробітники оперативних підрозділів та дільничні офіцери поліції, включені до складу СОГ, щотижнево інформують слідчого – керівника СОГ про стан виконання наданих письмових доручень та запланованих заходів, а на його вимогу надають документи, що підтверджують обсяги проведеної ними роботи.

Співробітники оперативного підрозділу, включені до складу СОГ, самостійно надають слідчому обґрунтовані пропозиції щодо необхідності проведення конкретних негласних слідчих (розшукових) дій.

Результати роботи СОГ з виявлення осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, щомісяця розглядаються на оперативних нарадах при начальникові слідчого підрозділу в присутності начальника територіального органу поліції та керівників його структурних підрозділів, а стан досудового розслідування кримінальних проваджень, які викликали значний суспільний резонанс – щотижнево.

Контрольні питання:

1. Порядок створення СОГ для досудового розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів.
2. Роль начальника територіального органу Національної поліції у створенні СОГ.
3. Роль начальника органу досудового розслідування у роботі СОГ.
4. Склад СОГ для досудового розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів.
5. Види слідчо-оперативних груп.
6. Організація роботи СОГ під час досудового розслідування.
7. Поняття оперативного супроводження досудового розслідування, його завдання.
8. Особливості планування оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.
9. Поняття та особливості побудови слідчих та оперативно-розшукових версій.
10. Організація контролю за роботою СОГ.

ТЕМА 5.

ВИКОНАННЯ ПРАЦІВНИКАМИ КАРНОГО РОЗШУКУ ПИСЬМОВИХ ДОРУЧЕНЬ ПРО ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

5.1. Правові засади виконання оперативними працівниками письмових доручень слідчого

Відповідно до статті 40 КПК України під час досудового розслідування кримінальних правопорушень слідчий надає відповідним оперативним підрозділам Національної поліції, а в разі створення СОГ – конкретним співробітникам оперативного підрозділу, включеним до її складу, письмові доручення про проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій (далі – доручення). Доручення слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов’язковими для виконання оперативним підрозділом. Співробітники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії в кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотанням до слідчого судді чи прокурора.

Чинний КПК України не конкретизує, проведення яких саме слідчих (розшукових) дій може бути доручено оперативному підрозділу. Проте слід враховувати, що, згідно із ч. 1 ст. 92 КПК України, саме на слідчого, який здійснює досудове розслідування, покладається обов’язок доказування (тобто збирання, перевірки та оцінки доказів), саме він несе відповідальність за законність і своєчасність здійснення процесуальних дій (ч. 1 ст. 40 КПК України) та наділений правом приймати процесуальні рішення у випадках, визначених КПК (ч. 2 ст. 40 КПК України). Вочевидь, неприпустимо доручати оперативному підрозділу проведення слідчих (розшукових) дій, які здійснюються за участю підозрюваного або потерпілого, особливо допитів

зазначених осіб. Це пов'язано з формуванням внутрішнього переконання слідчого, необхідністю безпосередньо перевірити та оцінити докази, що підтверджують чи спростовують підозру в конкретному кримінальному провадженні. Вбачається, що перевірка та оцінка таких доказів на досудовому розслідуванні повинна здійснюватись тим слідчим, який провадить досудове розслідування, складає за погодженням з прокурором повідомлення про підозру та приймає (самостійно чи за погодженням з прокурором) підсумкові процесуальні рішення в цьому кримінальному провадженні. З тих самих міркувань недоцільно доручати оперативному підрозділу проведення деяких слідчих (розшукових) дій, спрямованих на перевірку раніше отриманих доказів. Наприклад, таких, як одночасний допит двох та більше осіб (ч. 9 ст. 224 КПК України), слідчий експеримент (ст. 240 КПК України). Також не має потреби доручати оперативному підрозділу проведення тих СРД, безпосередній виконавець яких чітко визначений законом (ухвала слідчого судді про обшук).

Не допускається надання слідчим неконкретизованих доручень оперативному підрозділу. У дорученнях зазначається найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення; перелік слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, які потрібно виконати; інші відомості, які необхідні для виконання цих дій. Тобто, у разі складання доручення слідчим потрібно чітко вказати обставини розслідуваного злочину, а також викласти інформацію, яка буде необхідна працівнику оперативного підрозділу для виконання тієї чи іншої слідчої (розшукової) дії.

Визначаючи в дорученні слідчі (розшукові) дії, які необхідно провести, слідчий повинен вказати мету проведення таких слідчих (розшукових) дій, тобто яку саме інформацію бажано отримати під час її виконання.

Термін виконання слідчий визначає шляхом зазначення дати, до якої необхідно працівникам оперативного підрозділу надати матеріали вже виконаного доручення.

5.2. Порядок надання письмових доручень слідчого

Доручення слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) дій можливо теоретично розділити на три частини: 1) вступну; 2) мотивувальну; 3) резолютивну.

У вступній частині зазначається посада особи, якій направляється доручення, її спеціальне звання та прізвище і ініціали. Також вказується посада, та прізвище особи яка дає доручення, вказується, у якому саме кримінальному провадженні надається доручення.

У мотивувальній частині зазначаються обставини розслідування, а також інформація, яка потрібна співробітникам оперативних підрозділів для проведення процесуальних дій. Зазначається, яку інформацію необхідно встановити у кримінальному провадженні, та вказуються слідчі (розшукові) дії, які необхідно провести під час виконання доручення з метою встановлення такої інформації. В дорученні слідчим можуть бути зазначені певні питання, які необхідно встановити, наприклад, під час допиту свідка.

Крім виконання слідчих (розшукових) дій, у дорученні слідчий може доручити оперативним підрозділам виконання інших процесуальних дій, наприклад, отримання від певних установ і організацій відповідних документів, довідок, наявність яких є необхідною для прийняття рішення в кримінальному провадженні.

В резолютивній частині доручення вказується рішення слідчого про звернення до оперативного підрозділу про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

Доручення слідчого є обов'язковими для виконання оперативними підрозділами відповідно до ч. 3 ст. 41 КПК України та п. 4 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Доручення, які надаються оперативному підрозділу, повинні бути зареєстрованими в канцелярії територіального органу Національної поліції та передаватися в порядку,

передбаченому Інструкцією про організацію діловодства в системі МВС України;

Під час виконання доручень слідчого співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого, проте ані в КПК України, ані в відомих нормативно-правових актах не конкретизовано, якими саме повноваженнями слідчого, визначеними у ст. 40 КПК України, можуть користуватись співробітники оперативного підрозділу та в якому обсязі.

У ч. 2 ст. 41 КПК України уточнюється, що співробітник оперативного підрозділу не має права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора. Тобто, його повноваження обмежуються проведенням тих слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, які вказані в дорученні. Водночас здійснення деяких слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій неможливо без застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Так, відповідно до ч. 1 ст. 65 та ст. 133 КПК України, для залучення особи до участі в допиті як свідка її необхідно викликати для давання показань, тобто застосувати виклик – захід забезпечення кримінального провадження, передбачений ст. 133 КПК України. Оперативні працівники як працівники правоохоронного органу відповідно до ст. 135 КПК України можуть лише вручити повістку про виклик. Порядок проведення обшуку та огляду передбачає застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження, як тимчасове вилучення майна (ч. 7 ст. 236, ч. 5, 7 ст. 237 КПК України). При цьому не пізніше наступного робочого дня після вилучення цього майна повинно бути ініційовано вирішення питання про накладення на нього арешту (ч. 5 ст. 171 КПК України). Однак ст. 41 КПК України не надає слідчому та прокурору можливості доручити відповідному оперативному підрозділу проведення інших процесуальних дій, крім слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій. Тобто, здійснити вилучення майна під час огляду чи обшуку, який оперативний працівник

виконує за дорученням, можна, а звернутися до слідчого судді з клопотанням про накладення арешту – ні.

Відповідно до КПК України, крім проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій слідчий також може доручити працівникам ОВС, у тому числі і оперативним працівникам, здійснювати наступні процесуальні дії: вручати особі повістки про виклик (ч. 6 ст. 135 КПК України); виконувати ухвали про здійснення приводу (ч. 1 ст. 143 КПК України); витребувати від осіб, зазначених у ст. 93 КПК України, речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок тощо.

Термін виконання доручень слідчих не повинен перевищувати встановленого в них строку. У разі неможливості своєчасного виконання доручення продовження строку його виконання письмово погоджується начальником оперативного підрозділу з начальником слідчого підрозділу.

Контроль за виконанням доручень слідчого покладається на начальника територіального органу Національної поліції, який зобов'язаний: 1) визначати конкретних осіб з числа співробітників оперативних підрозділів, на яких покладати обов'язки з виконання доручень слідчих; 2) визначати шляхом видання наказу конкретних осіб з числа співробітників оперативних підрозділів, на яких покладати обов'язки щодо ведення обліку доручень слідчих для їх своєчасного виконання; 3) щотижня під час оперативних нарад керівництва територіального ОВС інформувати про стан виконання доручень слідчих.

Матеріали про виконання доручень слідчих направляються до слідчого підрозділу разом із супровідним листом за підписом начальника територіального органу Національної поліції, який реєструється в канцелярії.

Начальник слідчого підрозділу особисто розглядає матеріали виконаного доручення слідчого, які надійшли від оперативного підрозділу, та за результатами розгляду приймає одне з двох рішень: у разі його формального виконання повертає матеріали відповідно до вимог діловодства начальнику територіального органу Національної поліції для усунення недоліків та вжиття

до винних заходів дисциплінарного впливу в установленому порядку; у разі якісного виконання передає матеріали слідчому.

Певні особливості має організація виконання оперативним підрозділом доручень слідчого про проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій регламентується главою 21 КПК України, а також Інструкцією про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затвердженою наказом Генеральної прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки, Адміністрації Державної прикордонної служби, Міністерства фінансів, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5.

Зазначена діяльність слідчого та оперативних підрозділів повинна здійснюватися з дотриманням вимог режиму таємності. До доручення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій, крім загальних вимог, висуваються ще наступні: у дорученні повинно бути зазначено вид НСРД, початок і тривалість його проведення; дані конкретного прокурора, якому слід направляти матеріали в порядку, передбаченому ст. 252 КПК України.

Уповноважений оперативний підрозділ для виконання доручення слідчого з урахуванням необхідності забезпечення умов для проведення негласних слідчих (розшукових) дій залучає на підставі свого завдання відповідні оперативні та оперативно-технічні підрозділи. При цьому оперативний підрозділ не має права передоручати виконання доручення іншим оперативним підрозділам.

За результатами проведення негласних слідчих (розшукових) дій оперативний працівник уповноваженого оперативного підрозділу Національної поліції, якому було надано доручення в порядку ст. 40, ст. 246 КПК України, складає, крім протоколу, до якого у разі потреби залучаються додатки (фотографії, відеозаписи та інше), ще і рапорт із зазначенням результатів виконаного доручення, залучених при цьому сил і засобів, а також їх результатів, а начальник уповноваженого оперативного підрозділу приймає

рішення шляхом накладення резолюції на рапорті стосовно можливості направлення протоколу та додатків до нього прокурору чи вжиття заходів до належного виконання доручення. Протокол про проведення негласних слідчих (розшукових) дій з додатками не пізніше, ніж через двадцять чотири години з моменту припинення цієї дії передається прокурору. Прокурор вживає заходів щодо збереження одержаних під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій речей і документів, які планує використовувати в кримінальному провадженні (ст. 252 КПК України). Матеріали виконання доручень направляють до слідчого підрозділу разом із супровідним листом за підписом начальника органу Національної поліції, який реєструється в канцелярії органу.

5.3. Організація виконання письмових доручень слідчого під час досудового розслідування

Під час досудового розслідування кримінальних правопорушень слідчий надає відповідним оперативним підрозділам Національної поліції, а в разі створення СОГ – конкретним співробітникам оперативного підрозділу, у тому числі структурного (відокремленого) підрозділу, включеним до її складу, письмові доручення про проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій. Не допускається надання слідчим неконкретизованих доручень оперативному підрозділу (співробітнику оперативного підрозділу – члену СОГ) та без встановленого строку їх виконання.

За наявності достовірної інформації про наміри підозрюваного, відносно якого застосовано запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою, переховуватися від органів досудового розслідування, незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні; вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне

правопорушення, в якому підозрюється, співробітник оперативного підрозділу складає мотивований рапорт, який доповідає начальнику слідчого підрозділу для прийняття рішення про зміну запобіжного заходу на більш суворий у порядку, встановленому КПК України.

У разі виявлення співробітником оперативного підрозділу при виконанні доручення слідчого обставин, що свідчать про необхідність проведення обшуків у житлі чи іншому володінні особи з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб, ним складається мотивований рапорт, який доповідається начальнику оперативного підрозділу для прийняття рішення про проведення обшуку в порядку, встановленому КПК України. До рапорту приєднуються матеріали, що містять інформацію про житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, де планується проведення обшуку; особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться, а також інформацію про речі, документи або осіб, яких планується відшукати.

Слідчий, враховуючи наявну інформацію про можливе знаходження в місці проведення обшуку осіб, які причетні до вчинення кримінального правопорушення; особливо небезпечних та вилучених з обігу предметів і речовин, а також обставини, що можуть перешкодити або ускладнити проведення обшуку, на підставі доручення вправі залучити співробітників оперативних підрозділів, інших органів поліції для участі в проведенні цієї слідчої дії.

Направлення спеціальних підрозділів поліції для забезпечення проведення обшуку допускається лише з дозволу прокурора у кримінальному провадженні щодо тяжкого та особливо тяжкого злочину та наявності достатніх підстав вважати, що проведенню слідчої дії буде

чинитися фізичний опір чи іншим чином унеможливлено досягнення її мети. Без дозволу прокурора залучення спеціальних підрозділів до обшуку здійснюється лише в невідкладних випадках, коли затримка в проведенні слідчої дії може призвести до неможливості досягнення її мети. У кримінальних провадженнях щодо тяжких та особливо тяжких злочинів участь слідчого в проведенні обшуку є обов'язковою.

Начальник територіального органу поліції на першочерговому етапі кримінального провадження зобов'язаний:

1) у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення, у яких не встановлено осіб, що їх учинили, невідкладно організувати складення узгодженого плану слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на встановлення осіб, що вчинили кримінальні правопорушення; виконання зазначеного плану контролюється керівниками слідчого підрозділу та відповідних оперативних підрозділів за напрямками роботи;

2) щомісяця проводити аналіз наявної оперативної та іншої інформації в кримінальних провадженнях щодо нерозкритих кримінальних правопорушень;

3) щомісяця за окремим графіком спільно з начальником слідчого підрозділу заслуховувати членів СОГ, керівників оперативних підрозділів, а за необхідності – інших працівників поліції про результати роботи з розкриття і розслідування конкретних кримінальних правопорушень, виконання плану слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, надавати практичну допомогу в їх проведенні;

4) забезпечити належні умови зберігання вилучених з місць подій слідів, речових доказів з метою проведення з ними необхідних експертних досліджень, виконання щодо цих речових доказів рішень судів.

Стан досудового розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, а також факти допущення недоліків у роботі окремих СОГ не рідше одного разу на місяць розглядаються начальником територіального органу на

оперативних нарадах. Особлива увага при цьому повинна приділятися стану взаємодії між слідчими та працівниками оперативних та інших підрозділів, уключеними до складу СОГ. У разі необхідності оперативно вживається заходів щодо поновлення або посилення їх складу.

Контрольні питання:

1. Повноваження слідчого згідно чинного КПК України.
2. Обов'язки оперативних підрозділів щодо виконання письмових доручень слідчого.
3. Вимоги до письмового доручення слідчого.
4. Порядок надання письмових доручень слідчого.
5. Організація виконання письмових доручень слідчого.
6. Терміни виконання письмових доручень слідчого.
7. Організація контролю за виконанням письмових доручень слідчого.
8. Види негласних слідчих (розшукових) дій та процесуальний порядок їх проведення.
9. Фіксація ходу та результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій.
10. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні.

МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ОРГАНАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Навчальна мета: формування систематизованих стійких знань, необхідних для оперуповноваженого карного розшуку щодо загальних положень взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції з органами досудового розслідування.

Виховна мета: сформувати повагу до прав людини, розуміння верховенства права, сприяти формуванню вмінь та навичок взаємодії з органами досудового розслідування їх застосування в практичній діяльності.

Розвивальна мета: розвинути здібності оперуповноваженого карного розшуку у здійсненні взаємодії під час досудового розслідування.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, мультимедійні слайди, комп'ютер.

Наочні засоби: зразки документів, тексти нормативних документів.

Міжтематичні зв'язки: оперативно-розшукова діяльність (загальна частина), організаційні засади діяльності підрозділів карного розшуку.

План семінарського заняття (навчальні питання):

1. Поняття та сутність взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
2. Правова основа взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
3. Форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.

Контрольні питання:

1. Поняття взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
2. Види взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
3. Принципи взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
4. Законодавче забезпечення взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
5. Відомче нормативно-правове регулювання взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
6. Процесуальні форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
7. Організаційні форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
8. Роль оперуповноваженого карного розшуку в процесі взаємодії під час досудового розслідування.
9. Роль начальника підрозділу карного розшуку в процесі взаємодії під час досудового розслідування.

ТЕМА 2.**ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ КАРНОГО РОЗШУКУ З
ОРГАНАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИ НАДХОДЖЕННІ
ЗАЯВ І ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ**

Навчальна мета: формування систематизованих стійких знань, необхідних для оперуповноваженого карного розшуку щодо організації взаємодії з органами досудового розслідування при надходженні заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення.

Виховна мета: сформувати повагу до прав людини, розуміння верховенства права, сприяти формуванню вмінь та навиків взаємодії з органами досудового розслідування їх застосування в практичній діяльності.

Розвивальна мета: розвинути здібності оперуповноваженого карного розшуку у здійсненні взаємодії під час досудового розслідування.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, мультимедійні слайди, комп'ютер.

Наочні засоби: зразки документів, тексти нормативних документів.

Міжтематичні зв'язки: оперативно-розшукова діяльність (загальна частина), організаційні засади діяльності підрозділів карного розшуку.

Ситуативні завдання

Ситуація 1.

17.02. близько 17.20 двоє невідомих осіб у масках зайшли в приміщення відділення № 15 акціонерного банку «Одеса–Банк» в по вул. Гагаріна, 24, у м. Одесі та скориставшись відсутністю в приміщенні відділення банку клієнтів і охорони, вибили двері каси. Погрожуючи касиру Кушніренку М.О. фізичною розправою (застосували балончик із сльозогінним газом) та відкрито заволоділи грошима в сумі 87 052 грн., що знаходились у сейфі, який на той час не був замкнений, мобільним телефоном «Самсунг» і шкіряним гаманцем з грошима касира, після чого зникли з місця вчинення злочину в невідомому напрямку.

Завдання:

1. Оцінити оперативно-розшукову ситуацію.
2. Підготувати план першочергових оперативно-розшукових заходів, щодо встановлення осіб злочинців.
3. Письмово оформити результати проведення першочергових оперативно-розшукових заходів.

Ситуація 2.

28 червня о 7 годині 27 хвилин до чергової частини Приморського ВП ГУНП в Одеській області надійшла заява від гр. Грушко І. В., яка повідомила про викрадення свого автомобіля «SHKODA-superB», чорного кольору, державний номер АА 2442 НМ, що був залишений біля будинку близько 23 години 15 хвилин по вул. Шмідта 8.

Завдання:

1. Оцінити оперативно-розшукову ситуацію.
2. Підготувати план першочергових оперативно-розшукових заходів, щодо встановлення осіб злочинців
3. Письмово оформити результати проведення першочергових оперативно-розшукових заходів.

Контрольні питання:

1. Обов'язки оперативного чергового при надходженні до органу Національної поліції заяви або повідомлення про кримінальне правопорушення.
2. Порядок внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР.
3. Порядок створення СОГ при чергових частинах територіального органу Національної поліції.
4. Склад СОГ.
5. Роль начальника територіального органу Національної поліції в організації своєчасного реагування на заяви або повідомлення про кримінальне правопорушення.
6. Завдання СОГ під час виїзду на місце події.
7. Обов'язки слідчого у складі СОГ.
8. Обов'язки оперативного працівника карного розшуку у складі СОГ.
9. Обов'язки спеціаліста криміналіста у складі СОГ.
10. Особливості реагування на заяви та повідомлення у разі вчинення кримінальних правопорушень, які викликають значний суспільний резонанс.

ТЕМА 3.
ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРИ НАПРАВЛЕННІ ПІДРОЗДІЛОМ
КАРНОГО РОЗШУКУ МАТЕРІАЛІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДО СЛІДЧОГО
ПІДРОЗДІЛУ

Навчальна мета: формування систематизованих стійких знань, необхідних для оперуповноваженого карного розшуку щодо організації взаємодії при направленні підрозділом карного розшуку матеріалів за результати оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу.

Виховна мета: сформувати повагу до прав людини, розуміння верховенства права, сприяти формуванню вмінь та навиків взаємодії з органами досудового розслідування їх застосування в практичній діяльності.

Розвивальна мета: розвинути здібності оперуповноваженого карного розшуку у здійсненні взаємодії під час досудового розслідування.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, мультимедійні слайди, комп'ютер.

Наочні засоби: зразки документів, тексти нормативних документів.

Міжсистематичні зв'язки: оперативно-розшукова діяльність (загальна частина), організаційні засади діяльності підрозділів карного розшуку.

План практичного заняття (навчальні питання):

1. Визначити основні джерела надходження оперативної інформації, що становить оперативний інтерес (гласні та негласні).
2. Основні напрямки використання матеріалів, отриманих в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності.
3. Вирішення ситуативних завдань.
4. Письмово оформити відповідні документи при направленні матеріалів за результатами ОРД до слідчого підрозділу.

Ситуативні завдання

Ситуація 1.

До управління карного розшуку ГУНП України в Одеській області надійшла оперативна інформація про те, що жителі м. Чорноморськ Одеської області Букаєв В.В., Ісаєнко М.М. та Романов О.Д. упродовж тривалого часу вчиняють крадіжки з музеїв та магазинів на території Вінницької, Житомирської та Запорізької областей. Прийнято рішення про заведення оперативно-розшукової справи.

Завдання:

1. Оцінити оперативно-розшукову ситуацію.
2. Визначити напрямки використання оперативної інформації.
3. Визначити вид оперативно-розшукової справи (відповідно до положень Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»).
4. Письмово оформити документи, щодо направлення матеріалів до слідчого підрозділу.

Ситуація 2.

Працівниками УКР ГУНП України в Одеській області отримано оперативну інформацію про створення стійкої злочинної групи, яка на території міст Чорноморськ та Балта шляхом віджимання склопакетів вікон учиняє квартирні крадіжки.

В процесі розшукової роботи по розкриттю даного злочину, було отримано інформацію про те, що до вчинення квартирних крадіжок може бути причетний раніше судимий житель міста Балта гр. Бака А.С.

Завдання:

1. Оцінити оперативно-розшукову ситуацію.
2. Підготувати план оперативно-розшукових заходів, щодо перевірки інформації про злочинну діяльність громадянина Бака А.С.
3. Письмово оформити документи, щодо направлення матеріалів до слідчого підрозділу.

Контрольні питання:

1. Поняття інформаційно-аналітичної роботи.
2. Система інформаційного забезпечення підрозділів карного розшуку.
3. Сутність та зміст оперативного провадження.
4. Поняття оперативно розшукових справ (відповідно до положень Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»).
5. Види оперативно розшукових справ (відповідно до положень Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»).
6. Поняття реалізації оперативно-розшукових матеріалів.
7. Порядок взаємодії при направленні матеріалів за результатами ОРД до слідчого підрозділу.
8. Порядок створення СОГ з реалізації матеріалів ОРС.
9. Роль начальника підрозділу карного розшуку в організації взаємодії.
10. Роль начальника територіального органу Національної поліції в організації взаємодії.

ТЕМА 4.

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СЛІДЧО-ОПЕРАТИВНОЇ ГРУПИ ПІД ЧАС
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ**

Навчальна мета: формування систематизованих стійких знань, необхідних для оперуповноваженого карного розшуку щодо організації роботи слідчо-оперативної групи під час досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Виховна мета: сформувати повагу до прав людини, розуміння верховенства права, сприяти формуванню вмінь та навиків взаємодії з органами досудового розслідування їх застосування в практичній діяльності.

Розвивальна мета: розвинути здібності оперуповноваженого карного розшуку у здійсненні взаємодії під час досудового розслідування.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, мультимедійні слайди, комп'ютер.

Наочні засоби: зразки документів, тексти нормативних документів.

Міжтематичні зв'язки: оперативно-розшукова діяльність (загальна частина), організаційні засади діяльності підрозділів карного розшуку.

План практичного заняття (навчальні питання):

1. Порядок створення та склад постійно діючої СОГ з розслідування тяжкого та особливо тяжкого злочину.
2. Особливості побудови слідчих та оперативно-розшукових версій, планування оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.
3. Вирішення ситуативних завдань.
4. Письмово оформити план слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Ситуативні завдання

Ситуація 1.

Біля під'їзду будинку № 8/10 на вул. Баговутівській у м. Києві невідомі особи із застосуванням вогнепальної зброї вбили гр. Казюку О.В., який займався обміном валюти. Згідно з попереднім висновком експерта його смерть настала внаслідок вогнепальних кульових поранень лівої ноги та правої руки з ушкодженням кровоносних судин та крововтрати. Під час розтину тіла вилучено деформовану кулю калібру 12 мм, деформовану оболонкову кулю калібру 7,62 мм, гумову кулю та два піжі.

Шевченківським РУ ГУНП України міста Києва за даним фактом відкрито кримінальне провадження за ознаками злочину, передбаченого ч. 2 ст. 115 КК України.

Завдання:

1. Оцінити оперативно-розшукову ситуацію.

2. Визначити вид оперативного провадження, щодо супроводження досудового розслідування.
3. Висунути версії, щодо мотивів вчинення злочину та встановлення осіб які його вчинили.
4. Письмово оформити план слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Ситуація 2.

Упродовж січня-травня цього року на території різних районів міста Одеси вчинено ряд крадіжок з квартир громадян, під час яких злочинці викрадали гроші, ювелірні вироби, аудіо, відео і оргтехніку, шкіряний та хутряний одяг. Спосіб проникнення в житлові будівлі злочинці обрали пошкодження серцевини замку на вхідних дверях.

Зважаючи на те, що до січня-травня зазначеним вище способом квартирні крадіжки на території міста Одеси не учинялися, а також на підставі аналізу інформації отриманої в ході проведення першочергових оперативно-розшукових заходів, працівники поліції дійшли висновку, що це серійні злочини, учинені однією групою осіб, можливо гастролерами.

Завдання:

1. Оцінити оперативно-розшукову ситуацію.
2. Визначити вид оперативного провадження, щодо супроводження досудового розслідування.
3. Висунути версії, щодо мотивів вчинення злочину та встановлення осіб які його вчинили.
4. Письмово оформити план слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Контрольні питання:

1. Порядок створення СОГ для досудового розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів.

2. Роль начальника територіального органу Національної поліції у створенні СОГ.
3. Роль начальника досудового розслідування у роботі СОГ.
4. Склад СОГ для досудового розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів.
5. Види слідчо-оперативних груп.
6. Організація роботи СОГ під час досудового розслідування.
7. Поняття оперативного супроводження досудового розслідування, його завдання.
8. Особливості планування оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.
9. Поняття та особливості побудови слідчих та оперативно-розшукових версій.
10. Організація контролю за роботою СОГ.

ТЕМА 5.

ВИКОНАННЯ ПРАЦІВНИКАМИ КАРНОГО РОЗШУКУ ПИСЬМОВИХ ДОРУЧЕНЬ ПРО ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Навчальна мета: формування систематизованих стійких знань, необхідних для оперуповноваженого карного розшуку щодо виконання письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування.

Виховна мета: сформувати повагу до прав людини, розуміння верховенства права, сприяти формуванню вмінь та навиків взаємодії з органами досудового розслідування їх застосування в практичній діяльності.

Розвивальна мета: розвинути здібності оперуповноваженого карного розшуку у здійсненні взаємодії під час досудового розслідування.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, мультимедійні слайди, комп'ютер.

Наочні засоби: зразки документів, тексти нормативних документів.

Міжтематичні зв'язки: оперативно-розшукова діяльність (загальна частина), організаційні засади діяльності підрозділів карного розшуку.

План практичного заняття (навчальні питання):

1. Організація виконання письмових доручень слідчого оперативним підрозділом.
2. Види негласних слідчих (розшукових) дій, підстави та процесуальний порядок їх проведення.
3. Вирішення ситуативних завдань.
4. Письмово оформити матеріали за результатами проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Ситуативні завдання

Ситуація 1.

До чергової частини Івано-Франківського МВ ГУНП України в Івано-Франківській області надійшло повідомлення про те, що двоє невідомих осіб проникли до приміщення АЗС «Лукойл» та, погрожуючи застосуванням зброї, відкрито заволоділи грошима в сумі 100 тис. грн. і мобільним телефоном «NOKIA-6300» IMEI-37668484396854 оператора АЗС Ковалю С.М. За даним фактом відкрито кримінальне провадження.

Завдання:

1. Оцінити оперативно-розшукову ситуацію.
2. Визначити вид негласної слідчої (розшукової) дії яку доцільно провести по даному кримінальному провадженню.
3. Визначити порядок отримання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

4. Письмово оформити документи та результатами виконання письмового доручення слідчого.

Ситуація 2.

До оперативного підрозділу надійшла оперативна інформація, що на території Київського р-ну м. Харкова здійснюються розбещення неповнолітніх осіб. У ході проведення оперативно-розшукових заходів отримано інформацію про те, що по вул. Зверькова в Київському районі м. Харкова проживає чоловік на ім'я Сергій, який розбещує неповнолітніх та вступає з ними в статеві відносини. У рамках кримінального провадження за фактами розбещення неповнолітніх під час перевірки отриманої інформації встановлено раніше не судимого Вотюковського С.П., який проживає за адресою: вул. Зверькова, 69/20, Київський район, м. Харків.

Завдання:

1. Оцінити оперативно-розшукову ситуацію.
2. Визначити вид негласної слідчої (розшукової) дії яку доцільно провести по даному кримінальному провадженню.
3. Визначити порядок отримання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.
4. Письмово оформити документи та результатами виконання письмового доручення слідчого.

Контрольні питання:

1. Повноваження слідчого згідно чинного КПК України.
2. Обов'язки оперативних підрозділів щодо виконання письмових доручень слідчого.
3. Вимоги до письмового доручення слідчого.
4. Порядок надання письмових доручень слідчого.
5. Організація виконання письмових доручень слідчого.
6. Терміни виконання письмових доручень слідчого.

7. Організація контролю за виконанням письмових доручень слідчого.
8. Види НС(Р)Д та процесуальний порядок їх проведення.
9. Фіксація ходу та результатів проведення НС(Р)Д.
10. Використання результатів НС(Р)Д у кримінальному провадженні.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
2. Види взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
3. Принципи взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
4. Законодавче забезпечення взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
5. Відомче нормативно-правове регулювання взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
6. Процесуальні форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
7. Організаційні форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування.
8. Роль оперуповноваженого карного розшуку в процесі взаємодії під час досудового розслідування.
9. Роль начальника підрозділу карного розшуку в процесі взаємодії під час досудового розслідування.
10. Обов'язки оперативного чергового при надходженні до органу Національної поліції заяви або повідомлення про кримінальне правопорушення.
11. Порядок внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР.

12. Порядок створення СОГ при чергових частинах територіального органу Національної поліції.
13. Склад СОГ.
14. Роль начальника територіального органу Національної поліції в організації своєчасного реагування на заяви або повідомлення про кримінальне правопорушення.
15. Завдання СОГ під час виїзду на місце події.
16. Обов'язки слідчого у складі СОГ.
17. Обов'язки оперативного працівника карного розшуку у складі СОГ.
18. Обов'язки спеціаліста криміналіста у складі СОГ.
19. Особливості реагування на заяви та повідомлення у разі вчинення кримінальних правопорушень, які викликають значний суспільний резонанс.
20. Поняття інформаційно-аналітичної роботи.
21. Система інформаційного забезпечення підрозділів карного розшуку.
22. Сутність та зміст оперативного провадження.
23. Поняття оперативно розшукових справ (відповідно до положень Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»).
24. Види оперативно розшукових справ (відповідно до положень Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»).
25. Поняття реалізації оперативно-розшукових матеріалів.
26. Порядок взаємодії при направленні матеріалів за результатами ОРД до слідчого підрозділу.
27. Порядок створення СОГ з реалізації матеріалів ОРС.
28. Роль начальника підрозділу карного розшуку в організації взаємодії.
29. Роль начальника територіального органу Національної поліції в організації взаємодії.
30. Порядок створення СОГ для досудового розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів.
31. Роль начальника територіального органу Національної поліції у створенні СОГ.

32. Роль начальника досудового розслідування у роботі СОГ.
33. Склад СОГ для досудового розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів.
34. Види слідчо-оперативних груп.
35. Організація роботи СОГ під час досудового розслідування.
36. Поняття оперативного супроводження досудового розслідування, його завдання.
37. Особливості планування оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.
38. Поняття та особливості побудови слідчих та оперативно-розшукових версій.
39. Організація контролю за роботою СОГ.
40. Повноваження слідчого згідно чинного КПК України.
41. Обов'язки оперативних підрозділів щодо виконання письмових доручень слідчого.
42. Вимоги до письмового доручення слідчого.
43. Порядок надання письмових доручень слідчого.
44. Організація виконання письмових доручень слідчого.
45. Терміни виконання письмових доручень слідчого.
46. Організація контролю за виконанням письмових доручень слідчого.
47. Види НС(Р)Д та процесуальний порядок їх проведення.
48. Фіксація ходу та результатів проведення НС(Р)Д.
49. Використання результатів НС(Р)Д у кримінальному провадженні.

ПІСЛЯМОВА

Процеси розбудови правової демократичної держави в Україні та її інтеграції у Європейське співтовариство обумовлюють необхідність підвищення ефективності діяльності усіх інститутів державної влади. Важливе місце у цьому відіграє Національна поліція України та її оперативні підрозділи.

Основним завданням оперативних підрозділів Національної поліції України є боротьба з найбільш небезпечними проявами злочинності. Слід зазначити, що злочинності як соціальному явищу притаманні значний динамізм та пристосовуваність до зміни умов сучасності. Злочинність стала більш інтелектуалізованішою та освіченою. Соціальна нестабільність призвела до того, що лав злочинців потрапляють колишні висококваліфіковані фахівці різних галузей, військовослужбовці та працівники правоохоронних органів, застосовуючи свій багаторічний досвід для досягнення злочинної мети. Саме тому сьогодні нагально необхідні науково виверені підходи до вирішення завдань, які стоять перед правоохоронними органами, та подальші ґрунтовні дослідження в галузі оперативно-розшукової діяльності, які б сприяли забезпеченню своєчасного виявлення, припинення, розкриття та розслідування конкретних злочинів, та, у свою чергу, підвищенню ролі та місця правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави.

Не викликає заперечень думка, що сучасний етап розвитку Української держави знаменується глибокими політичними, соціальними, економічними, демографічними, правовими й іншими змінами. Активні трансформаційні процеси протікають і в «тілі» вітчизняної злочинності. Особливими прикметами сучасної української злочинності стають організованість, поінформованість, озброєність, технічна оснащеність, наявність власної розвідки і контррозвідки, ретельна підготовка до злочинів, цілеспрямоване знищення доказової інформації тощо. Усе це робить злочинність важкодоступною для традиційних процесуальних засобів пізнання, нерозрахованих на активну інформаційну протидію криміналу. У зв'язку з цим стає дедалі більш очевидним, що без

використання сучасних методів оперативно-розшукової діяльності сьогодні не під силу протистояти напору злочинності.

Аналіз діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів України свідчить, що виконання завдань протидії злочинності неможливе без використання всього комплексу сил, засобів, методів і заходів оперативно-розшукової діяльності.

Сподіваємось, що розрахований на слухачів центрів первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію на посади оперуповноважених кримінального розшуку, працівників практичних підрозділів Національної поліції України, а також курсантів, студентів та викладачів навчальних закладів, що здійснюють підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників поліції, навчальний посібник буде сприяти засвоєнню теоретичних знань у галузі оперативно-розшукової діяльності та подальшому вдосконаленню організації боротьби зі злочинністю в сучасних умовах.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«ПРО ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ»

Стаття 1. Завдання оперативно-розшукової діяльності

Завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація актичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави.

Стаття 2. Поняття оперативно-розшукової діяльності

Оперативно-розшукова діяльність - це система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів.

Стаття 3. Правова основа оперативно-розшукової діяльності

Правову основу оперативно-розшукової діяльності становлять Конституція України, цей Закон, Кримінальний, Кримінальний процесуальний, Податковий та Митний кодекси України, закони України про прокуратуру, Національну поліцію, Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань, Службу безпеки, Державну прикордонну службу України, Державну кримінально-виконавчу службу України, державну охорону органів державної влади України та посадових осіб, статус суддів, забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, державний захист рацівників суду і правоохоронних органів, інші законодавчі акти та міжнародно-правові угоди і договори, учасником яких є Україна.

Стаття 4. Принципи оперативно-розшукової діяльності

Оперативно-розшукова діяльність ґрунтується на принципах верховенства права, законності, дотримання прав і свобод людини.

Стаття 5. Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами:

- Національної поліції - підрозділами кримінальної та спеціальної поліції;
- Державного бюро розслідувань - внутрішньої безпеки, забезпечення особистої безпеки;
- Служби безпеки України - контррозвідкою, військовою контррозвідкою, захисту національної державності, спеціальними підрозділами по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю, оперативно-технічними, внутрішньої безпеки, оперативного документування, боротьби з тероризмом і захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів;
- Служби зовнішньої розвідки України - агентурної розвідки, оперативно-технічними, власної безпеки;
- Державної прикордонної служби України - розвідувальним органом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону (агентурної розвідки, оперативно-технічним, власної безпеки), оперативно-розшуковими підрозділами відповідного спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону та його територіальних органів, підрозділами з охорони державного кордону органів охорони державного кордону та Морської охорони, забезпечення внутрішньої безпеки, забезпечення власної безпеки, оперативного документування та оперативно-технічними;
- управління державної охорони – підрозділом оперативного забезпечення охорони виключно з метою забезпечення безпеки осіб та об'єктів, щодо яких здійснюється державна охорона;

- органів доходів і зборів – оперативними підрозділами податкової міліції та підрозділами, які ведуть боротьбу з контрабандою;
- органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної пенітенціарної служби України;
- розвідувального органу Міністерства оборони України - оперативними, оперативно-технічними, власної безпеки;
- Національного антикорупційного бюро України - детективів, оперативно-технічними, внутрішнього контролю.

Проведення оперативно-розшукової діяльності іншими підрозділами зазначених органів, підрозділами інших міністерств, відомств, громадськими, приватними організаціями та особами забороняється.

Стаття 5-1. Міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності

Співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності між міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, державними органами, до складу яких входять оперативні підрозділи, визначені у статті 5 цього Закону, та правоохоронними спеціальними службами інших держав, які мають у своєму складі відповідні підрозділи, а також з міжнародними правоохоронними організаціями здійснюється відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна.

Стаття 6. Підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності

Підставами для проведення оперативно-розшукової діяльності є:

1) наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про:

- злочини, що готуються;
- осіб, які готують вчинення злочину;

-осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання;

- осіб безвісно відсутніх;

- розвідувально-підривну діяльність спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб проти України;

- реальну загрозу життю, здоров'ю, житлу, майну працівників суду і правоохоронних органів у зв'язку з їх службовою діяльністю, а також осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, з метою створення необхідних умов для належного відправлення правосуддя; співробітників розвідувальних органів України у зв'язку із службовою діяльністю цих осіб, їх близьких родичів, а також осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей з метою належного здійснення розвідувальної діяльності.

2) запити повноважних державних органів, установ та організацій про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці і дороботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках;

3) потреба в отриманні розвідувальної інформації в інтересах безпеки суспільства і держави;

4) наявність узагальнених матеріалів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, отриманих в установленому законом порядку.

Зазначені підстави можуть міститися в заявах, повідомленнях громадян, посадових осіб, громадських організацій, засобів масової інформації, у письмових дорученнях і постановах слідчого, вказівках прокурора, ухвалах слідчого судді, суду, матеріалах правоохоронних органів, у запитах і повідомленнях правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій, а також запитах повноважних державних органів, установ та організацій, визначених Кабінетом Міністрів України, про перевірку

осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці, до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках.

Забороняється приймати рішення про проведення оперативно-розшукових заходів при відсутності підстав, передбачених у цій статті.

Стаття 7. Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані:

1) у межах своїх повноважень відповідно до законів, що становлять правову основу оперативно-розшукової діяльності, вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, здійснювати профілактику правопорушень;

2) виконувати письмові доручення слідчого, вказівки прокурора та ухвали слідчого судді, суду і запити повноважних державних органів, установ та організацій про проведення оперативно-розшукових заходів;

3) виконувати у межах своєї компетенції запити правоохоронних органів інших держав або міжнародних правоохоронних організацій відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна;

4) інформувати відповідні державні органи про відомі їм факти та дані, що свідчать про загрозу безпеці суспільства і держави, а також про порушення законодавства, пов'язані з службовою діяльністю посадових осіб;

5) здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, в тому числі відповідними органами іноземних держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення злочинів;

6) забезпечити із залученням інших підрозділів безпеку працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які надають допомогу, сприяють оперативно-

розшуковій діяльності, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб;

7) брати участь у здійсненні заходів щодо фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання, а також у проведенні спеціальної перевірки щодо допуску до особливих робіт.

У разі виявлення ознак злочину оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

У разі, якщо ознаки злочину виявлені під час проведення оперативно-розшукових заходів, що тривають і припинення яких може негативно вплинути на результати кримінального провадження, підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, повідомляє відповідний орган досудового розслідування та прокурора про виявлення ознак злочину, закінчує проведення оперативно-розшукового заходу, після чого направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування.

Оперативні підрозділи Державного бюро розслідувань, Національної поліції, Служби безпеки України, органів доходів і зборів, Державної пенітенціарної служби України, Державної прикордонної служби України проводять слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні за дорученням слідчого, прокурора в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

Письмові доручення щодо проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, надані слідчим, прокурором у межах компетенції та в

установленому порядку, є обов'язковими до виконання оперативним підрозділом.

Стаття 8. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених статтею 6 цього Закону підстав надається право:

- 1) опитувати осіб за їх згодою, використовувати їх добровільну допомогу;
- 2) проводити контрольовану поставку та контрольовану і оперативну закупку товарів, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форми власності з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь. Проведення контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупок здійснюється згідно з положеннями статті 271 Кримінального процесуального кодексу України у порядку, визначеному нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, Служби безпеки України, погодженими з Генеральною прокуратурою України та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України;
- 3) порушувати в установленому законом порядку питання про проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю або іншими видами господарської діяльності індивідуально, та брати участь в їх проведенні;
- 4) ознайомлюватися з документами та даними, що характеризують діяльність підприємств, установ та організацій, вивчати їх, за рахунок коштів, що виділяються на утримання підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виготовляти копії з таких документів, на вимогу керівників підприємств, установ та організацій - виключно на території таких

підприємств, установ та організацій, а з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, - витребувати документи та дані, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину, джерело та розміри їх доходів, із залишенням копій таких документів та опису вилучених документів особам, в яких вони витребувані, та забезпеченням їх збереження і повернення в установленому порядку.

Вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських документів забороняється, крім випадків, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України;

5) проводити операції з захоплення злочинців, припинення злочинів, розвідувально-підривної діяльності спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб;

6) відвідувати жилі та інші приміщення за згодою їх власників або мешканців для з'ясування обставин злочину, що готується, а також збирати відомості про протиправну діяльність осіб, щодо яких провадиться перевірка;

7) негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, документи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину, чи одержувати розвідувальну інформацію, у тому числі шляхом проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи згідно з положеннями статті 267 Кримінального процесуального кодексу України;

7-1) з метою виявлення та фіксації діянь, передбачених статтями 305, 307, 309, 311, 318, 321, 364-1, 365-2, 368, 368-3, 368-4, 369, 369-2 Кримінального кодексу України, проводити операції з контрольованого вчинення відповідних діянь.

Порядок отримання дозволу, строк його дії та порядок проведення операції з контрольованого вчинення корупційного діяння визначаються Кримінальним процесуальним кодексом України,

8) виконувати спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації згідно з положеннями статті 272 Кримінального процесуального кодексу України;

9) здійснювати аудіо-, відеоконтроль особи, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж згідно з положеннями статей 260, 263-265 Кримінального процесуального кодексу України;

10) накладати арешт на кореспонденцію, здійснювати її огляд та виїмку згідно з положеннями статей 261, 262 Кримінального процесуального кодексу України;

11) здійснювати спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця згідно з положеннями статей 269, 270 Кримінального процесуального кодексу України;

12) здійснювати установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу згідно з положеннями статті 268 Кримінального процесуального кодексу України;

13) мати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників;

14) використовувати конфіденційне співробітництво згідно з положеннями статті 275 Кримінального процесуального кодексу України;

15) отримувати від юридичних чи фізичних осіб безкоштовно або за винагороду інформацію про злочини, що готуються або вчинені, та про загрозу безпеці суспільства і держави;

16) використовувати за згодою адміністрації службові приміщення, транспортні засоби та інше майно підприємств, установ, організацій, а так само за згодою осіб - житло, інші приміщення, транспортні засоби і майно, які їм належать;

17) створювати та використовувати заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби згідно з положеннями статті 273 Кримінального процесуального кодексу України;

18) створювати і застосовувати автоматизовані інформаційні системи;

19) застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю на підставах і в порядку, встановлених законами про Національну поліцію, Службу безпеки України, Державну прикордонну службу України, державну охорону органів державної влади України та посадових осіб, Митним кодексом України;

20) вертатися у межах своїх повноважень із запитами до правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна.

Прийняття рішення про проведення оперативно-розшукових заходів, подання та розгляд відповідних клопотань, проведення оперативно-розшукових заходів, фіксація та використання їх результатів, проведення цих заходів до постановлення ухвали слідчого судді та інші питання їх проведення регулюються згідно з положеннями глави 21 Кримінального процесуального кодексу України з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом, щодо мети проведення оперативно-розшукових заходів, суб'єкта ініціювання та проведення цих заходів, обґрунтування клопотання про їх проведення та підстав для його задоволення слідчим суддею, використання результатів оперативно-розшукових заходів та інших питань, обумовлених специфікою мети їх проведення. Прийняття рішень про проведення оперативно-розшукових заходів, які не потребують дозволу слідчого судді або рішення прокурора, здійснюється керівником відповідного оперативного підрозділу або його заступником з повідомленням про прийняте рішення прокурора.

Негласне обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, аудіо-, відеоконтроль особи, аудіо-, відеоконтроль місця, спостереження за особою, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж, накладення арешту на кореспонденцію, здійснення її огляду та виїмки, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу проводяться на підставі ухвали

слідчого судді, постановленої за клопотанням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника, погодженого з прокурором. Ці заходи застосовуються виключно з метою запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, запобігання і припинення терористичних актів та інших посягань спеціальних служб іноземних держав та організацій, якщо іншим способом одержати інформацію неможливо.

Виключно з метою отримання розвідувальної інформації для забезпечення зовнішньої безпеки України зазначені заходи можуть здійснюватися лише за ухвалою слідчого судді без розголошення третій стороні, а заходи, що не потребують дозволу слідчого судді, - без повідомлення прокурора. Строк дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення такого заходу не може перевищувати шести місяців.

До виконання окремих доручень у ході проведення оперативно-розшукової діяльності можуть залучатися працівники інших підрозділів.

Під час виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, пов'язаних із припиненням правопорушень у сфері податкового та митного законодавства, права, передбачені цією статтею, надаються виключно оперативним підрозділам органів доходів і зборів у межах їх компетенції.

Координація дій щодо реалізації прав підрозділів, які проводять оперативно-розшукову діяльність з метою боротьби з тероризмом, здійснюється Службою безпеки України.

Розвідувальним органам України надаються права, передбачені частиною першою цієї статті, крім пунктів 2, 3, 5, 6, а також пункту 7 у частині негласного виявлення та фіксування слідів тяжкого або особливо тяжкого злочину, документів та інших предметів, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину.

Стаття 9. Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності

У кожному випадку наявності підстав для проведення оперативно-розшукової діяльності заводиться оперативно-розшукова справа. Постанова про заведення такої справи підлягає затвердженню начальником органу Національної поліції або начальником відокремленого підрозділу територіального органу Національної поліції, органу Служби безпеки України, оперативного підрозділу органу Державного бюро розслідувань, Державної прикордонної служби України, охорони вищих посадових осіб, Служби зовнішньої розвідки України, оперативного підрозділу органів доходів і зборів, органу, установи виконання покарань чи слідчого ізолятора, розвідувального органу Міністерства оборони України, розвідувального органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону, підрозділу Національного антикорупційного бюро України або його уповноваженим заступником.

Контроль за оперативно-розшуковою діяльністю здійснюється Національною поліцією, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, Службою безпеки України, Державним бюро розслідувань, Службою зовнішньої розвідки України, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону, Управлінням державної охорони України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, розвідувальним органом Міністерства оборони України, Національним антикорупційним бюро України.

На особу, яка підозрюється в підготовці до вчинення злочину, переховується від органів досудового розслідування, суду або ухиляється від відбування кримінального покарання, без вісти зникла, ведеться тільки одна оперативно-розшукова справа. Без заведення оперативно-розшукової справи проведення оперативно-розшукових заходів, крім випадку, передбаченого частиною четвертою цієї статті, забороняється. Про заведення оперативно-розшукової справи виноситься постанова, яка затверджується начальником або уповноваженим заступником начальника органу Національної поліції або

начальником відокремленого підрозділу територіального органу Національної поліції, підрозділу Національного антикорупційного бюро України, органу Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань, Державної прикордонної служби України, Управління державної охорони України, розвідувального органу Міністерства оборони України, Служби зовнішньої розвідки України, оперативного підрозділу органів доходів і зборів, органу або установи виконання покарань чи слідчого ізолятора.

У постанові зазначаються місце та час її складання, посада особи, яка виносить постанову, її прізвище, підстава та мета заведення оперативно-розшукової справи. Про заведення оперативно-розшукової справи протягом доби письмово повідомляється прокурор.

При перевірці осіб у зв'язку з допуском їх до державної таємниці, а також до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках оперативно-розшукова справа не заводиться. Така перевірка повинна тривати не більш як два місяці.

Під час здійснення оперативно-розшукової діяльності не допускається порушення прав і свобод людини та юридичних осіб. Окремі обмеження цих прав і свобод мають винятковий і тимчасовий характер і можуть застосовуватись лише за рішенням слідчого судді з метою виявлення, попередження чи припинення тяжкого або особливо тяжкого злочину та у випадках, передбачених законодавством України, з метою захисту прав і свобод інших осіб, безпеки суспільства.

При наявності достатніх підстав дозвіл на проведення оперативно-розшукової діяльності дає керівник відповідного оперативного підрозділу, який несе відповідальність за законність здійснюваних заходів відповідно до чинного законодавства.

При застосуванні оперативно-розшукових заходів працівники оперативних підрозділів зобов'язані враховувати їх відповідність ступеню суспільної небезпеки злочинних посягань та загрозі інтересам суспільства і держави.

У випадках порушення прав і свобод людини або юридичних осіб в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності, а також у разі, якщо причетність до правопорушення особи, щодо якої здійснювались оперативно-розшукові заходи, не підтвердилась, Служба безпеки України, Державне бюро розслідувань, Національна поліція, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у справах охорони державного кордону, Управління державної охорони України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, розвідувальний орган Міністерства оборони України, розвідувальний орган спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону, Служба зовнішньої розвідки України, Національне антикорупційне бюро України зобов'язані невідкладно поновити порушені права і відшкодувати заподіяні матеріальні та моральні збитки в повному обсязі.

Громадяни України та інші особи мають право у встановленому законом порядку одержати від органів, на які покладено здійснення оперативно-розшукової діяльності, письмове пояснення з приводу обмеження їх прав і свобод та оскаржити ці дії.

Забороняється передавати і розголошувати відомості про заходи безпеки та осіб, взятих під захист, або такі, що можуть зашкодити слідству чи інтересам людини, безпеці України. Забороняється оприлюднювати або надавати зібрані відомості, а також інформацію щодо проведення або не проведення стосовно певної особи оперативно-розшукової діяльності до прийняття рішення за результатами такої діяльності. Питання оприлюднення або надання такої інформації після прийняття рішення регулюється законом.

Підрозділи, що використовують автоматизовані інформаційні системи в оперативно-розшуковій діяльності, повинні забезпечити можливість видавати дані про особу на запит органів досудового розслідування, прокуратури, суду. В

місцях зберігання інформації повинна бути гарантована її достовірність та надійність охорони.

Одержані внаслідок оперативно-розшукової діяльності відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини, якщо вони не містять інформації про вчинення заборонених законом дій, зберігання не підлягають і повинні бути знищені. Відомості, одержані внаслідок оперативно-розшукової діяльності, щодо підготовки до терористичних актів чи їх вчинення окремими особами та групами, зберігаються до 5 років.

Не підлягають передачі і розголошенню результати оперативно-розшукової діяльності, які відповідно до законодавства України становлять державну таємницю, а також відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини. За передачу і розголошення цих відомостей працівники оперативних підрозділів, а також особи, яким ці відомості були довірені при здійсненні оперативно-розшукової діяльності чи стали відомі по службі або роботі, підлягають відповідальності згідно з чинним законодавством, крім випадків розголошення інформації про незаконні дії, що порушують права людини.

Оперативно-розшукові заходи, пов'язані з тимчасовим обмеженням прав людини, проводяться з метою запобігання тяжким або особливо тяжким злочинам, їх виявлення та припинення, розшуку осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання або безвісти зникли, захисту життя, здоров'я, житла і майна працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, припинення розвідувально-підривної діяльності проти України.

Спостереження за особою, реччю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця може проводитися з метою встановлення даних про особу та про її зв'язки у разі, коли є факти, які підтверджують, що нею готується тяжкий або особливо тяжкий злочин, для отримання відомостей, які вказують на ознаки такого злочину, для забезпечення безпеки працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких

родичів цих осіб, а також з метою отримання розвідувальної інформації в інтересах безпеки суспільства і держави.

Для одержання інформації забороняється застосовувати технічні засоби, психотропні, хімічні та інші речовини, які пригнічують волю або завдають шкоди здоров'ю людей та навколишньому середовищу.

Стаття 9-1. Строки ведення оперативно-розшукових справ

Ведення оперативно-розшукових справ здійснюється:

1) щодо невстановлених осіб, які готують вчинення злочину, а також осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання, - до їх встановлення або розшуку, але не більше строків давності притягнення до кримінальної відповідальності чи строків давності виконання обвинувального вироку;

2) щодо осіб безвісно відсутніх – до їх розшуку або до набрання законної сили рішенням суду про визнання їх безвісно відсутніми або про оголошення їх померлими;

3) щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, - до встановлення та фіксації фактичних даних про протиправні діяння, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України;

4) щодо здійснення розвідувальних заходів в інтересах безпеки суспільства і держави – до завершення розвідувальних заходів або вичерпання можливостей для їх здійснення;

5) щодо осіб, стосовно яких є дані про їх участь або причетність до терористичної діяльності, терористичної групи чи терористичної організації, а так само до матеріального, організаційного чи іншого сприяння створенню терористичної групи чи терористичної організації, - до 5 років.

За наявності даних, отриманих у ході ведення оперативно-розшукової справи, про участь особи у підготовці тяжкого чи особливо тяжкого злочину строк ведення справи може бути продовжений до 12 місяців Головою Національної поліції або його уповноваженими заступниками, начальниками

департаментів апарату центрального органу управління Національної поліції, Центрального управління Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань, уповноваженим керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, начальникам територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції або їхніми уповноваженими заступниками, регіональних органів та органів військової контррозвідки Служби безпеки України, розвідувального органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону України, територіальних органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону, Головою Державної прикордонної служби України, уповноваженим керівником регіонального органу доходів і зборів, Головою Служби зовнішньої розвідки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, керівником розвідувального органу Міністерства оборони України або їх заступниками за погодженням з Генеральним прокурором України, керівниками регіональних прокуратур, їх першими заступниками та заступниками. Продовження строку ведення оперативно-розшукової справи, у рамках якої проводяться заходи, передбачені частиною четвертою статті 8 цього Закону та пунктом 6 частини другої статті 73 акону України «Про контррозвідувальну діяльність», здійснюється без погодження з прокурором.

Подальше продовження строку ведення оперативно-розшукової справи, але не більш як до 18 місяців, може бути здійснено Головою Національної поліції, Головою Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань, керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, а також Головою Державної прикордонної служби України, Головою Служби зовнішньої розвідки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, керівником розвідувального органу Міністерства оборони України та начальником Управління державної охорони України за погодженням із

Генеральним прокурором України або його заступником. Продовження строку ведення оперативно-розшукової справи, у рамках якої проводяться заходи, передбачені частиною четвертою статті 8 цього Закону та пунктом 6 частини другої статті 7 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність», здійснюється без погодження з прокурором.

Продовження строків ведення оперативно-розшукових справ щодо іноземців та осіб без громадянства, які підозрюються у розвідувально-підбивній діяльності проти України, підготовці або вчиненні терористичного акту, понад 18 місяців здійснює Голова Служби безпеки України, Голова Служби зовнішньої розвідки України, Голова Державної прикордонної служби України, керівник розвідувального органу Міністерства оборони України за погодженням з Генеральним прокурором України.

Обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи починається з дня затвердження начальником відповідного органу або його заступником постанови про заведення справи та закінчується в день затвердження постанови про закриття оперативно-розшукової справи.

Обчислення строку може припинятися, якщо особа, щодо якої заведено оперативно-розшукову справу, тимчасово вибула за межі України або тяжко захворіла і можливість проводити щодо неї оперативно-розшукову діяльність відсутня.

Про припинення та поновлення обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи виноситься мотивована постанова, яка затверджується начальником відповідного органу або його заступником.

Стаття 9-2. Закриття оперативно-розшукових справ

Оперативно-розшукова справа повинна бути закрыта у разі:

- 1) розшуку особи, яка переховувалася від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухилялася від відбування кримінального покарання, а також особи, яка безвісно відсутня;
- 2) набрання законної сили вирокom або ухвалою суду;

- 3) закриття кримінального провадження слідчим, прокурором або судом;
- 4) завершення виконання розвідувальних, контррозвідувальних заходів або вичерпання можливостей для їх здійснення;
- 5) спростування у встановленому порядку матеріалів про злочинну діяльність особи;
- 6) виїзду особи на постійне місце проживання за межі України, якщо немає можливості проведення щодо неї оперативно-розшукових заходів;
- 7) невстановлення у передбачені цим Законом строки даних, що вказують на ознаки злочину в діях особи;
- 8) виявлення прокурором незаконно заведеної справи у разі виконання по ній оперативно-розшукових заходів;
- 9) смерті особи, щодо якої заведено оперативно-розшукову справу.

Про закриття оперативно-розшукової справи складається вмотивована постанова, що затверджується посадовою чи службовою особою, якій згідно зі статтею 9 цього Закону надано право затверджувати постанову про заведення відповідної оперативно-розшукової справи. Про закриття оперативно-розшукової справи у триденний строк письмово повідомляється відповідний прокурор, який протягом 10 діб з моменту одержання повідомлення перевіряє додержання законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності у цій справі. До завершення такої перевірки забороняється знищення оперативно-розшукової справи. Якщо у такій справі здійснювалися оперативно-розшукові заходи за рішенням суду, повідомлення про її закриття надсилається також до цього суду у триденний строк.

Строки зберігання закритих оперативно-розшукових справ встановлюються відповідно до законодавства України.

Стаття 10. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності

Матеріали оперативно-розшукової діяльності використовуються:

- 1) як приводи та підстави для початку досудового розслідування;

2) для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні;

3) для попередження, виявлення, припинення і розслідування злочинів, розвідувально-підбивних посягань проти України, розшуку злочинців та осіб, які безвісти зникли;

4) для забезпечення безпеки працівників суду, правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, а також співробітників розвідувальних органів України та їх близьких родичів, осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей;

5) для взаємного інформування підрозділів, уповноважених здійснювати оперативно-розшукову діяльність, та інших правоохоронних органів;

6) для інформування державних органів відповідно до їх компетенції.

Стаття 11. Сприяння здійсненню оперативно-розшукової діяльності

Органи державної влади, підприємства, установи, організації незалежно від форми власності зобов'язані сприяти оперативним підрозділам у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності.

За бажанням осіб їх співробітництво з оперативним підрозділом може бути оформлено письмовою угодою з гарантуванням конфіденційності співробітництва. Угоду про сприяння оперативним підрозділам в оперативно-розшуковій діяльності може бути укладено з дієздатною особою. Порядок укладання угоди визначається Кабінетом Міністрів України.

Особи, які залучаються до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, зобов'язані зберігати таємницю, що стала їм відома. Розголошення цієї таємниці тягне за собою відповідальність за чинним законодавством, крім випадків розголошення інформації про незаконні дії, що порушують права людини.

Забороняється залучати до виконання оперативно-розшукових завдань осіб, професійна діяльність яких пов'язана зі збереженням професійної таємниці,

а саме: адвокатів, нотаріусів, медичних працівників, священнослужителів, журналістів, якщо таке співробітництво буде пов'язано з розкриттям конфіденційної інформації професійного характеру.

Стаття 12. Соціальний і правовий захист працівників оперативних підрозділів

На працівників, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, поширюються гарантії правового і соціального захисту, передбачені законами України про ці органи.

Працівникам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, надаються додаткові пільги в питаннях соціально-побутового та фінансового забезпечення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

При наявності даних про загрозу життю, здоров'ю або майну працівника та його близьких родичів у зв'язку із здійсненням ним оперативно-розшукової діяльності в інтересах безпеки України, або по виявленню тяжкого та особливо тяжкого злочину, або викриттю організованої злочинної групи оперативний підрозділ зобов'язаний вжити спеціальних заходів для забезпечення їх безпеки - зміна даних про особу, зміна місця проживання, роботи і навчання, інших даних у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Не несе відповідальності працівник оперативного підрозділу, який заподіяв шкоду правам, свободам людини, інтересам держави під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, перебуваючи у стані необхідної оборони, крайньої необхідності або професійного ризику, а так само у зв'язку із затриманням особи, в діях якої є ознаки злочину.

Стаття 13. Соціальний і правовий захист особи, яка залучається до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності

Особа, яка залучається до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, перебуває під захистом держави.

Співробітництво особи з оперативним підрозділом зараховується до її загального трудового стажу в разі укладення з нею трудової угоди. Якщо у зв'язку з виконанням такою особою завдань оперативно-розшукової діяльності настала її інвалідність або смерть, на неї поширюються пільги, передбачені у таких випадках для працівників оперативних підрозділів.

У разі виникнення загрози життю, здоров'ю або майну особи, яка залучається до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, її захист забезпечується в порядку, передбаченому частиною третьою статті 12 цього Закону.

Стаття 14. Нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності

Нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності здійснюється Генеральним прокурором України, його заступниками, керівниками регіональних прокуратур, їх першими заступниками та заступниками, а також уповноваженими наказом Генерального прокурора України прокурорами Генеральної прокуратури України та уповноваженими наказом керівника регіональної прокуратури прокурорами відповідних регіональних прокуратур.

Керівник місцевої прокуратури, а також уповноважені його наказом прокурори відповідної місцевої прокуратури здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності в оперативно-розшукових справах, заведених піднаглядними їм територіальними оперативними підрозділами правоохоронних органів.

Прокурор в межах своєї компетенції:

- 1) безперешкодно входить в усі приміщення органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність;
- 2) вимагає для перевірки розпорядження, інструкції, накази та інші акти щодо оперативно-розшукової діяльності, оперативно-розшукові справи,

реєстраційні, облікові, звітні, статистичні, аналітичні документи та інші відомості щодо здійснення оперативно-розшукових заходів;

3) доручає керівникам відповідних органів проведення у підвідомчих їм підрозділах перевірок з метою усунення порушень закону;

4) дає письмові вказівки про проведення оперативно-розшукових заходів з метою попередження та виявлення злочинів, про розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно відсутні;

5) дає згоду на продовження строку проведення оперативно-розшукової діяльності;

6) отримує пояснення щодо порушень вимог закону від посадових осіб органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність;

7) перевіряє скарги на порушення законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, з ознайомленням у необхідних випадках з оперативно-розшуковими матеріалами;

8) скасовує незаконні постанови про заведення або закриття оперативно-розшукової справи, зупинення або поновлення оперативно-розшукової діяльності чи про інші рішення, що суперечать закону;

9) вживає заходів щодо усунення порушень законності під час проведення оперативно-розшукової діяльності і щодо притягнення винних до встановленої законом відповідальності;

10) опротестовує незаконну постанову суду про дозвіл або відмову на проведення оперативно-розшукових заходів. Принесення протесту зупиняє проведення оперативно-розшукових заходів, дозвіл на які дано судом.

Відомості про осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальним органом України, належність конкретних осіб до кадрового складу розвідувальних органів, а також форми, методи і засоби розвідувальної діяльності та організаційно-штатна структура розвідувальних органів до предмета прокурорського нагляду не належать.

Президент України

Л. Кравчук

**м. Київ, 18 лютого 1992 року
№ 2135-XII**

ДОДАТОК 2.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ МВС У країни
від 14.08.2012 № 700

ІНСТРУКЦІЯ

**з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами
та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та
розслідуванні кримінальних правопорушень**

1. Загальні положення

1.1. Основним завданням взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ України є попередження, виявлення і розслідування кримінальних правопорушень, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, що їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів громадян і юридичних осіб.

1.2. Правову основу взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ становлять Конституція України, Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси (далі - КК та КПК) України, Закони України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, рішення Конституційного Суду України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких дана Верховною Радою України і нормативно-правові акти Міністерства внутрішніх справ України з питань організації взаємодії між органами та підрозділами внутрішніх справ при попередженні, виявленні й розслідуванні кримінальних правопорушень.

1.3. Основними принципами взаємодії є:

1.3.1. Відповідальність слідчого за швидке, повне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень, його самостійність у процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється.

1.3.2. Активне використання методик, наукових і технічних досягнень у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень.

1.3.3. Оптимальне використання наявних можливостей слідчих і оперативних підрозділів у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень.

1.3.4. Дотримання загальних засад кримінального провадження.

1.3.5. Забезпечення нерозголошення даних досудового розслідування.

1.4. Відповідальність за належну організацію взаємодії слідчих

підрозділів з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ при попередженні, виявленні й розслідуванні кримінальних правопорушень покладається на начальників територіальних органів внутрішніх справ та органів досудового розслідування.

2. Організація взаємодії при надходженні до органу внутрішніх справ заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них

2.1. При надходженні до органу внутрішніх справ заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення оперативний черговий територіального органу внутрішніх справ (далі – оперативний черговий) зобов'язаний негайно надати її начальнику слідчого підрозділу, який визначає слідчого, що здійснюватиме досудове розслідування, а також поінформувати начальника територіального органу внутрішніх справ.

2.2. Слідчий невідкладно, але не пізніше 24 годин зобов'язаний внести відомості про кримінальне правопорушення за заявою або повідомленням до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі - ЄРДР).

2.3. Начальник територіального органу внутрішніх справ організовує своєчасне направлення на місце події слідчо-оперативної групи (далі - СОГ) у повному складі.

2.4. СОГ створюються при чергових частинах територіальних органів внутрішніх справ. Склад цих груп формується з працівників органів внутрішніх справ відповідно до графіку чергування, затвердженого начальником територіального органу внутрішніх справ та погодженого з начальником слідчого підрозділу.

До СОГ в обов'язковому порядку входять слідчий (старший СОГ), співробітник оперативного підрозділу та спеціаліст-криміналіст.

2.5. Завданням СОГ є виявлення, фіксація, кваліфіковане вилучення та пакування слідів кримінального правопорушення, речових доказів» встановлення свідків та потерпілих, з'ясування обставин кримінального правопорушення, що мають значення дня всебічного, повного і неупередженого їх дослідження та встановлення осіб, причетних до його вчинення.

2.6. Після прибуття на місце події члени СОГ з'ясовують обставини вчинення кримінального правопорушення, встановлюють свідків, прикмети осіб, які вчинили кримінальне правопорушення та ймовірні шляхи їх відходу. У разі необхідності вживають заходів для переслідування транспортних засобів, якими заволоділи особи, що вчинили кримінальне правопорушення, або тих, що використовувалися при його вчиненні. Беруть участь у розшуку тяг затриманні осіб, які підозрюються в учиненні цих кримінальних правопорушень.

2.7. Слідчий:

2ЛЛ. Керує діями членів СОГ та несе персональну відповідальність якості проведення огляду місця події.

2.7.2. Разом з членами групи, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілим, свідками та іншими учасниками кримінального провадження проводить огляд місця події, у хода якого в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення, вилучає речі і документи, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню.

Забезпечує їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення експертного дослідження.

Має право заборонити будь-якій особі залишати місце огляду до його закінчення та вчинювати будь-які дії, що заважають проведенню огляду.

2.7.3. За наявності підстав інформує оперативного чергового про залучення додаткових сил і засобів для документування всіх обставин учиненого кримінального правопорушення.

2.7.4. При необхідності допитує про обставини вчиненого кримінального правопорушення заявника, потерпілого, свідків та інших учасників кримінального провадження. Надає письмові доручення співробітникам оперативних підрозділів про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Здійснює інші повноваження, передбачені КПК України.

2.8. Співробітник оперативного підрозділу:

2.8.1. Здійснює поквартирний чи подвірний обхід з метою виявлення свідків учиненого кримінального правопорушення, збирання відомостей, що можуть бути використані як докази.

2.8.2. Установлює час, місце і обставини вчинення кримінального правопорушення; кількість причетних до його вчинення осіб, їх прикмети; наявність у них зброї, транспортних засобів, слідів на одязі чи тілі, які могли залишитися через опір потерпілих або при подоланні перешкод; індивідуальні ознаки викрадених речей; наприклад, в якому вони зникли, інші відомості, необхідні для встановлення осіб, які вчинили кримінальне правопорушення.

2.8.3. негайно інформує слідчого про одержані дані щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та причетних до нього осіб, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

2.8.4. Виконує письмові доручення слідчого про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Під час їх виконання користується повноваженнями слідчого.

2.9. Спеціаліст-криміналіст:

2.9.1. Надає консультації слідчому з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок.

2.9.2. З використанням спеціальних знань та навичок, науково-технічних засобів і спеціального обладнання проводить вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складає плани і схеми, виготовляє графічні зображення оглянутого місця чи окремих речей.

2.9.3. Виявляє, фіксує, здійснює вилучення та пакування матеріальних об'єктів, які несуть на собі слідову інформацію вчиненого правопорушення.

2.9.4. Проводить експрес-аналіз за зовнішніми характеристиками вилучених об'єктів (без надання письмового висновку), звертає увагу слідчого на фактичні дані, що мають значення для розслідування обставин кримінального правопорушення.

2.9.5. 2.9.5. Несе персональну відповідальність за якісну фіксацію всієї

слідової інформації, повноту відображених Даних у протоколі огляду та схемі (плані) до нього.

2.10. У разі вчинення особливо тяжких злочинів, а також кримінальних правопорушень, які викликають значний суспільний резонанс, огляд місця події проводиться за участю начальників територіального органу внутрішніх справ та слідчого підрозділу.

3. Організація взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу

3.1. При веденні оперативним підрозділом оперативно-розшукової справи (далі - ОРС) щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим органів внутрішніх справ, начальник оперативного підрозділу звертається до начальника слідчого підрозділу про закріплення за цією ОРС слідчого для забезпечення методичного супроводження її реалізації та надання практичної допомоги оперативному підрозділу.

3.2. Начальник оперативного підрозділу з дотриманням режиму таємності надає слідчому необхідні матеріали ОРС для вивчення та надання у разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак злочину.

3.3. У подальшому матеріали ОРС розглядаються під час оперативної наради за участю начальників оперативного, слідчого підрозділів та працівників, які брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР.

Одночасно розробляється план заходів з реалізації матеріалів ОРС, який затверджується начальниками слідчого та оперативного підрозділів.

3.4. У разі встановлення під час проведення оперативно-розшукових заходів фактичних даних, що свідчать про ознаки злочину в діяннях окремих осіб та груп, але якщо їх припинення може негативно вплинути на результати кримінального провадження, начальник оперативного підрозділу інформує про це начальника слідчого підрозділу і лише після закінчення їх проведення матеріали

ОРС виносяться на розгляд оперативної наради для розроблення спільних заходів з їх реалізації.

4. Створення СОГ для досудового розслідування кримінальних правопорушень

4.1. Для швидкого та повного розслідування тяжких, особливо тяжких злочинів, а також кримінальних правопорушень, які викликали значний суспільний резонанс, утворюються СОГ.

4.2. Утворення СОГ здійснюється за наказом начальника територіального органу внутрішніх справ, погодженого з начальником слідчого підрозділу. При цьому керівником СОГ є слідчий, який визначений начальником слідчого підрозділу здійснювати досудове розслідування кримінального правопорушення.

4.3. До складу СОГ, як правило, включаються співробітники, які брали участь в огляді місця події. У разі потреби залучаються дільничні інспектори міліції, на території обслуговування яких учинено кримінальне правопорушення, співробітники інших органів та підрозділів внутрішніх справ,

4.4. Забороняється здійснювати заміну оперативних працівників, що включені до складу слідчо-оперативної групи, без узгодження зі слідчим (керівником групи) або керівником органу досудового розслідування.

4.5. Контроль за роботою СОГ покладається на начальника слідчого підрозділу, який за погодженням з начальником територіального органу внутрішніх справ вправі організовувати проведення оперативних нарад за участю слідчих та працівників інших органів і підрозділів внутрішніх справ з питань виявлення та розслідування кримінальних правопорушень, у тому числі стану виконання доручень слідчих та взаємодії служб.

4.6. Для організації розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, учинених у минулі роки, наказом начальника територіального органу внутрішніх справ, погодженого з начальником слідчого підрозділу створюються спеціалізовані постійно діючі СОГ

4.7. Для досудового розслідування кримінальних правопорушень, учинених на території декількох районів регіону, наказом начальника ГУМВС,

УМВС, погодженим з начальником слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС, може створюватися СОГ ГУМВС, УМВС.

Контроль за її роботою покладається на слідче управління (відділ) ГУМВС, УМВС.

4.8. Для досудового розслідування кримінальних правопорушень, учинених на території декількох областей (регіонів), наказом МВС може створюватися міжрегіональна СОГ.

Контроль за її роботою покладається на Головне слідче управління МВС України або слідче управління (відділ) ГУМВС, УМВС, на території обслуговування якого вчинено найбільшу кількість кримінальних правопорушень.

5. Організація роботи СОГ під час досудового розслідування кримінальних правопорушень

5.1. Діяльність СОГ здійснюється на підставі планів проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, в яких відображаються версії учинення кримінального правопорушення, конкретні виконавці та терміни виконання.

При цьому оперативне супроводження досудового розслідування забезпечується з моменту створення СОГ і до ухвалення судом вироку або постановлення ухвали, які набрали законної сили, а також у разі закриття кримінального провадження.

5.2. Оперативні працівники, включені до складу СОГ, щотижнево інформують слідчого — керівника СОГ про стан виконання наданих письмових доручень та запланованих заходів, а на його вимогу надають документи, що підтверджують обсяги проведеної ними роботи.

5.3. Результати роботи СОГ з виявлення осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, щомісяця розглядаються на оперативних нарадах при начальникові слідчого підрозділу в присутності начальника територіального органу внутрішніх справ та керівників його структурних підрозділів, а стан

досудового розслідування кримінальних проваджень, які викликали значний суспільний резонанс - щотижнево.

6. Виконання співробітниками оперативного підрозділу письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування

6.1. Під час досудового розслідування кримінальних правопорушень слідчий надає відповідним оперативним підрозділам внутрішніх справ, а в разі створення СОГ - конкретним співробітникам оперативного підрозділу, включеним до її складу, письмові доручення про проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій (далі - доручення).

6.2. 2 допускається надання слідчим неконкретизованих доручень оперативному підрозділу (співробітнику оперативного підрозділу - члену СОГ) та без встановленого строку їх виконання.

6.3. Співробітники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії в кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотанням до слідчого судді чи прокурора.

Доручення слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом:

6.4. Доручення, які даються оперативному підрозділу, повинні бути зареєстрованими в канцелярії територіального органу внутрішніх справ та передаватися в порядку, передбаченому Інструкцією про організацію діловодства в системі МВС України.

6.5. У дорученнях зазначається найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення; перелік слідчих (розшукових) дій чи , негласних слідчих (розшукових) дій, які потрібно виконати; інші відомості, які необхідні для виконання цих дій.

6.6. Термін виконання доручень слідчих не повинен перевищувати встановленого у них строку. У разі неможливості своєчасного виконання

доручення продовження строку його виконання письмово погоджується начальником оперативного підрозділу з начальником слідчого підрозділу.

6.7. Матеріали про виконання доручень слідчих направляються до слідчого підрозділу разом із супровідним листом за підписом начальника територіального органу внутрішніх справ, який реєструється в канцелярії органу внутрішніх справ.

6.8. Контроль за виконанням співробітниками оперативних підрозділів доручень слідчих покладається на начальника територіального органу внутрішніх справ, який зобов'язаний:

6.8.1. Визначати конкретних осіб з числа співробітників оперативних підрозділів, на яких покладати обов'язки з виконання доручень слідчих (за виключенням доручень, які надаються співробітникам оперативного підрозділу, включеним до складу СОГ).

6.8.2. Визначати шляхом видання наказу конкретних осіб з числа співробітників оперативних підрозділів, на яких покладати обов'язки щодо ведення обліку доручень слідчих для їх своєчасного виконання.

6.8.3. Щотижня під час оперативних нарад керівництва територіального органу внутрішніх справ інформувати про стан виконання доручень слідчих.

6.9. Начальник слідчого підрозділу особисто розглядає матеріали виконаного доручення слідчого, які надійшли від оперативного підрозділу. У разі його формального виконання повертає матеріали відповідно до вимог діловодства начальнику територіального органу внутрішніх справ для усунення недоліків та вжиття до винних заходів дисциплінарного впливу в установленому порядку.

7. Забезпечення взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень

7.1.3а наявності достовірної інформації про наміри підозрюваного, відносно якого застосовано запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою, переховуватися від органів досудового розслідування; незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, експерта, спеціаліста у

цьому ж кримінальному провадженні; вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, в якому підозрюється, співробітник оперативного підрозділу складає мотивований рапорт, який доповідає начальнику слідчого підрозділу для прийняття рішення про зміну запобіжного заходу на більш суворий у порядку, встановленому КПК України.

7.2. У разі виявлення співробітником оперативного підрозділу ари виконанні доручення слідчого обставин, що свідчать про необхідність проведення обшуків у житлі чи іншому володінні особи з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб, ним складається мотивований рапорт, який доповідається начальнику оперативного підрозділу для прийняття рішення про проведення обшуку в порядку, встановленому КПК України.

До рапорту приєднуються матеріали, що містять інформацію про житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, де планується проведення обшуку; особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться, а також інформацію про речі, документи або осіб, яких планується відшукати.

7.3. Слідчий, ураховуючи наявну інформацію про можливе знаходження в місці проведення обшуку осіб, які причетні до вчинення кримінального з правопорушення; особливо небезпечних та вилучених з обігу предметів і речовин, а також обставини, що можуть перешкодити або ускладнити проведення обшуку, на підставі доручення вправі залучити співробітників оперативних підрозділів, інших органів та підрозділів внутрішніх справ для участі в проведенні цієї слідчої дії.

Направлення спеціальних підрозділів міліції для забезпечення проведення обшуку допускається лише з дозволу прокурора у кримінальному провадженні щодо тяжкого та особливо тяжкого злочину та наявності

достатніх підстав вважати, що проведенню слідчої дії буде чинитися фізичний опір чи іншим чином унеможливлено Досягнення її мети. Без дозволу прокурора залучення спеціальних підрозділів до обшуку здійснюється лише в невідкладних випадках, коли затримка в проведенні слідчої дії може призвести до неможливості досягнення її мети.

7.4. У кримінальних провадженнях щодо тяжких та особливо тяжких злочинів участь слідчого в проведенні обшуку є обов'язковою:

8. Забезпечення взаємодії при зупиненні досудового розслідування

8.1. У разі, якщо підозрюваний переховується від органів слідства з метою ухилення від кримінальної відповідальності і його місцезнаходження невідоме, слідчий виносить постанову про зупинення досудового розслідування, яка погоджується прокурором. Якщо досудове розслідування не зупиняється, слідчим виноситься окрема постанова про оголошення розшуку підозрюваного.

У день прийняття такого процесуального рішення слідчий доповідає матеріали про розшук підозрюваного начальнику слідчого підрозділу для погодження та подальшого направлення начальнику територіального органу внутрішніх справ для організації розшуку підозрюваного.

Зазначені матеріали в обов'язковому порядку повинні містити витяг із ЄРДР; копії письмового повідомлення про підозру; постанови про оголошення розшуку підозрюваного або постанови про зупинення досудового розслідування; ухвали слідчого судді про дозвіл на затримання з метою приводу.

8.2. У кримінальних провадженнях про тяжкі та особливо тяжкі злочини, в яких підозрюваного оголошено в розшук, слідчим в обов'язковому порядку вносяться за погодженням з прокурором клопотання до слідчого судді про дозвіл на затримання підозрюваного з метою приводу та застосування відносно нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

8.3. Організація розшукової роботи покладається на керівників оперативних підрозділів.

8.4. Після зупинення досудового розслідування в разі переховування підозрюваного від органів слідства з метою ухилення від кримінальної відповідальності оперативний підрозділ щомісяця письмово інформує слідчого про заходи, ужиті для встановлення його місцезнаходження.

У разі необхідності начальнику слідчого підрозділу, а також слідчому надається можливість ознайомлення з матеріалами ОРС (з додержанням режиму таємності).

8.5. Начальник оперативного підрозділу:

8.5.1. Погоджує зняття особи з розшуку з начальником слідчого підрозділу шляхом візування ним відповідної облікової картки.

8.5.2. Забезпечує закриття ОРС лише за наявності копії постанови слідчого про відновлення досудового розслідування у зв'язку з установленням місцезнаходження підозрюваного.

У випадках, коли особа піддягає видачі іншою державою — після завершення проведення процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва.

8.5.3. Погоджує з начальником слідчого підрозділу оголошення підозрюваного в міждержавний або міжнародний розшук.

8.6. Начальник територіального органу внутрішніх справ:

8.6.1. Координує оперативно-розшукову діяльність підпорядкованих органів та підрозділів внутрішніх справ під час розшуку підозрюваних.

8.6.2. Щокварталу проводить оперативні наради з питань організації цієї роботи.

8.7. Начальник територіального органу внутрішніх справ спільно з начальником слідчого підрозділу:

8.7.1. Щомісяця із залученням представників підрозділів інформаційно - аналітичного забезпечення проводять взаємозвірення між кількістю підозрюваних, оголошених у розшук, та заведеними ОРС. За результатами складається акт, який підписується керівниками оперативних підрозділів та

інформаційно-аналітичного забезпечення і затверджується начальниками територіального органу внутрішніх справ та слідчого підрозділу.

8.7.2. У разі виявлення розбіжностей між кількістю підозрюваних, оголошених у розшук, та заведеними ОРС уживають заходів до їх усунення та реагування до винних у цьому службових осіб.

8.8. При зупиненні досудового розслідування у зв'язку із захворюванням підозрюваного на тяжку хворобу, яка перешкоджає його участі в кримінальному провадженні, медичний висновок про підтвердження діагнозу захворювання та неможливість участі підозрюваного в кримінальному провадженні поновлюється слідчим не рідше одного разу на місяць.

9. Особливості організації взаємодії при розслідуванні кримінальних правопорушень, учинених проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканості особи

9.1. До складу СОГ, яка виїздить на місце вчинення кримінального правопорушення проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканості особи (далі — кримінальні правопорушення проти особи), крім осіб, зазначених у підпункті 2.4 цієї Інструкції, в обов'язковому порядку включається слідчий територіального органу внутрішніх справ, який спеціалізується на розслідуванні кримінальних правопорушень зазначеної категорії (є старшим СОГ), а також при необхідності кінолог зі службово-розшуковою собакою, психолог.

Крім того, за наявності на місці події трупа (частин трупа) людини до проведення огляду обов'язково залучається судово-медичний експерт, а також експерти НДЕКЦ відповідної спеціалізації (криміналісти, біологи, балісти).

9.2. Начальником слідчого підрозділу щомісяця складається графік цілодобового чергування слідчих, які спеціалізуються на розслідуванні кримінальних правопорушень проти особи.

9.3. В апаратах ГУМВС, УМВС, міських управліннях з районним поділом для оперативного виїзду на місця вчинення вбивств з обтяжуючими обставинами чи кримінальних правопорушень проти особи, що викликали суспільний резонанс,

відносно або за участю представників центральних органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, засобів масової інформації, депутатів усіх рівнів, суддів та працівників правоохоронних органів створюються постійно діючі СОГ, які очолюють слідчі спеціалізованих підрозділів розслідування кримінальних правопорушень проти особи, слідчого управління ГУМВС, УМВС.

У тих ГУМВС, УМВС, міських управліннях, де у складі слідчих управлінь (відділів) відсутні спеціалізовані підрозділи з розслідування кримінальних правопорушень, скоєних проти особи, до складу СОГ залучається слідчий, який спеціалізується на розслідуванні таких кримінальних правопорушень.

До виїздів на місце події в разі вчинення інших кримінальних правопорушень члени вказаних СОГ, як правило, не залучаються. До складу цих груп обов'язково включаються працівники управлінь (відділів) карного розшуку, спеціалісти-криміналісти.

9.4. Начальник слідчого підрозділу:

9.4.1. У разі виявлення трупа людини, причини смерті якої на момент огляду місця події не встановлено, а також не здобуто достатніх даних, що свідчать про ненасильницький характер смерті, одразу після завершення цієї слідчої дії забезпечує внесення до ЄРДР відомостей про вказане кримінальне правопорушення і його попередню кваліфікацію як умисного вбивства та вживає всіх передбачених КПК України заходів для всебічного, повного і неупередженого дослідження обставин кримінального провадження.

9.4.2. Протягом 24 годин після подання заяви, повідомлення за фактом безвісного зникнення дитини, якщо за цей час не буде встановлено місця її знаходження» а також у разі безвісного зникнення дорослої особи за обставин, що свідчать про можливість учинення стосовно неї кримінального правопорушення забезпечує обов'язкове внесення до ЄРДР відомостей про вказане кримінальне правопорушення і його попередню кваліфікацію як умисного вбивства та вживає всіх передбачених КК України заходів для всебічного, повного і неупередженого дослідження обставин кримінального провадження.

9.5. Начальник слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС:

9.5.1. Особисто виїжджає на місце події за кожним фактом умисного вбивства або тяжкого тілесного ушкодження зі смертельними наслідками, скоєних в умовах неочевидності, або з обтяжуючими обставинами, чи інших кримінальних правопорушень проти особи, які можуть викликати суспільний резонанс (у разі неможливості виїзду начальника слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС на місце події виїздить його заступник).

Для огляду місця події за такими фактами обов'язково залучає слідчих* криміналістів слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС, криміналістичні лабораторії.

9.5.2. Заслуховує звіти членів СОГ, перевіряє якість складання протоколу огляду місця події та повноту фіксації обставин учинення кримінального правопорушення.

У разі встановлення неповноти цієї слідчої дії негайно організовує проведення повторного або додаткового огляду за своєю участю.

9.5.3. Організовує взаємодію слідчих та експертних підрозділів при вилученні, зберіганні та своєчасному і кваліфікованому призначенні експертних досліджень по вилучених у ході досудового розслідування слідах біологічного походження. Разом з начальником науково-дослідного експертно-криміналістичного центру (далі — НДЕКЦ) при ГУМВС, УМВС несе відповідальність за стан цієї роботи.

9.6. Начальник НДЕКЦ при ГУМВС, УМВС:

9.6.1. Особисто виїжджає на місця вчинення вмісних убивств в умовах неочевидності, вбивств з обтяжуючими обставинами чи кримінальних правопорушень проти особи, що викликали суспільний резонанс; стосовно або за участю представників центральних органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, засобів масової інформації, депутатів усіх рівнів, судців та працівників правоохоронних органів.

Очолює роботу криміналістичної лабораторії та проведення експрес-аналізу вилучених під час огляду місця події матеріальних об'єктів.

9.6.2. Аналізує вилучену на місці події слідову інформацію та надає

старшому СОГ кваліфіковану консультацію щодо експертних можливостей дослідження кожного об'єкта, черговості їх проведення та переліку питань, які можливо вирішити експертним шляхом.

9.6.3. При надходженні доручень слідчих про призначення експертиз у кримінальних провадженнях про вбивства та зґвалтування з обтяжуючими обставинами особисто вивчає матеріали, які надходять зі слідчих підрозділів, та перелік поставлених на вирішення експертизи питань. При виявленні недоліків негайно доводить це до відома начальників слідчих підрозділів для їх термінового усунення.

9.6.4. Несе особисту відповідальність за організацію експертного забезпечення слідчої роботи, виявлення вилучення та фіксації слідової інформації, якість і своєчасність проведення експертних досліджень.

10. Особливості організації взаємодії при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод

10.1. До складу СОГ, яка виїжджає на дорожньо-транспортні пригоди (далі — ДТП) зі смертельними наслідками в обов'язковому порядку включається слідчий підрозділу з розслідування ДТП слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС, слідчий територіального органу внутрішніх справ, який спеціалізується на розслідуванні таких кримінальних правопорушень, спеціаліст з автотехнічних досліджень (за необхідності спеціалісти інших галузей знань) НДЕКЦ при ГУМВС, УМВС та працівники Державної автомобільної інспекції (далі - ДАІ).

У тих УМВС, де у складі слідчих управлінь відсутні слідчі відділи (відділення) з розслідування ДТП, до складу слідчо-оперативних груп залучається слідчий, закріплений за розслідуванням таких кримінальних правопорушень, який безпосередньо проводить огляд місця події та складає схему до нього.

10.2. При надходженні повідомлення про ДТП оперативний черговий органу внутрішніх справ забезпечує своєчасне інформування та виклик на місце ДТП відповідальних посадових осіб дорожніх або комунальних

організацій, на території обслуговування яких сталася пригода.

10.2. Слідчий;

10.3.1. Доручає спеціалістові НДЕКЦ проведення орієнтувального і оглядового фотографування та відеозапису місця пригоди, а також із залученням працівника ДАІ складає схему (план) розташування об'єктів на місці події.

10.3.2. За участю працівників ДАТ та посадових осіб дорожніх і комунальних організацій визначає на місці пригоди стан дорожнього покриття, погодні умови, видимість елементів дороги та конкретної перешкоди, наявність дорожніх умов, які могли стати супутньою або безпосередньою причиною скоєння ДТП.

Результати виявлення незадовільних дорожніх, погодних або інших умов, що могли стати супутньою або безпосередньою причиною скоєння ДТП фіксуються в протоколі огляду місця події, а також оформлюються спільним з представником власника дороги актом у разі виявлення недоліків в утриманні вулиць, доріг, залізничних переїздів або інших дорожніх споруд, що пов'язані з причинами ДТП.

10.3.3. Організовує проведення огляду транспортних засобів на місці пригоди за участю понятих, працівника ДАІ та спеціаліста НДЕКЦ. За його результатами складає відповідний протокол, в якому серед інших обставин зазначає технічний стан транспортних засобів, що оглядалися.

10.3.4. Приймає рішення про тимчасове вилучення транспортних засобів та надає вказівку працівнику ДАІ про їх доставлення і поміщення для тимчасового зберігання на спеціальні майданчики чи стоянки.

Не пізніше наступного робочого дня за погодженням з прокурором звертається з клопотанням до слідчого судді про арешт тимчасово вилученого транспортного засобу відповідно до КІП.

10.4. Працівники ДАІ за вказівкою слідчого забезпечують транспортування потерпілих та загиблих унаслідок ДТП осіб до медичних закладів.

10.5. При внесенні до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення, пов'язані з порушенням Правил дорожнього руху, в обов'язковому порядку вказуються відомості про всіх учасників ДТП.

10.6. Кримінальні провадження про ДТП зі смертельними наслідками, а також ДТП, що набули суспільного резонансу і знаходяться на контролі МВС та Генеральної прокуратури України, розслідуються спеціалізованими слідчими підрозділами з розслідування ДТП слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС.

11. Особливості організації взаємодії при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (далі – наркотичних засобів)

11.1. При наявності в оперативного підрозділу достатньої інформації про готування до вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину, пов'язаного з незаконним збутом наркотичних засобів, начальник оперативного підрозділу звертається до начальника слідчого підрозділу для планування погоджених дій під час проведення оперативної закупки та затримання причетних до цього осіб.

11.2. Начальник слідчого підрозділу з дотриманням вимог таємності вивчає надані матеріали та запропонований оперативним підрозділом план заходів з їх реалізації. У разі необхідності вносить доповнення до нього та визначає слідчого, який у разі виявлення ознак злочину вносить відповідні відомості до ЄРДР та розпочинає досудове розслідування.

11.3. У плані заходів з реалізації матеріалів передбачаються:

11.3.1. Місце і час проведення оперативної закупки.

11.3.1. Задіяні сили та засоби для фіксації кримінального правопорушення, у тому числі за допомогою відеозапису.

11.3.3. Розподіл дій задіяних працівників.

11.3.4. Послідовність затримання осіб та проведення оглядів чи обшуків.

11.3.5. Порядок і тактика проведення слідчих дій.

11.3.4. Інші послідовні дії працівників оперативних підрозділів (з урахуванням специфіки кримінального правопорушення).

11.4. Під час огляду місця події, обшуку при досудовому розслідуванні кримінального правопорушення, пов'язаного з незаконним обігом наркотичних засобів, в обов'язковому порядку застосовується відеофіксація цих слідчих дій відповідно до КПК.

12. Особливості взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері господарської та службової діяльності

12.1. Досудове розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської та службової діяльності здійснюється виключно спеціалізованими підрозділами слідчих управлінь (відділів) ГУМВС, УМВС та слідчими територіальних органів внутрішніх справ, які спеціалізуються на розслідуванні кримінальних правопорушень зазначеної категорії.

12.2. Матеріали оперативного підрозділу, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння у сфері господарської та службової діяльності окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, що направляються до слідчого підрозділу для початку та здійснення досудового розслідування, в обов'язковому порядку повинні містити відомості про проведену роботу із забезпечення відшкодування завданої шкоди, у тому числі вжиті заходи з розшуку майна і коштів, на які може бути накладено арешт, та про їх місцезнаходження.

12.3. Начальник слідчого підрозділу:

12.3.1. Особисто вивчає всі кримінальні провадження про кримінальні правопорушення у сфері господарської чи службової діяльності, в яких не встановлено осіб, що їх учинили. Забезпечує виконання слідчим всіх необхідних слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на їх виявлення.

12.3.2. Щомісяця під час здачі звітів надає до слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС для вивчення кримінальні провадження про кримінальні правопорушення вказаної категорії, відомості про які внесено до ЄРДР у звітному періоді та за якими не повідомлено про підозру.

За результатами вивчення зазначених кримінальних проваджень начальником слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС надаються письмові вказівки та забезпечується контроль за їх виконанням.

13. Особливості організації взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень, учинених членами організованих груп та злочинних організацій (далі - ОГ, ЗО)

13.1. Досудове розслідування кримінальних правопорушень, учинених членами ОГ, ЗО здійснюється виключно спеціалізованими слідчими підрозділами слідчих управлінь (відділів) ГУМВС, УМВС.

13.2. При наявності в оперативного підрозділу достатньої інформації про готування до вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину особами у складі ОГ, ЗО зібрані матеріали із зафіксованими фактичними даними про це надаються начальнику слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС для планування погоджених дій під час їх реалізації.

13.3. Матеріали оперативного підрозділу, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння членів ОГ та ЗО, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, що направляються до слідчого підрозділу для початку та здійснення досудового розслідування, в обов'язковому порядку повинні містити відомості про наявність та місцезнаходження доказів (у т.ч. речових), особливо бухгалтерських документів, викрадених або здобутих злочинним шляхом коштів, майна та інших цінностей.

13.4. Начальник слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС:

13.4.1. Здійснює особистий контроль за ходом виконання запланованих заходів з реалізації зібраних матеріалів; унесенням слідчим відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР та подальшим здійсненням досудового розслідування.

13.4.2. Забезпечує якісну підготовку слідчим матеріалів, необхідних для внесення клопотання про застосування запобіжного заходу відносно осіб, які

підозрюються в учиненні кримінальних правопорушень, учинених у складі ОГ і ЗО

13.4.3. Забезпечує щоквартальний аналіз тактики і методики досудового розслідування кримінальних правопорушень, учинених у складі ОГ, ЗО; причини непідтвердження цих кваліфікуючих ознак судом; судову практику розгляду вказаних кримінальних проваджень.

13.4.4.3 метою своєчасного прийняття до провадження слідчими спеціалізованого слідчого підрозділу слідчих управлінь (відділів) ГУМВС, УМВС кримінальних проваджень про кримінальні правопорушення, учинені членами ОГ, ЗО, організовує постійний моніторинг кримінальних проваджень, які розслідуються слідчими територіальних органів внутрішніх справ, а також слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС.

14. Організація взаємодії на стадії судового розгляду кримінальних проваджень

14.1. Начальник територіального органу внутрішніх справ:

14.1.1. При надходженні до територіального підрозділу органу внутрішніх справ ухвали суду про здійснення приводу в судове засідання обвинуваченого, до якого не застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, або свідка організовує їх негайне виконання в установленій в ухвалі строк.

14.1.2. Щомісяця здійснює взаємозвірення між кількістю обвинувачених, оголошених у розшук за рішенням суду, та заведеними відносно таких осіб оперативно-розшуковими справами.

14.2. Начальник оперативного підрозділу, співробітники якого виконували письмові доручення слідчого під час досудового розслідування кримінальних правопорушень:

14.2.1. Здійснює необхідні заходи щодо забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві.

14.2.2. З'ясовує наявність фактів тиску на учасників судового розгляду, реальної загрози їх життю, здоров'ю, житлу чи майну, встановлює

причини зміни показань свідками чи потерпілими, організовує протидію незаконним проявам відносно учасників судового розгляду.

14.2.3. За дорученням начальника слідчого підрозділу, до якого надійшла ухвала суду про оголошення розшуку обвинуваченого для організації виконання, в установленому законодавством порядку заводить відповідну оперативно-розшукову справу та здійснює розшукові заходи з метою встановлення місцеперебування обвинуваченого.

14.2.4. На підставі письмового доручення слідчого організовує участь співробітників оперативного підрозділу в певних слідчих (розшукових) діях, які проводяться на підставі ухвали суду.

14.3. Начальник слідчого підрозділу забезпечує своєчасне і повне виконання ухвал суду про проведення певних слідчих (розшукових) дій з метою встановлення обставин або перевірки обставин, які мають істотне значення для кримінального провадження, у зазначений в ухвалі суду строк.

**Начальник
Головного слідчого управління
генерал-майор міліції**

В.І. Фаринник

ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Звід відомостей, що становлять державну таємницю: затв. наказом Служби безпеки України від 12 серпня 2005 р. № 440.

2. Конституція України [Електронний ресурс] : закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішеннями Конституційного Суду : за станом на 04.07.2015 р. № 2952-17. — Електрон. дан. (1 файл). — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. — Назва з екрана.

3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України від 05. 04. 2001 р. № 2341-III із змін., внес. згідно із Законами України та Рішеннями Конституційного Суду : за станом на 04. 02. 2017 р. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13. 04. 2012 р. № 4651-VI : за станом на 22. 02. 2017 р. – К.: Алерта, 2017. – 304 с.

5. Положення про Міністерство внутрішніх справ: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878 [Електронний ресурс] – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-п> – Назва з екрану.

6. Порядок організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях та визначення такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 р. № 939. (зі змінами та доповненнями). – К.: ДП «Розвиток», 2014. – 320 с.

7. Про взаємодію Служби безпеки України та Міністерства внутрішніх справ України в питанні розшуку осіб : наказ МВС України, СБ України від 03.05.2012 № 169/391.

8. Про Державну прикордонну службу : закон України від 3 квітня 2003 р. № 661 [Електронний ресурс] // Офіц. веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

9. Про державну таємницю [Електронний ресурс]: закон України від 21 січня 1994 р. № 3855// Офіц. веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

10. Про Єдиний реєстр досудових розслідувань: наказ Генерального Прокурора України від 17.08.2012 р. № 69.

11. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві [Електронний ресурс] : Закон України від 23.12.1993 р. № 3782-XII із змін., внес. згідно із Законами України : за станом на 11.02.2017 р. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

12. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень: наказ МВС України від 14. 08. 2012 р. № 700.

13. Про затвердження Інструкції з організації діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України: наказ МВС України від 09.08.2012 р. № 686.

14. Про затвердження Положення про Департамент карного розшуку Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 21.09.2012 р. № 818.

15. Про затвердження Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему органів внутрішніх справ України: наказ МВС України від 12.10.2009 р. № 436.

16. Про захист персональних даних : закон України від 01 червня 2010 р. № 2297 [Електронний ресурс] // Офіц. веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

17. Про заходи щодо посилення боротьби зі злочинністю в Україні: Рішення РНБО України від 06.05.2015: введено в дію Указом Президента України від 16.06.2015 № 341/2015. – [Електронний ресурс] – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://www.rnbo.gov.ua/documents/401.html> – Назва з екрана.

18. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 02. 10. 1992 р. № 2657-XII із змін., внес. згідно із Законами України та Рішеннями Конституційного Суду : за станом на 19.02.2017 р. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

19. Про контррозвідувальну діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 26 грудня 2002 р. № 374// Офіц. веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua> – Назва з екрана.

20. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 47. – Ст. 2051.

21. Про Національну поліцію [Електронний ресурс] : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

22. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 18. 02. 1992 р. № 2135-XII із змін., внес. згідно із Законами України : за станом на 19. 02. 2017. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

23. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю [Електронний ресурс] : закон України від 30. 06. 1993 р. № 3341-XII із змін., внес. згідно із Законами України та Рішеннями Конституційного Суду : за станом на 25. 02. 2017 р. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

24. Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні [Текст] : наказ Генеральної Прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерства фінансів України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5.

25. Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : наказ Генерального Прокурора України від 19.09.2005 р. № 4 / 1 гн із змін., внес. наказами Генерального прокурора України від 04.10.2011 р. № 3 / 2 / 1гн. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – [Назва з екрану].

26. Про організацію реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ України : наказ МВС України від 22.10.2012 № 940.

27. Про прокуратуру [Електронний ресурс] : Закон України від 05.11.1991 р. № 1789-XII із змін., внес. згідно із Законами України та Рішеннями Конституційного Суду : за станом на 01.02.2017 р. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

28. Про розвідувальні органи України : закон України від 22 березня 2001 р. № 2331 [Електронний ресурс] // Офіц. веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

29. Про Службу безпеки України : закон України від 25 березня 1992 р. № 2229 [Електронний ресурс] // Офіц. веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

30. Про телекомунікації: закон України від 18.11.2003 [зі змінами і доповненнями] // Офіційний вісник України. – 2001. – № 51. – Ст. 2644.

Базова та допоміжна література

1. Албул С.В. Оперативно-розшукова діяльність: термінологічний словник / С.В. Албул. – Одеса: ОДУВС, 2016. – 196 с. (Серія: Теорія і практика ОРД).

2. Албул С.В. Протидія кримінальним правопорушенням підрозділами карного розшуку МВС України: навчальний посібник / С.В. Албул, Т.С. Демедюк, О.Є. Користін, В.Ф. Паскал. –Одеса: ОДУВС, 2015. – 354 с.

3. Албул С.В. Теоретично-прикладні засади протидії підрозділами карного розшуку злочинам проти власності у районі проведення антитерористичної операції : монографія / С.В. Албул, О.Ю. Анциферов,

М.В. Стащак та ін.; за заг. наук. ред. С.М. Гусарова. – Харків : Вид-во ХНУВС, 2015. – 292 с.

4. Багрій М. В. Негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : моногр. / М. В. Багрій, В. В. Луцик. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 307 с.

5. Бандурка О.М. Теорія і практика оперативно-розшукової діяльності : монографія / О.М. Бандурка. – Х : Золота миля, 2012. – 620 с.

6. Бесчасний В.М. Правила взаємодії слідчого з оперативними підрозділами з розкритті злочинів на новим Кримінальним процесуальним кодексом України / В.М. Бесчасний // Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним кодексом України: зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 8-9 листоп. 2012 р. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2012 – С. 6-8.

7. Біляєв В.О. Стратегія і тактика протидії злочинності засобами оперативно-розшукової діяльності (за матеріалами роботи підрозділів карного розшуку ОВС України): монографія / В.О. Біляєв. – Дніпропетровськ, 2013. – 316 с.

8. Бондаренко І.П. Розстановка сил при оперативному обслуговуванні об'єктів і ліній роботи підрозділами карного розшуку / І.П. Бондаренко // Науковий вісник НАВС. – 2011. – № 1, ч. 2. – 196 с. – С. 71-78.

9. Єськов С.В. Оперативно-розшукове супроводження кримінального судочинства в Україні: навчальний посібник / Б.І. Бараненко, О.В. Бочковий, С.В. Єськов та ін.; за ред. проф. Антонова К.В., проф. Бараненка Б.І. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2010. – 216 с.

10. Забезпечення прав і свобод громадян під час здійснення оперативно-технічних заходів: науково-практичний посібник / С.В. Албул, М.В. Корнієнко, Р.В. Мукоїда. – Одеса: ОДУВС, 2014. – 104 с.

11. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»: науково-практичний коментар / за заг. ред. Ю.І. Руснака. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 148 с.

12. Захаров В.П. Оперативно-розшукова діяльність (Особлива частина): протидія злочинам загальнокримінального спрямування: навчальний посібник / В.П. Захаров, А.В. Баб'як, Л.Ф. Гула. – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – 476 с.
13. Катеринчук І.П. Інформаційне забезпечення діяльності правоохоронних органів України: проблеми теорії і практики: монографія / І.П. Катеринчук. – Одеса: ОДУВС, 2015. – 392 с.
14. Кіріченко О.С. Особливості взаємодії слідчого з оперативним працівником з урахуванням вимог КПК України 2012 року // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.corp-lguvd.lg.ua/d130710.html>
15. Колесник В.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: кримінально-процесуальні та криміналістичні аспекти підготовки та проведення: науково-практичний посібник / В.А. Колесник; Академія адвокатури України. – К.: Прецедент, 2014. – 135 с.
16. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / С.В. Албул, А.М. Бабенко, О.А. Гритенко, В.Я. Конопельський, В.О. Меркулова та ін.; за ред. д.ю.н., проф. О.В.Меркулової, д.ю.н., доцента В.Я.Конопельського. – Одеса: ОДУВС, 2017. – 430 с.
17. Кримінальний процес України: навчальний посібник / С.В. Албул, С.Л. Деревянкін, О.В. Поліщук – Одеса: ОДУВС, 2015. – 476 с.
18. Кудінов С.С. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: навчальний посібник / С.С. Кудінов, Р.В. Шехавцов, О.М. Дроздов, С.О. Гриненко. – Х.: «Оберіг», 2013. – 344 с.
19. Мукоїда Р.В. Запобігання злочинності оперативно-розшуковими заходами / Р.В. Мукоїда // Південноукраїнський правничий часопис. – 2013. – № 1. – С. 168-170.
20. Мукоїда Р.В. Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які провадять оперативно-розшукову діяльність / Р.В. Мукоїда // Південноукраїнський правничий часопис. – 2014. – № 1. – С. 146-148.

- 21.** Негласні слідчі (розшукові) дії. Зразки процесуальних документів: навчально-практичний посібник / С.В. Албул, А.М. Волощук, Р.В. Мукоїда та ін. – Одеса : ОДУВС, 2013. – 60 с.
- 22.** Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / Д.Й. Никифорчук, С.І. Ніколаюк, О.І. Козаченко та ін. / За заг. ред. Никифорчука Д.Й. – К.: НАВС, 2012. – 138 с.
- 23.** Некрасов В.А. Конфіденційне співробітництво: навчальний посібник / В.А. Некрасов, С.І. Корсун, І.Р. Шинкаренко. – К.: РВВ МВС України, 2004. – 232 с.
- 24.** Некрасов В.А. Оперативне розпізнавання: монографія / В.А. Некрасов, В.Я. Мацюк, Н.С. Філіпенко та ін. – К.: КНТ, 2007. – 216 с.
- 25.** Никифорчук Д.Й. Протидія грабеджам оперативними підрозділами МВС України: навчальний посібник / за заг. ред. О.М. Джужі / Д.Й. Никифорчук, В.І. Василичук, О.І. Козаченко та ін. – Хмельницький: ХНУ, 2011. – 115 с.
- 26.** Ноздрін Д.О. Протидія підрозділів карного розшуку незаконному обігу синтетичних наркотичних засобів : монографія / С.В. Албул, Д.О. Ноздрін. – Одеса : ОДУВС, 2014. – 200 с.
- 27.** Обшалов С.В. Оперативно-розшукова протидія злочинам при здійсненні кримінального провадження: монографія / С.В. Обшалов. – Дніпропетровськ: ДДУВС, 2012. – 264 с.
- 28.** Омеляненко А.С. Окремі аспекти взаємодії слідчого та уповноважених оперативних підрозділів при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2013. – № 5. – С. 287-291.
- 29.** Оперативно-розшукова діяльність: навчальний посібник / Є.М. Моїсєєв, О.М. Джужа, Д.Й. Никифорчук.; за ред. проф. О.М. Джужі. – К.: Правова єдність, 2009. – 310 с.
- 30.** Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ. Державний екзамен : навчальний посібник / С.В. Албул, В.Б. Любчик,

Р.В. Мукоїда та ін.; за заг. ред. д.ю.н., доц., Заслуженого юриста України, генерал-майора міліції А.М. Волощука. – Одеса : ОДУВС, 2013. – 72 с.

31. Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: Загальна частина: підручник / авт. кол.: С.В. Албул, К.І. Беляков, А.І. Берендєєва та ін.; за ред. С.П. Черних, М.П. Водька, О.Ф. Долженкова. – Київ: Відділ редакційно-видавничої діяльності МВС України, 2012. – 884 с.

32. Оперативно-розшукова тактика: навчально-методичний посібник / С.В. Албул, Р.В. Мукоїда, В.Б. Любчик, А.О. Шелехов / за заг. проф. д.ю.н., проф. С.О. Кузніченка. – Одеса: ОДУВС, 2013. – 206 с.

33. Оперативно-розыскная деятельность / Ю.С. Блинов, О.А. Вагин, А.С. Вандышев; под ред. К.К. Горяинова, В.С. Овчинского. – М.: Инфра-М, 2001. – 832 с.

34. Основи оперативно-розшукової діяльності: навчальний посібник / С.В. Албул, С.В. Андрусенко, Р.В. Мукоїда, Д.О. Ноздрін: за заг. ред. С.В. Албула. – Одеса : ОДУВС, 2016. – 270 с. – з іл. (Серія: Теорія і практика ОРД).

35. Основи оперативно-розшукової діяльності: навчальний посібник / О.Ю. Анциферов, О.М. Чистолінов, С.В. Єськов та ін. / за ред. С.М. Гусарова; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: Золота міля, 2015. – 312 с.

36. Основи оперативно-розшукової діяльності: навчально-методичний посібник / Л.І. Аркуша, М.Б. Саакян, А.А. Шелехов та ін. – Одеса: Фенікс, 2013. – 198 с.

37. Паливода В.В. Розстановка сил та засобів на території та об'єктах обслуговування підрозділами карного розшуку / В.В. Паливода // Науковий вісник КНУВС. – 2006. – № 3, ч. 2. – С. 34-42.

38. Погорецький М.А. Оперативно-розшукові аспекти виявлення осіб, які вчинили тяжкі і особливо тяжкі злочини в минулі роки : монографія / Я.О. Морозова, М.А. Погорецький, М.В. Стащак, В.В. Шендрик. – К. : ДП «Розвиток», 2012. – 188 с.

- 39.** Попередження і розкриття злочинів підрозділами карного розшуку: підручник / авт. кол.: В.М. Вакарєв, І.П. Козаченко, Я.Ю. Кондратьєв, Д.Й. Никифорчук; За заг. ред. Ю.Ф. Кравченка. – К.: РВВ МВС України, 2000. – 392 с.
- 40.** Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України: науково-практичний коментар / В.Д. Берназ, А.М. Притула. – Одеса: Фенікс, 2016. – 202 с.
- 41.** Ронин Р. Своя разведка: практическое пособие: под ред. А.Е. Тараса / Р. Ронин. – Минск: Харвест, 2004. – 368 с.
- 42.** Тарасенко В.Є. Інститут конфіденційного співробітництва в оперативно-розшуковому праві: Монографія / В.Є. Тарасенко, Р.В. Тарасенко. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2009. – 176 с.
- 43.** Удалова Л.Д. Негласні слідчі (розшукові) дії / Л.Д. Удалова // Становлення системи негласного розслідування у кримінально-процесуальному законодавстві України: матеріали круглого столу (Київ, 7 жовтня 2011 р.). – К.: НАВС, 2011. – С. 37-39.
- 44.** Усенко В.Ф. Використання конфіденційної допомоги громадян у боротьбі зі злочинами: погляд сьогодення: монографія / В.Ф. Усенко, В.А. Некрасов, В.Я. Мацюк. – К.: КНТ, 2007. – 204 с.
- 45.** Цехан Д.М. Використання високих інформаційних технологій в оперативно-розшуковій діяльності органів внутрішніх справ: монографія / Д.М. Цехан. – Одеса: Юридична література, 2011. – 216 с.
- 46.** Чистолінов О.М. Взаємодія оперативного підрозділу та органів досудового розслідування під час виявлення кримінальних правопорушень // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.corp-lguvd.lg.ua/d130105.html>
- 47.** Шендрик В.В. Теорія і практика попередження злочинів оперативними підрозділами ОВС України: монографія / В.В. Шендрик. – Дніпропетровськ: ДДУВС, 2012. – 420 с.

48. Шендрик В.В. Теорія і практика протидії вимогам оперативними підрозділами органів внутрішніх справ: монографія / А.В. Баб'як, М.В. Стащак, В.В. Шендрик та ін. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2012. – 246 с.

49. Юхно О.О. Запобігання, розкриття і розслідування органами внутрішніх справ вбивств та зґвалтувань: практичний посібник / О.О. Юхно. – Одеса: ОДУВС, 2009. – 365 с.

50. Юхно О.О. Теорія і практика оперативно-розшукового запобігання злочинам органами внутрішніх справ: монографія / О.О. Юхно. – Одеса: Інтерпрінт, 2010. – 368 с.

Навчальне видання

Серія: Теорія і практика ОРД

**Албул Сергій Володимирович
Мукоїда Руслан Вікторович
Ноздрін Дмитро Олександрович**

РОЛЬ ОПЕРУПОВНОВАЖЕНОГО КАРНОГО РОЗШУКУ В ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

навчальний посібник

Комп'ютерна верстка та дизайн обкладинки Романов О. Д.

Підписано до друку 04.03.2017. Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Гарнітура «Times New Roman». Друк цифровий. Ум. друк. арк. 10,7.

Наклад 100 прим.

Видавництво ОДУВС

м. Одеса, вул. Успенська, 1.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.

тел. 048-7024884; 094-9547884 email – ndrvv1@gmail.com